

MONITORIZAREA SELECTIVITĂȚII JUSTIȚIEI PENALE

Raport 2020–'21

AUTOARE:

Mariana Rață

Mariana Rață este co-fondatoare și Senior Editor al postului de televiziune TV8 și realizatoarea emisiunii de investigații „Cutia Neagră” de la același post TV. Din 2015 până în 2017, ea a fost redactor-coordonator la Centrul de Investigații Jurnalistice din Republica Moldova. A obținut mai multe premii naționale și internaționale în domeniul jurnalismului de investigație. Și-a început cariera la ziarul „Jurnal de Chișinău”, unde a lucrat timp de zece ani. Ea a fost de asemenea realizatoarea emisiunii politice „Chestiunea zilei” la Jurnal TV și redactor-șef adjunct al publicației „Ziarul Național”.

Cristina Țărnă

Cristina Țărnă activează în calitate de consultant internațional independent în domeniul anticorupție și reforme în sectorul justiției în cadrul proiectelor Consiliului Europei, OSCE, UNDP și unor proiecte finanțate de UE într-o serie de țări. Din 2013 până în 2017 a ocupat funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție, unde s-a concentrat pe domeniul prevenirii corupției, pe activitatea analitică și elaborarea legislației de integritate. Anterior, Cristina Țărnă a fost expert independent în domeniul anticorupție pentru proiecte implementate de UE, Consiliul Europei și Banca Mondială în regiunea EEC. Fiind o activistă civică proeminentă, în anul 2012, ea a fost numită de către Parlament drept reprezentantă a societății civile, în cadrul Comisiei Naționale de Integritate.

CONȚINUT

REZUMAT EXECUTIV	7
I. INTRODUCERE	10
I.1 Ce face justiția – selectivă?	11
I.2 Metodologia de monitorizare a selectivității justiției	12
I.3 Eșantionul cauzelor monitorizate	13
II. JUSTIȚIA ȘI GRUPURILE DE INTERESE	20
II.1 Identificarea abordărilor selective în justiție	21
II.2 Afilierea politică și schimbarea ei în cursul proceselor monitorizate	22
II.3 Afilierea subiecților la grupuri de interese în cursul proceselor monitorizate	24
III. SELECTIVITATEA JUSTIȚIEI ÎN COMUNICAREA PUBLICĂ: REZONANȚĂ SPORITĂ ÎN CAZUL CONCURENȚILOR GRUPULUI DE INTERESE/PUTERII	26
III.1 Modalitatea în care presa află despre un dosar de rezonanță	26
III.2 Reacția autorităților la faptele investigate de jurnaliști	30
III.3 Informarea despre reținerea sau aplicarea arestului	33
III.4 Deschiderea organului de urmărire penală/a acuzării față de presă	34
III.5 Comunicarea cu presa a subiectului investigat/judecat, aflat în arest	37
III.6 Atitudinea instanței de judecată față de jurnaliști	38
IV. SELECTIVITATEA JUSTIȚIEI ÎN PROCESUL PENAL: ABORDARE BLÂNDĂ FAȚĂ DE EXPONENȚII GRUPULUI DE INTERESE/PUTERII	39
IV.1 Cazuri asemănătoare cu abordări diferite	39
IV.2 Complici cu statut procesual diferit sau fără nici un statut procesual	45
IV.3 Accesul publicului la ședințele de judecată	50
IV.4 Recuzări ale judecătorului/procurorului	51
IV.5 Schimbarea judecătorului/procurorului	55
IV.6 Tergiversarea procesului	56
IV.7 Inegalitatea armelor în proces	61
IV.8 Etica judecătorului	62
IV.9 Intimidarea părților în proces (apărătorului, procurorului, judecătorului)	63
V. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	67
V.1 Garanțiile anti-justiție ale partidelor politice și grupurilor de influență	67
V.2 Confirmarea ipotezelor de selectivitate în comunicarea publică	68
V.3 Confirmarea ipotezelor de selectivitate în procesul penal	71
ANEXA 1: Luarea în considerare a recomandărilor raportului din anul 2019	76
ANEXA 2: Lista cazurilor monitorizate	80

LISTA ABREVIERILOR

BEM	Banca de Economii din Moldova
BNM	Banca Națională a Moldovei
CEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
CNA	Centrul Național Anticorupție
CP	Codul Penal al Republicii Moldova
CPP	Codul de procedură penală al Republicii Moldova
CSJ	Curtea Supremă de Justiție
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
PA	Procuratura Anticorupție
PCCOCS	Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale
PDM/PD	Partidul Democrat din Moldova
PG	Procuratura Generală
PL	Partidul Liberal din Moldova
PLDM	Partidul Liberal Democrat din Moldova
PN	Partidul Nostru
PSRM	Partidul Socialiștilor din Republica Moldova
RM	Republica Moldova

LISTA DIAGRAMELOR

1. Dosarele în care au avut loc cele mai multe ședințe deschise pe 26 de dosare monitorizate
2. Apartenența politică a bănuțiilor/învinuiților
3. Modalitățile în care presa află despre dosarele de rezonanță
4. Mediatizarea anterioară a încălcărilor de către jurnaliști
5. Ponderea recuzărilor în cadrul dosarelor monitorizate
6. Recuzările în cadrul dosarului Morari 1 în comparație cu restul dosarelor
7. Tergiversările în dosarele Platon 1, Morari 1 și Ilan Șor

LISTA STUDIILOR DE CAZ

1. Clasarea dosarelor deputatelor Marina Tauber și Reghina Apostolova
2. Parcursul politic al fostului director al SIS, Vasile Botnari, în timpul examinării dosarului
3. „Dosarul Bahamas” din era guvernării PSRM
4. Lista dosarelor pretins politice ale procurorului general Alexandr Stoianoglo
5. Procuratura Anticorupție a tăinuit faptul că i-a scos de sub urmărire penală pe judecătorii din „dosarul Laundromat”
6. Comunicarea Procuraturii Generale pe dosarele lui Veaceslav Platon și Vladimir Plahotniuc
7. Reacția procurorilor la investigațiile jurnalistice privind averile judecătorilor CSJ Ion Druță și Oleg Sternioală
8. Schimbul de replici dintre Procuratura Generală și deputatul Iurie Reniță cu privire la acuzațiile de finanțare ilicită a PSRM
9. Reținerea fostului procuror-șef al Procuraturii Anticorupție și a judecătorului Oleg Sternioală
10. Comunicarea Procuraturii Generale pe dosarele foștilor șefi de procuraturi specializate Nicolae Chitroagă și Viorel Morari
11. Practica neuniformă a procuraturii referitoare la îmbogățirea ilicită a judecătorilor și procurorilor prin prisma constatărilor ANI
12. Dilemă: poate procuratura să se autosesezeze din presă?
13. Renunțarea la învinuirea de spălare a banilor a lui Veaceslav Platon și menținerea învinuirii în cazul lui Vladimir Filat în dosarul fraudei bancare
14. Judecătorul achitat de implicare în Laundromat
15. Implicarea procurorului general în dosarul Platon
16. Martorii pe cauza „Bahamas”
17. Procuror care s-a autodenunțat, atras ca martor în dosar

18. Martorii acușării aduși să declare nevinovăția lui Platon
19. Complicii rămași în afara urmăririi penale în cazul răpirii profesorilor turci
20. Recordul recuzărilor în dosarul Morari
21. Ședințe pe bandă rulantă în dosarul Platon
22. Amânări interminabile în examinarea dosarului Șor
23. Procuratura examinează tragerea la răspundere a judecătorului care a anulat ordonanța de disjungere a cauzei penale în privința Nataliei Politov-Cangaș
24. Judecătorii regretă declarațiile procurorului general pe cauza Metalferos
25. Dosar penal pe numele judecătoarei Maria Terteza
26. Magistrat de la Curtea de Apel, filat la comanda lui Platon

REZUMAT EXECUTIV

Raportul de monitorizare a selectivității justiției penale (2020–2021) este al doilea de acest gen în Republica Moldova, fiind realizat potrivit unei metodologii adaptate urmare a primei monitorizări desfășurate în 2019, în cadrul proiectului „Mobilizing civil society to support judicial integrity in the Republic of Moldova”, implementat de Asociația Obștească „Juriștii pentru Drepturile Omului”, cu sprijinul financiar al Freedom House.

În cadrul metodologiei de monitorizare, „justiția selectivă” a fost definită ca justiție care alege și face distincție între justițiabili, deși ar trebui să fie echitabilă, adică să aplice legea egal pentru toți. În cadrul primei monitorizări, politizarea justiției a fost considerată factor central în transformarea ei în selectivă. Evoluțiile din ultimii doi ani însă au relevat că selectivitatea justiției poate fi influențată nu doar de interesele din politic, ci și de interese ale unor grupuri de influență din business sau chiar din lumea criminală. Astfel, fenomenul de „justiție selectivă” este văzut ca un produs al colaborării nefirești dintre justiție, pe de o parte, și grupuri de influență de orice gen (politică, de business sau din lumea criminală) pe de altă parte.

Pentru monitorizarea desfășurată în 2020–2021 au fost selectate în total 43 de cauze penale, dintre care 28 aflate la etapa examinării judiciare, iar altele 15 – la etapa urmăririi penale. Monitorii au avut acces la ședințele din cadrul a 25 de cauze, observând în total 331 de ședințe de judecată. Jumătate din ședințele de judecată monitorizate timp de un an au avut loc în cadrul a doar 3 dosare din cele monitorizate în instanță: Viorel Morari, Veaceslav Platon și Ilan Șor.

Raportul a scos în evidență că, spre deosebire de monitorizarea precedentă, persoanele apolite cercetate penal nu mai sunt tentate să devină membri de partid sau să se apropie de partidele aflate la guvernare în scopul de a-și rezolva problemele din justiție. Totuși, au fost depistate cazuri în care apropierea subiecților de partidul aflat la guvernare a coincis cu perioada în care pe cauzele lor penale au fost adoptate soluții favorabile. La fel, spre deosebire de primul raport niciun subiect al monitorizării nu a acuzat presiuni politice de a adera la partidele de guvernare prin intermediul dosarelor penale, iar subiecții monitorizați nu au lansat acuzații că dosarele lor au fost instrumentate la comandă politică. Pe de altă parte, organul de urmărire penală s-a eschivat să examineze cazuri evidente pentru societate de corupție politică, în care erau vizați reprezentanți ai partidului de guvernare, iar procurorul general s-a expus asupra lipsei unui temei de urmărire penală pe aceste cazuri, înainte ca procurorii de caz să examineze faptele.

Raportul mai indică asupra existenței multiplelor indicii că Procuratura Generală și instanțele de judecată ar fi fost supuse influențelor din partea unui grup de interese. Influența a putut fi observată în comunicarea publică a Procuraturii Generale și a procurorului general, cât și în atitudinea și deciziile organului de urmărire penală și a instanțelor de judecată față de dosarele penale ale exponenților acestui grup, în raport cu alte dosare penale similare. Un fenomen nou constatat în cadrul monitorizării ține de întocmirea de către procurorul general a unei liste de 38 de dosare pretins politice, fără a fi clare criteriile și condițiile în care acestea au fost selectate.

Existența abordărilor selective în justiție s-a constatat prin verificarea ipotezelor de selectivitate atât în comunicarea publică, cât și în cadrul procedurilor penale derulate, în măsura în care acestea au putut fi observate și analizate din surse publice, din răspunsurile la cererile de acces la informație și din fișele de monitorizare.

Principala ipoteză în ceea ce ține de selectivitatea în comunicarea publică ce a fost verificată a fost dacă subiecții afiliați grupului de interese cu influență asupra justiției au avut parte de o atitudine binevoitoare din partea actorilor din sectorul justiției, în special din partea Procuraturii Generale și a procurorului general. Raportul a confirmat că soluțiile pe cauzele lor, acolo unde a fost vorba de renunțarea la învinuire

pentru a demonstra nevinovăția unui subiect, au avut parte de mediatizare sporită din partea organului de urmărire penală și de mediatizare redusă în cazurile de clasare a dosarelor. Ipoteza complementară verificată a fost dacă oponenții grupului de interese cu influență asupra justiției au avut parte de o atitudine ostilă. În privința lor, șeful Procuraturii Generale a neglijat principiul de prezumție a nevinovăției, cauzele lor au fost intens mediatizate la etapa de urmărire penală și examinare în judecată, iar atunci când dosarele în privința lor au fost clasate din lipsă de probe sau depășirea termenului – organul de urmărire penală a omis să comunice aceste informații. Ambele ipoteze de selectivitate convin grupului de influență asupra justiției și, prin urmare, confirmă indirect existența acestei influențe necorespunzătoare, iar prin urmare și existența justiției selective.

Chiar dacă a crescut considerabil numărul de cazuri în care Procuratura Generală a informat oficial prin comunicate sau conferințe de presă despre soarta unor dosare penale versus obținerea informațiilor pe surse, caracteristice perioadei anterioare, comunicarea a fost vădit tendențioasă, trădând atitudinea binevoitoare față de unele cauze și subiecții urmăriți sau judecați penal și atitudine mai puțin binevoitoare față de alții. Este de apreciat că în cadrul monitorizării nu a fost înregistrat niciun caz în care presa să fi aflat despre existența unui dosar penal din declarații ale politicienilor aflați la guvernare.

Peste două treimi din cazurile monitorizate au fost investigate anterior de jurnaliști. În 14% din dosarele penale monitorizate se face trimitere la investigațiile jurnalistice. În majoritatea cazurilor, organul de urmărire penală s-a autosesizat cu întârzieri considerabile, asociindu-se convenienței politice sau unor grupuri de interese cu influență asupra justiției.

În majoritatea cazurilor monitorizate, presa a fost informată despre locul și momentul reținerii subiecților prin comunicate de presă sau pe surse. Ulterior, dacă persoanele reținute au fost duse în fața unui judecător pentru a le fi aplicat arestul, presa la fel a fost informată. În cazurile în care presa a aflat pe surse, anticipat, despre faptul că anumiți subiecți urmează a fi reținuți și încătușați, aceste informații au fost transmise unor posturi TV independente, cu audiență înaltă, și au vizat subiecți ostili grupurilor de interese care influențează justiția.

În cadrul monitorizării, toți inculpații au fost judecați în stare de libertate și au avut posibilitatea de a comunica cu presa. Atitudinea instanței de judecată față de jurnaliști la fel a fost bună. De mai multe ori judecătorii au respins solicitările avocaților învinuiților de a înlătura presa de la examinarea dosarului.

Principala ipoteză de selectivitate în procesul penal care a fost verificată în cadrul Raportului a fost dacă subiecții anchetelor penale aliniați intereselor grupului de interese cu influență asupra justiției, inclusiv din partea guvernării, au avut parte de anumite indulgențe procesual-penale în raport cu subiecții cu interese contrare.

Astfel, au fost depistate mai multe cazuri cu circumstanțe asemănătoare, dar cu abordări procesuale diferite: tratarea neuniformă a existenței actelor de constatare ale ANI la pornirea urmăririi penale pentru îmbogățire ilicită; tratarea neuniformă a materialelor publicate în mass-media ca temei pentru autosesizarea procuraturii în vederea investigării unei activități care apare ca infracțională în opinia publică; soluții judiciare diferite pe spețe similare, bazate pe tipologii infracționale identice; întreprinderea acțiunilor de solicitare de către procurorul general a suspendării executării pedepsei înainte de finalizarea revizuirii unor dosare. Toate aceste abordări diferențiate au trădat atitudine mai blândă față de persoanele considerate afiliate unui grup de interese și partidului de guvernare la momentul monitorizării.

În cadrul monitorizării, au fost depistați coparticipanți la faptele penale incriminate subiecților monitorizării, dar în privința cărora urmărirea penală nu s-a îndreptat deloc sau a încetat, aceștia fiind tratați ca martori ai acușării.

La etapa examinării în instanța de judecată au fost depistate cazuri de nepublicare a informației despre ședința de judecată sau de dezinformare despre sediul instanței unde urma să aibă loc ședința.

În aproape 40% din cazurile monitorizate participanții la proces au înaintat recuzări, care au fost respinse constant. În cadrul eșantionului monitorizat s-a observat o tendință mai puțin obișnuită, în care partea vătămată reprezentativă grupurilor de interese depune un număr mare de recuzări, creându-se impresia că încearcă tergiversarea unei finalități care nu îi convine, iar aceeași persoană, în cadrul unui proces în care, deși este inculpat, fiind sigură de finalitatea favorabilă a procesului, nu înaintează nici o cerere de recuzare. În general, majoritatea cazurilor de recuzare au lăsat impresia că au fost mai degrabă o modalitate de amânare a eventualelor soluții pe care partea care le depune sistematic le anticipează ca nefavorabile intereselor sale.

56% din toate ședințele de judecată monitorizate au fost amânate, ceea ce a condus la tergiversări. Monitorizarea a confirmat ipoteza că dosarele cu perspectivă procesuală optimistă pentru inculpatul afiliat grupului Platon s-au desfășurat rapid, în pofida multitudinii participanților pe dosar și a schimbării judecătorilor. Atunci când perspectiva procesuală pare favorabilă pentru inculpații neafiliați și incomozi acelui grup de interese – examinarea a fost tergiversată din motive imputabile instanței de judecată, acuzatorului de stat sau părții civile. Monitorizarea a confirmat și ipoteza inversă: în privința inculpaților cu perspective procesuale pesimiste, dacă inculpatul este afiliat grupului de interese influent sau guvernării – examinarea a fost tergiversată, în special din motive imputabile inculpatului.

În cadrul monitorizării au fost surprinse câteva situații de intimidare a judecătorilor. Sursa intimidărilor au fost procurorii, care fie amenințau public judecătorii cu intentarea dosarelor penale la adoptarea de către aceștia a soluțiilor care nu convin grupului Platon, fie chiar au instrumentat dosare penale judecătorilor, după ce aceștia le-au refuzat aplicarea măsurilor preventive. Într-un caz judecătorii s-au solidarizat, adresând declarații publice din partea Asociației Judecătorilor și au trimis denunțuri la CSM. Într-un caz din afara eșantionului monitorizat, a fost remarcată o posibilă intimidare a unui judecător într-o cauză civilă de interes pentru grupul Platon de către exponenții acestuia, caz documentat de către SIS.

Chiar dacă monitorizarea a scos în evidență mai multe acțiuni și comunicări publice prejudiciabile pentru respectarea drepturilor procesuale ale participanților în cadrul diferitelor proceduri penale și care întrunesc elementele unor încălcări etice sau disciplinare (nerespectarea prezumției de nevinovăție, nerespectarea autorității judecătoreștii și a puterii lucrului judecat, neluarea atitudinii față de încălcările legii, nedenunțarea și neînregistrarea încălcărilor de lege care i-au devenit cunoscute în exercițiul funcției) din partea procurorilor și în special a procurorului general, nici unul dintre membrii CSP, ai Colegiului său de disciplină și etică și nici ai Inspecției Procurorilor nu s-a autosesizat cu privire la eventualele încălcări etice. Mai mult, mecanismele actuale prevăzute de Codul de etică al procurorilor, aprobat prin Hotărârea Adunării generale a procurorilor nr.4 din 27 mai 2016, nu prevăd modalitatea de responsabilizare a conducerii Procuraturii Generale, a conducerii procuraturilor specializate și/sau a oficiilor teritoriale ale procuraturilor pentru eventualele încălcări etice.

I. INTRODUCERE

I. INTRODUCERE

Perioada ce a urmat plecării de la guvernare a regimului oligarhic al lui Vladimir Plahotniuc și PDM în anul 2019 a fost marcată de mai multe evenimente care au influențat starea de lucruri în sectorul justiției și modalitatea de exprimare a selectivității acesteia: guvernarea de scurtă durată a dreptei proeuropene a blocului ACUM din 2019, succedată în anul 2020 de o guvernare cu viziuni de stânga a PSRM și PDM și de începutul unui mandat de 7 ani al unui nou procuror general, care a anunțat că nu va face dosare la comandă și va lupta cu fenomenul din trecut al dosarelor politice. În noiembrie 2020 au avut loc alegeri prezidențiale care l-au schimbat pe Igor Dodon cu Maia Sandu la Președinția țării, iar în iulie 2021, la alegerile parlamentare anticipate, majoritatea parlamentară i-a revenit PAS. Între schimbarea Președintelui și alegerea unui nou Parlament, fostul Guvern dominat de PSRM și Partidul Șor a demisionat, lăsând în incertitudine nu doar statisticile pandemice, dar și viitorul reformelor din justiție. Pe acest fundal politic și pandemic al Republicii Moldova, din anii 2019-2021, au avut loc mai multe evoluții pe segmentul justiției și procuraturii.

În 2019 alianța ACUM-PSRM a declarat sistemul judecătoresc ca fiind sub control ilegal și anticonstituțional al fostei guvernări oligarhice a PDM, iar Prim-ministrul Maia Sandu a avertizat membrii CSM la una din ședințe că dacă nu se apucă singuri de curățenie, vor fi reformați de clasa politică. CSM a inițiat imediat un șir de demisii în rândul președinților instanțelor de judecată, realizate într-o grabă care nu permitea respectarea procedurilor legale, însă asigurându-și sprijinul guvernării. O parte dintre judecătorii din sistem a încercat să convoace o Adunare generală extraordinară (prima în istoria țării), pentru a demite întreaga componentă CSM, dar încercarea a eșuat. După eșecul sistemului de a se asana, guvernarea a anunțat curățirea sistemului prin demararea unor reforme de evaluare externă a judecătorilor, care însă au fost sistate odată cu demiterea Guvernului Sandu.

La finele anului 2019 a fost numit în funcție un nou procuror general, Alexandr Stoianoglo, care a promis că procuratura nu va mai instrumenta dosare la comandă politică, va curăța sistemul de „procurorii lui Plahotniuc” care terorizau mediul de afaceri și clasa politică, va prioritiza investigarea dosarului fraudei bancare. Totodată, el a făcut publică o listă de 38 de dosare penale aflate la diferite faze procesuale (de la urmărirea penală până la executarea pedepselor), apreciate ca fiind politice, pe care le va revizui. Aceste planuri au fost imediat puse în aplicare prin efectuarea unui control frontal la cele două procuraturii specializate – PA și PCCOCS, soldat cu suspendarea din funcție a șefilor acestor procuraturii și cu urmărirea lor penală. În toată această perioadă s-a creat senzația unei confruntări dure în cadrul procuraturii între procurorul general și șeful suspendat al PA, cu multe conferințe de presă și declarații în studiouri TV.

Dacă la început opinia publică părea să fie mai degrabă de partea procurorului general, în timp, discrepanța dintre discursurile tari și lipsa de reacție într-un șir de scandaluri mediatice de corupție în rândul guvernării PSRM au dus la decepționarea treptată. Înțelegând importanța dosarului fraudei bancare, procurorul general l-a atras la colaborare pe condamnatul la 18 ani de închisoare, Veaceslav Platon, care se declara nevinovat și promitea că va ajuta procuratura să recupereze prompt miliardul furat. Veaceslav Platon a fost eliberat, în cadrul unui proces de revizuire inițiat de către PCCOCS, după ce procurorul general a stabilit competența acestei procuraturii pentru a iniția procesul de revizuire. Procuratura Generală a fost obligată să inițieze revizuirea dosarului Platon printr-o încheiere judecătorească. Platon a fost eliberat chiar înainte de finalizarea procesului de revizuire, printr-o încheiere judecătorească prin care s-a admis integral demersul procurorului general Alexandr Stoianoglo, privind suspendarea executării sentinței pe numele lui Platon. Într-un final, Veaceslav Platon a fost achitat. După eliberarea sa, despre recuperarea grabnică a banilor furați a început să se audă tot mai puțin, în schimb presa a scris destul de mult despre procesele civile de recuperare a activelor ce i-au fost anterior confiscate pe dosarul în care fusese inițial condamnat, iar ulterior achitat în cadrul revizuirii. La fel, într-un șir de dosare penale a început să se

I. INTRODUCERE

îmbunătățească situația procesuală a persoanelor din entourage-ul lui Platon. La scurt timp după alegerile parlamentare din iulie 2021, Veaceslav Platon a părăsit teritoriul Republicii Moldova și nu a mai revenit, fiind la moment anunțat în urmărire.

În ciuda faptului că a utilizat mult timp scuza că nu va instrumenta dosare politice ca pretext pentru a nu porni urmărirea penală împotriva PSRM, vizat în scandaluri mediatice de proporții (cum ar fi dosarul transmiterii unei pungi Președintelui Igor Dodon de către liderul PDM Vladimir Plahotniuc sau finanțarea rusească din Bahamas a PSRM), procurorul general a ajuns să fie considerat o persoană comodă pentru PSRM, exponentii căruia, și astăzi, îl laudă frecvent. Pe de altă parte, în anul 2021, Procuratura Generală condusă de Alexandr Stoianoglo a ajuns să fie bănuită de atitudine blândă față de Veaceslav Platon, grație multiplelor discursuri publice ale procurorului general în susținerea acestuia: de la anunțarea că dosarul în care fusese condamnat pentru implicare în furtul miliardului a fost în totalitate fabricat și până la explicarea lipsei oricărei infracțiuni în cazul Laundromat-ului rusesc (cel despre care s-a scris că s-au spălat prin Moldindconbank, controlată de Platon, peste 20 miliarde de dolari, cu implicarea unor judecători care recunoșteau datorii fictive ale cetățenilor moldoveni față de companii și persoane din Federația Rusă în cadrul unor procese cu grave abate de la procedură).

Astfel, în circumstanțele care s-au precipitat pe parcursul ultimilor doi ani, percepția publică asupra justiției selective nu pare să se fi îmbunătățit ca urmare a neinstrumentării dosarelor politice de către procurori, ci continuă să fie alimentată prin atitudinea aparent favorizantă PSRM și prin implicarea activă în soarta dosarelor lui Veaceslav Platon.

1.1 Ce face justiția – selectivă?

În cadrul primei monitorizări, noțiunea de **justiția selectivă** a fost definită ca **justiție care alege și face distincție între justițiabili, deși ar trebui să fie echitabilă, adică să aplice legea egal pentru toți**.

Reprezentanții ai „justiției” sunt actanții ei: ofițerii de urmărire penală, procurorii și judecătorii. Astfel, percepția asupra selectivității justiției este dată de discriminările și favorizările de care dau dovadă acești actanți, mai ales când acestea corespund convenienței unui grup de interese care are influență asupra justiției: partid politic, guvernare, grup economic, oligarhic, criminal și de altă natură.

Cele mai frecvente semne de întrebare referitoare la situațiile diferite ale justițiabililor care pot fi comparați între ei, sunt:

- De ce în privința unuia a fost pornită urmărirea penală, iar în privința altuia – nu?
- De ce în privința unuia procesul de judecată se desfășoară rapid, iar în privința altuia durează mult mai mult?
- De ce unuia i se aplică măsuri preventive privative de libertate, iar altuia – nu?
- De ce în cazul unuia procesul este public, iar în cazul altuia este închis?
- De ce în cazul unuia pedeapsa este mai mare, iar în cazul altuia este mult mai mică?
- De ce în cazul unuia au fost sechestrate/confiscate bunuri în valoare foarte mare, iar în cazul altuia – în valoare foarte mică?
- De ce în cazul unuia sentința este executată imediat, iar în cazul altuia executarea se amână până la soluția finală a instanțelor ierarhic superioare?

I. INTRODUCERE

I.2 Metodologia de monitorizare a selectivității justiției

Metodologia de monitorizare în baza căreia este întocmit acest raport a fost elaborată la începutul anului 2019, în cadrul proiectului „*Mobilizing civil society to support judicial integrity in the Republic of Moldova*”, implementat de Asociația Obștească „Juriștii pentru Drepturile Omului”, cu sprijinul financiar al Freedom House. Ulterior, metodologia a fost îmbunătățită, monitorizarea continuând în perioada 1 iunie 2020–30 iunie 2021. Monitorizarea a fost asigurată de echipe mixte de monitori, compuse din juristi și jurnaliști, care au supravegheat în această perioadă 43 de dosare penale, care prezintă o anumită rezonanță, indiferent dacă sunt sau nu sensibile pentru anumite grupuri de interese. Monitorizarea a acoperit atât faza de urmărire penală, cât și cea de examinare a cazului în instanță.

Deși în Republica Moldova au fost implementate mai multe proiecte de monitorizare a justiției, noutățile introduse de Metodologia ce a stat la baza prezentului raport au fost: a) de a urmări aspectele mediatice de rând cu cele juridice în instrumentarea cazurilor monitorizate; și b) de a monitoriza cauzele în întregime (în virtutea rezonanței lor publice), nu doar ședințele de judecată.¹

Prezentul raport reprezintă o analiză bazată pe rezultatele monitorizării ședințelor de judecată, a articolelor din media, a expunerilor publice ale actorilor justiției și ale grupurilor de interese care influențează justiția.

---

¹ Rezultatele monitorizării au fost fixate în fișe separate de monitorizare a cazului și de monitorizare a ședințelor de judecată, modelele cărora au fost incluse în capitolul 4 al „Metodologiei de monitorizare a selectivității justiției penale”, Chișinău 2019.

I. INTRODUCERE

I.3 Eșantionul cauzelor monitorizate

Au fost identificate 43 de cauze penale în vederea monitorizării. Eșantionul cuprinde atât cauze sensibile pentru grupuri de interese cu influență asupra justiției, cât și alte cauze de rezonanță, care nu ar putea fi considerate, în mod rezonabil, ca fiind sensibile pentru anumite grupuri de interese ce exercită influență asupra justiției.

Reieșind din analiza succintă a evoluțiilor politice și a celor din sectorul justiției, cele 43 de cauze monitorizate pot fi grupate, după cum urmează:

- a. Dosare sensibile politic
- b. Dosare sensibile pentru grupul de interese Veaceslav Platon
- c. Dosare neutre pentru grupurile de interese

Dosare sensibile politic

Nr.	Genericul dosarului	Interesul politic	Ipoteze de selectivitate
1	Dosarul ex-liderului PDM Vladimir Plahotniuc (frauda bancară)	Vladimir Plahotniuc este fostul lider PDM, de numele căruia este legat direct calificativul dat guvernării PDM înainte de 2019 ca regim oligarhic, iar Republica Moldova – ca stat capturat, prin declarația privind statul capturat, adoptată de Parlament după instituirea guvernării alianței ACUM-PSRM. După ce a fugit din Republica Moldova, urmare a pierderii puterii în iunie 2019, Vladimir Plahotniuc a fost învinuit în contumacie de PA în dosarul fraudei bancare, în privința sa fiind emis mandat de arest și fiind anunțat în urmărire internațională. Totuși, dat fiind că monitorizarea acoperă în special perioada de guvernare PSRM-PDM-Partidul Șor, precum și eventualele probe deținute de Vladimir Plahotniuc de corupere a lui Igor Dodon (punga neagră), toate influențele politice ar fi trebuit să fie în folosul lui.	<i>favorabilă</i>
2	Dosarul 1 al ex-Prim-ministrului Vlad Filat (frauda bancară)	Vlad Filat este fostul lider PLDM, aflat în opoziție față de partidul cu care a guvernat în alianță, PDM. La moment, PDM nu se mai află la guvernare și nici nu este reprezentat în Parlament.	<i>neutră</i>
3	Dosarul 2 al ex-Prim-ministrului Vlad Filat (frauda bancară)		<i>neutră</i>
4	Dosarul ex-deputatului Chiril Lucinschi (frauda bancară)	Chiril Lucinschi este fost deputat PLDM, aflat în opoziție față de fostul partid cu care a guvernat în alianță, PDM. La moment, PDM nu se mai află la guvernare și nici nu este reprezentat în Parlament	<i>neutră</i>
5	Dosarul deputatului Ilan Șor (frauda bancară)	Ilan Șor este deputat în Parlament și lider al Partidului Șor. Anterior s-a aflat în alianță camuflată cu guvernarea PDM, iar în perioada noiembrie 2019–iulie 2021 – în alianță camuflată cu PSRM.	<i>favorabilă</i>

I. INTRODUCERE

Nr.	Genericul dosarului	Interesul politic	Ipoteze de selectivitate
6	Dosarul ex-primarului general al mun. Chișinău, Dorin Chirtoacă (dosarul parcărilor)	Dorin Chirtoacă este liderul PL, care nu s-a aflat la guvernare în perioada de monitorizare. După excluderea de la guvernare în aprilie 2017, PL s-a aflat în opoziție față de PDM, însă după pierderea reprezentativității parlamentare a PL și a posibilității de a influența guvernarea, interesul politic față de acesta pare a fi moderat.	<i>neutră</i>
7	Dosarul 1 al sportivului și ex-deputatului Constantin Țuțu	Constantin Țuțu a fost deputat în Parlament din partea PDM. La moment, PDM nu se află la guvernare și nici nu este reprezentat în Parlament, deși în perioada de monitorizare o parte scindată din PDM a guvernat	<i>neutră</i>
8	Dosarul 2 al sportivului și ex-deputatului Constantin Țuțu	împreună cu PSRM. Țuțu însă nu a mai făcut parte din PDM în acea perioadă.	<i>neutră</i>
9	Dosarul ex-governatorului BNM Dorin Drăguțanu	Dorin Drăguțanu a condus BNM în perioada fraudei bancare, în care au fost implicați liderii politici de la acea vreme: al PLDM – Vlad Filat, al PDM – Vladimir Plahotniuc și Ilan Șor – actualul lider al Partidului Șor, ex-administrator al Băncii de Economii, implicată în „furtul miliardului”.	<i>favorabilă</i>
10	Dosarul ex-directorului SIS, Vasile Botnari, implicat în răpirea și expulzarea ilegală a profesorilor turci	Vasile Botnari a fost în trecut membru al echipei PDM, ulterior fiind surprins de mai multe ori în anturajul persoanelor apropiate de PSRM. A condus SIS în perioada guvernării PDM (mai 2018–iunie 2019), asumându-și întreaga vină în dosarul răpirii și expulzării ilegale a profesorilor turci, la solicitarea regimului Erdogan, aflat în relații bune cu lideri PSRM și PD: Igor Dodon și Vladimir Plahotniuc.	<i>favorabilă</i>
11	Dosarul ex-deputatului PDM Iurie Bolboceanu, acuzat de trădare de patrie	Iurie Bolboceanu a fost în trecut deputat PDM, care a părăsit partidul și a dezvăluit schemele de finanțare a PDM din întreprinderea cu capital de stat Metalferos. Bolboceanu a fost acuzat, în perioada de guvernare PDM, de trădare de patrie pentru colectare și transmitere de informații secrete către serviciile speciale ruse. În perioada de monitorizare, dosarul lui Bolboceanu a fost inclus în lista dosarelor politice a procurorului general Alexandr Stoianoglo, iar procuratura și-a retras învinuirea, într-un proces de revizuire a cazului.	<i>favorabilă</i>
12	Dosarul Metalferos	Delapidările din întreprinderea Metalferos au fost prezumtiv utilizate în finanțarea ilegală a PDM și PSRM. Monitorizarea acestui dosar coincide cu guvernarea PSRM în comun cu PDM, înainte de alegerile parlamentare anticipate din iulie 2021.	<i>favorabilă</i>

I. INTRODUCERE

Nr.	Genericul dosarului	Interesul politic	Ipoteze de selectivitate
13	Dosarul Bahamas (finanțarea din Federația Rusă a PSRM)	Dosarul penal Bahamas a fost pornit în 2016, în perioada guvernării PDM, în legătură cu fapta de spălare de bani în proporții deosebit de mari, cu implicarea companiei unui deputat PSRM, care a primit transferuri bancare de la o companie off-shore din Bahamas. În 2019, în perioada guvernării ACUM-PSRM, Procuratura Anticorupție a pornit o altă cauză penală privind finanțarea ilegală a PSRM în baza unor imagini apărute în public în care liderul PDM, Vladimir Plahotniuc, îi transmite o pungă neagră liderului neformal al PSRM, Igor Dodon, pentru achitarea salariilor membrilor de partid. Tot atunci, PA a dispus conexarea dosarelor. La începutul anului 2020, odată cu venirea noului procuror general, cele două dosare au fost disjuncte în două proceduri separate. În perioada de monitorizare, guvernarea a fost asigurată de PSRM.	<i>favorabilă</i>
14	Dosarul pungii cu bani pentru finanțarea PSRM		<i>favorabilă</i>
15	Dosarul deputatelor Partidului Șor, Reghina Apostolova și Marina Tauber (dosarul furtului miliardului)	În 2019, după schimbarea guvernării PDM și instituirea unei majorități ACUM-PSRM, procurorul general a solicitat Parlamentului ridicarea imunității a două deputate din fracțiunea Partidului Șor, aflat în opoziție, Reghina Apostolova și Marina Tauber, pentru cercetarea într-un dosar penal pentru comiterea escrocheriei în proporții deosebit de mari și spălare de bani în interesul unui grup criminal organizat (dosarul furtului miliardului). În octombrie 2020, înainte ca PSRM să formeze o coaliție informală cu Partidul Șor care să le permit să guverneze împreună, PA a anunțat despre scoaterea de sub învinuire a celor două deputate.	<i>favorabilă</i>
16	Dosarul privatizării ilegale a Companiei Air Moldova	Mai multe investigații jurnalistice anterioare au arătat că privatizarea Air Moldova a avut loc în interesul lui Ilan Șor, cu utilizarea unor sume provenite de la Compania de asigurări Moldasig, care anterior era controlată de Veaceslav Platon. Dosarul penal a fost pornit în 2019, în perioada în care Partidul Șor se afla în opoziție parlamentară. Ulterior, în 2020, Partidul Șor a asigurat, alături de PSRM, guvernarea.	<i>favorabilă</i>

Dosare sensibile pentru grupul de interese Platon, despre care există percepția publică că ar avea influență asupra justiției (cel puțin prin intermediul influenței asupra Procuraturii Generale)

Nr.	Genericul dosarului	Interesul grupului Platon	Ipoteze de selectivitate
17	Dosarul 1 de revizuire a implicării lui Veaceslav Platon în fraudă bancară	Interesul grupului constă în achitarea lui Veaceslav Platon în dosarul fraudei bancare, în care fusese condamnat anterior.	<i>favorabilă</i>

I. INTRODUCERE

Nr.	Genericul dosarului	Interesul grupului Platon	Ipoteze de selectivitate
18	Dosarul Platon 2 (Moldasig)	Interesul grupului constă în rejudecarea dosarului în cadrul căruia Veaceslav Platon a fost condamnat pentru corupere activă și escrocherie în raport cu compania de asigurări Moldasig, urmărind o finalitate procesuală mai favorabilă.	<i>favorabilă</i>
19	Dosarul judecătorilor din Laundromat – Liliana Andriaș	Interesul grupului Platon constă în achitarea și/sau încetarea procesului în privința magistraților învinuiți că ar fi fost parte a unei scheme criminale care a permis spălarea, prin sistemul bancar din Republica Moldova, a circa 20 de miliarde de dolari, proveniți din Federația Rusă, cu implicarea Moldindconbank, controlată la acea vreme de Veaceslav Platon.	<i>favorabilă</i>
20	Dosarul judecătorilor din Laundromat – Ghenadie Bîrnaz		<i>favorabilă</i>
21	Dosarul judecătorilor din Laundromat – Garri Bivol		<i>favorabilă</i>
22	Dosarul judecătorilor din Laundromat – Valeriu Gîscă		<i>favorabilă</i>
23	Dosarul judecătorilor din Laundromat – Gheorghe Gorun		<i>favorabilă</i>
24	Dosarul judecătorilor din Laundromat – Serghei Gubenco		<i>favorabilă</i>
25	Dosarul judecătorilor din Laundromat – Iurie Hîrbu		<i>favorabilă</i>
26	Dosarul judecătorilor din Laundromat – Gheorghe Marchitan		<i>favorabilă</i>
27	Dosarul judecătorilor din Laundromat – Mihail Moraru		<i>favorabilă</i>
28	Dosarul judecătorilor din Laundromat – Ștefan Niță		<i>favorabilă</i>
29	Dosarul judecătorilor din Laundromat – Serghei Popovici		<i>favorabilă</i>
30	Dosarul judecătorilor din Laundromat – Aurica Us		<i>favorabilă</i>
31	Dosarul judecătorilor din Laundromat – Igor Vornicescu		<i>favorabilă</i>

I. INTRODUCERE

Nr.	Genericul dosarului	Interesul grupului Platon	Ipoteze de selectivitate
32	Dosarul angajatei Moldindconbank Olga Pungă	Interesul de grup constă în revizuirea dosarului în care fosta angajată a Moldinconbank, Olga Pungă, a fost condamnată penal pentru escrocherie în proporții deosebit de mari.	<i>favorabilă</i>
33	Dosarul ex-președintelui Consiliului de administrare al Victoriabank Natalia Politov-Cangaș	Interesul grupului Platon este condamnarea fostei președinte a Comitetului de direcție al Victoriabank pentru escrocherie și spălare de bani. Veaceslav Platon a pretins în mai multe apariții publice că a fost deposedat ilegal de acțiunile sale de la Victoriabank. În acea perioadă, Politov-Cangaș a condus banca.	<i>nefavorabilă</i>
34	Dosarul concesiunii Aeroportului Internațional Chișinău	După ce Veaceslav Platon a amenințat public că va cere insolabilitatea „Avia Invest”, companie care gestionează Aeroportul Internațional Chișinău și va cere ca aceasta să ajungă în administrarea statului din cauza unei datorii pe care o firmă afiliată lui Ilan Șor o avea către Compania Moldasig, cei doi au semnat, prin intermediari, la începutul acestui an, un „acord de soluționare” care prevede soluționarea litigiului și plata acelei datorii în rate, până în luna august 2022. Această înțelegere cu grupul de interese Platon conferă probabilitatea unei traiectorii favorabile a dosarului.	<i>favorabilă</i>
35	Dosarul 1 al ex-procurorului șef al PA Viorel Morari (antedatarea denunțului lui Vladimir Plahotniuc împotriva lui Veaceslav Platon)	Veaceslav Platon este recunoscut ca parte vătămată în acest dosar. El pretinde că Morari ar fi dat indicații unui procuror din subordine să antedateze urmărirea penală în privința sa în baza denunțului lui Vladimir Plahotniuc de denunțare calomnioasă a sa de către Platon la DIICOT, România. Veaceslav Platon consideră că examinarea acestui denunț a dus la învinuirea sa ulterioară în dosarul fraudei bancare, acesta suportând pierderi materiale în valoare de 300 milioane de dolari, provocându-i și un prejudiciu moral de 1 milion de lei. Condamnarea lui Morari pentru abuz și fals în instrumentarea dosarelor penale în privința lui Platon îi convine acestuia pentru apărarea sa în cadrul altor dosare penale în care este învinuit, precum și îi deschide calea să recupereze de la stat prejudiciul cauzat în cadrul urmăririi penale.	<i>nefavorabilă</i>
36	Dosarul 2 al ex-procurorului șef al PA Viorel Morari (îmbogățire ilicită)	Interesul grupului Platon în cadrul acestui dosar constă în compromiterea ex-șefului PA care a instrumentat dosarele în privința lui Veaceslav Platon, ceea ce îi va permite să-și revendice nevinovăția în toate dosarele în privința sa și a persoanelor din anturajul său.	<i>nefavorabilă</i>

I. INTRODUCERE

Nr.	Genericul dosarului	Interesul grupului Platon	Ipoteze de selectivitate
37	Dosarul 1 al ex-procurorului din cadrul PA Roman Statnii (dosarul de abuz și escrocherie al fostei conduceri a Companiei Natur Bravo)	<p>Roman Statnii a condus urmărirea penală pe cauza în care fosta conducere a Companiei Natur Bravo (frații Kheyman) a fost acuzată, și-a recunoscut vina și a fost condamnată pentru multiple fraude comise la întreprindere, care au adus-o în prag de faliment. Unul din frații Kheyman, Evghenii, ar fi fost conectat finanțării din Bahamas pentru PSRM. După schimbarea conjuncturii în Procuratura Generală, Kheyman l-a denunțat pe actualul administrator al Natur Bravo (care îl denunțase pe el) și pe procurorul Statnii, precum că l-ar fi deposedat de avere, prin faptul că Kheyman a restituit prejudiciul cauzat prin infracțiunile pe care tot el le-a recunoscut. Astfel, Kheyman se prezintă ca parte vătămată în dosar.</p> <p>Interesul grupului Platon în cadrul dosarului constă în confirmarea faptului că PA condusă de Viorel Morari comitea abuzuri față de oamenii de afaceri. Pare avantajoasă eventuala atragere a lui Viorel Morari ca și complice în acest dosar, deoarece Statnii era considerat procuror din „echipa” lui Morari. Un alt interes în acest dosar este că pretinsa parte vătămată în dosarul lui Statnii este un membru al Consiliului Economic al ex-Președintelui Dodon, presupus implicat în finanțarea din Bahamas a PSRM. Platon a fost eliberat în perioada guvernării PSRM, motiv din care acest dosar apare ca fiind de interes atât lui Platon, cât și PSRM, în raport cu care procurorul general mereu a demonstrat indulgență.</p>	<i>nefavorabilă</i>
38	Dosarul procurorului din cadrul PA Mihai Ivanov (dosarul de corupție a procurorilor de la Ciocana)	<p>Procurorul Mihai Ivanov a condus urmărirea penală în privința a doi procurori din cadrul Procuraturii Ciocana, în perioada când aceasta era condusă de către Ruslan Popov, actualul adjunct al procurorului general. Cei doi procurori ar fi pretins mită în valoare de 200.000 euro ca să soluționeze favorabil dosarul unor oameni de afaceri, care afirmă că în acest caz ar fi putut să fie implicat și Ruslan Popov. Deși au pledat vinovați inițial, la fel ca în dosarul procurorului Statnii, după schimbarea procurorului general care l-a numit pe Ruslan Popov adjunct, procurorii învinuiți de mita de 200.000 euro l-au denunțat pe procurorul Mihai Ivanov, invocând că acesta i-ar fi presat să-și recunoască vinovăția, dar în realitate dosarul le-ar fi fost fabricat.</p> <p>Interesul grupului Platon în acest dosar rezidă în confirmarea faptului că PA condusă de Viorel Morari comitea abuzuri față de oamenii de afaceri. Eventuala atragere a lui Morari ca și complice în acest dosar, deoarece Ivanov era considerat procuror din „echipa” lui Morari. Alte interese circumstanțiale în acest dosar sunt legate de interesul personal al lui Ruslan Popov.</p>	<i>nefavorabilă</i>

I. INTRODUCERE

Dosare neutre pentru grupurile de interese

Nr.	Genericul dosarului
39	Dosarul judecătorelor CA pretins implicate în acte de corupție în schimbul implicării în mușamalizarea unei neglijențe medicale (Victoria Hadîrcă, Svetlana Tizu, Ludmila Ouș, Liubovi Brînză, Galina Moscalciuc)
40	Dosarul ex-vicepreședintelui CSJ Oleg Sternioală (îmbogățire ilicită, spălarea banilor)
41	Dosarul ex-președintelui CSJ Ion Druță (îmbogățire ilicită)
42	Dosarul judecătorului Oleg Melniciuc (îmbogățire ilicită)
43	Dosarul ex-procurorului șef al PCCOCS (îmbogățire ilicită)

Includerea acestor cazuri în eșantionul monitorizat nu înseamnă că persoanele vizate nu au săvârșit faptele imputate sau că nu trebuie atrase la răspunderea prevăzută de lege. Cazurile date au fost selectate deoarece întruneau criteriile de selectare stabilite pentru monitorizare: țin de domeniul penal, subiecții au afiliere politice, iar dosarele lor sunt de rezonanță. În cadrul monitorizării acestor cazuri urma să fie stabilită existența indiciilor care ar vorbi despre faptul că acestea prezintă devieri și/sau abordări diferențiate, ceea ce vorbește mai degrabă despre procuratură și sistemul judecătoresc care nu sunt independente, decât că aceste cazuri ar fi instrumentate neapărat în mod ilegal.

În 28 din 43 cazuri sau în 65%, monitorizarea a acoperit faza judiciară, iar în celelalte 15 cazuri sau 35% monitorizarea a acoperit doar etapa urmăririi penale, dosarele nefiind transmise în instanța de judecată. Din cele 28 de cazuri aflate la etapa examinării judiciare, timp de 12 luni de monitorizare, s-au desfășurat 331 de ședințe de judecată. În cele 28 de dosare aflate la etapa examinării în instanța de judecată, nici unul din cei 30 de inculpați nu și-a recunoscut vina și nu a solicitat judecarea în baza probelor acuzării (art.364/1 CPP), respectiv procesul s-a desfășurat în procedură generală. Din cele 28 de cazuri monitorizate aflate la etapa judiciară, 2 au fost examinate cu ușile închise (Vasile Botnari și Valeriu Gâscă), iar pe 1 din ele nu au avut loc ședințe de judecată (Iurie Bolboceanu).

Practic jumătate (49,2%) din ședințe de judecată monitorizate în perioada iunie 2020–iunie 2021 au avut loc în cadrul a doar 3 dosare din cele 26 de dosare monitorizate: Morari 1 – 57 ședințe, Platon 1 (revizuirea) – 55 ședințe, Ilan Șor – 51 de ședințe.

Dosarele în care au avut loc cele mai multe ședințe deschise pe cele 26 de dosare monitorizate

II. JUSTIȚIA ȘI GRUPURILE DE INTERESE

Problemele din justiția moldovenească și lipsa de progrese esențiale în investigarea și judecarea dosarelor de rezonanță au devenit în ultimul an subiecte de interes major în societate. Preluate ca mesaje de bază în campania electorală pentru alegerile prezidențiale din toamna anului 2020, lupta cu corupția și curățarea justiției de influențe neconforme din partea politicului și a unor grupuri de interese din business i-au adus victorie candidatei Partidului Acțiune și Solidaritate, Maia Sandu. Ulterior, aceleași mesaje, exploatate în campania electorală pentru alegerile parlamentare anticipate, au adus formațiunii PAS un scor de 63 de mandate în Parlament.

Perioada de monitorizare aleasă pentru acest raport a coincis cu mai multe schimbări pe scena politică și în justiție. În această perioadă, guvernarea a fost asigurată de Partidul Socialiștilor, care a schimbat de două ori partenerii de coaliție – mai întâi a guvernat împreună cu Partidul Democrat, apoi într-o coaliție nedeclarată cu Partidul Șor și grupul de deputați transfugi din PD – Pentru Moldova. În justiție, perioada de monitorizare a coincis cu alegerea unui nou procuror general și cu mai multe schimbări în sistemul judecătoresc – un nou șef la Curtea de Apel Chișinău, un nou președinte interimar la Curtea Supremă de Justiție.

Evoluțiile de pe scena politică și din justiția din Republica Moldova din iunie 2020 și până în prezent demonstrează că selectivitatea justiției poate fi influențată nu doar de interesele din politic, ci și de interese ale unor grupuri de influență din business sau chiar din lumea criminală.

Astfel, fenomenul de „justiție selectivă” trebuie văzut ca un produs al colaborării nefirești dintre justiție, pe de o parte, și grupuri de influență de orice gen (politică, de business sau din lumea criminală) pe de altă parte.

Interesul politicului pentru a controla justiția ține de obiectivul acestuia de a governa. Partidele aflate la guvernare încearcă să se mențină la putere, asigurându-și o imagine bună și un profil integru în ochii alegătorilor, iată de ce dosarele penale care îi vizează pe exponenții puterii au un potențial electoral nociv pentru ei. La fel de nocive electoral sunt dosarele penale care vizează exponenții partidelor de opoziție.

Prin controlul justiției, partidele de la putere tind să se asigure că vor putea dispune de indulgență față de acțiunile ilegale întreprinse de exponenții lor, iar în cazul dosarelor penale deja existente în privința membrilor lor de partid vor putea obține o rezonanță publică redusă. Cât privește dosarele penale care vizează opoziția, vor putea asigura o rezonanță publică mare acestor cazuri, iar ca efect – reducerea ratingului electoral al partidelor concurente puterii.

Interesul grupurilor de influență de a-și loializa justiția vine din dorința acestora de a-și menține afacerile și controlul asupra fluxurilor financiare, a dobândi sau redobândi proprietăți, afaceri sau fluxuri financiare de care au fost deposedați anterior de către alte grupuri de interese din afaceri sau politic, a-și nimici concurenții.

Controlul politic sau al grupurilor de influență asupra justiției deseori este greu de probat, fiind ascuns departe de ochiul public, dar are manifestări externe care îmbracă forma unor acțiuni din partea organelor de drept, procurori și judecători ce avantajează interesele celor care influențează justiția (fie că e vorba de pornirea unor dosare penale, ignorarea unor ilegalități, revizuirea sau clasarea unor dosare penale).

II.1 Identificarea abordărilor selective în justiție

Din această perspectivă, selectivitatea justiției are două manifestări principale: favorabilă și nefavorabilă subiecților care influențează justiția.

Selectivitate favorabilă subiectului:	Selectivitate nefavorabilă subiectului:
<ul style="list-style-type: none"> - Subiectul are afiliere grupului de interese care influențează justiția; - Subiectul își schimbă afilierea în favoarea grupului de interese care influențează justiția; - Subiectul neafiliat devine afiliat grupului de interese care influențează justiția.	<ul style="list-style-type: none"> - Subiectul este concurent politic sau concurent al grupului de interese care influențează justiția; - Subiectul a părăsit rândurile partidului sau grupului de interese care influențează justiția; - Subiectul a schimbat afilierea politică sau de afaceri în favoarea unui partid sau grup de interese în opoziție cu cel care controlează justiția.

Pentru a observa și descrie fenomenul de justiție selectivă, în 2019, autorii raportului de monitorizare a selectivității justiției penale au stabilit un set de criterii de selectivitate în comunicare publică și criterii de selectivitate în procesul penal. Aceleași criterii au stat la baza monitorizării dosarelor penale și în cadrul raportului de față.

Criterii de selectivitate în comunicarea publică:

1. Modalitatea în care presa află despre un dosar de rezonanță;
2. Reacția autorităților la încălcările investigate de jurnaliști;
3. Informarea despre reținerea sau aplicarea arestului;
4. Gradul de deschidere a organului de urmărire penală/acuzării față de presă;
5. Comunicarea cu presa a subiectului investigat/judecat, aflat în arest;
6. Atitudinea instanței de judecată față de jurnaliști.

Criterii de selectivitate în procesul penal:

1. Cazuri asemănătoare cu abordări diferite;
2. Complici cu statut procesual diferit;
3. Accesul publicului la ședințele de judecată;
4. Recuzări ale judecătorului/procurorului;
5. Schimbarea judecătorului/procurorului;
6. Tergiversarea procesului;
7. Inegalitatea armelor în proces;
8. Etica judecătorului;
9. Intimidarea părților (apărătorului, procurorului, judecătorului).

Prezentarea detaliată a formelor de manifestare favorabilă și nefavorabilă pentru subiecții politici a selectivității justiției este inclusă în **Anexa 1** a prezentului raport. Constatările procesului de monitorizare, analizate în acest raport, sunt incluse în **capitolele III** (comunicarea publică) și **IV** (aspecte procedurale).

II. JUSTIȚIA ȘI GRUPURILE DE INTERESE**II.2 Afilierea politică și schimbarea ei în cursul proceselor monitorizate**

Din cele 43 de cazuri analizate, în 16 cazuri (37%) a fost constatată existența unui context politic și afilierea politică a bănuیتului sau inculpatului. Dintre acestea, în 4 cazuri este vorba despre exponenți ai partidului aflat la putere (PSRM). În alte 3 cazuri, bănuیتii sau inculpații fac parte dintr-un partid politic care o perioadă a asigurat majoritatea în Parlament alături de PSRM (Partidul Șor).

STUDIU DE CAZ 1.**Clasarea dosarelor deputatelor Marina Tauber și Reghina Apostolova**

Deputatele fracțiunii Partidului Șor Marina Tauber și Reghina Apostolova au fost puse sub învinuire în dosarul cu numele generic „Furtul miliardului” în septembrie 2019, după ce procurorul general interimar Dumitru Robu a cerut în Parlament ridicarea imunității lor, pentru a fi cercetate sub învinuirea de escrocherie în proporții deosebit de mari și spălarea de bani în interesul unui grup criminal organizat. Imediat, cele două deputate, atunci în opoziție, au fost arestate de procurori.

La distanța de un an de la ridicarea imunității deputatelor, pe 2 octombrie 2020, Procuratura Generală a anunțat despre scoaterea lor de sub urmărire penală. Anunțul procuraturii a coincis cu perioada în care PD a anunțat că va ieși din coaliția de guvernare cu PSRM, iar PSRM a creat la scurt timp o coaliție neformală cu Partidul Șor.

Doi inculpați au renunțat la calitatea de membri ai partidului aflat la guvernare (PD) pe parcursul instrumentării sau judecării dosarelor lor penale în perioada de monitorizare, iar unul a părăsit partidul aflat în coaliția de guvernare în favoarea unui nou proiect politic. Un subiect cercetat penal, afiliat fostului partid de guvernare (PD), a devenit apropiat noului partid de guvernare (PSRM). Este vorba despre fostul director al SIS, Vasile Botnari, judecat penal pentru răpirea și extrădarea profesorilor turci.

Atât în acest caz, cât și în cazul bănuیتelor care sunt deputate ale Partidului Șor, colaborarea cu PSRM aflat la guvernare a coincis cu clasarea dosarelor sau obținerea unor soluții blânde pe dosarele lor.

STUDIU DE CAZ 2.**Parcursul politic al fostului director al SIS, Vasile Botnari, în timpul examinării dosarului**

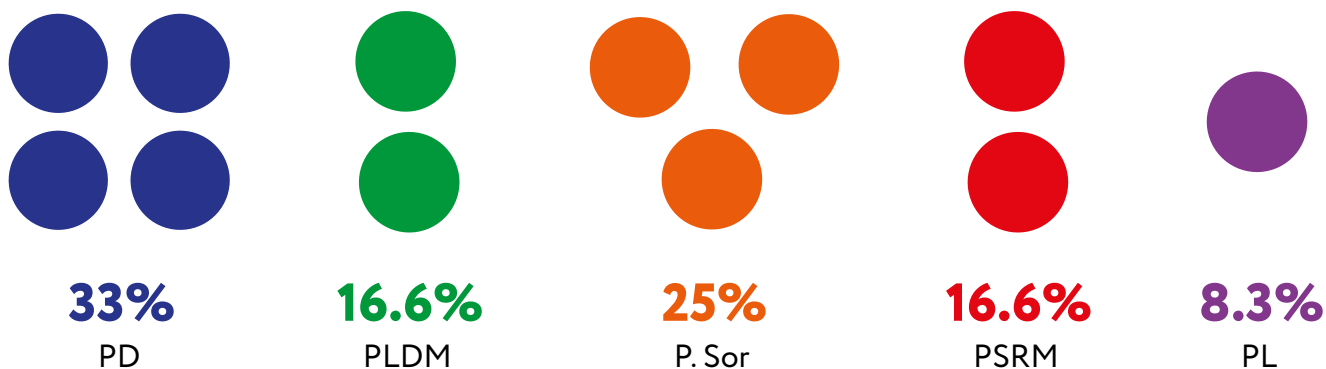
La momentul pornirii dosarului penal în cazul declarării drept persoane indezirabile și îndepărtarea de pe teritoriul Republicii Moldova a șapte profesori turci (dosar pornit pe 2 august 2019), fostul director al SIS, Vasile Botnari, afiliat politic Partidului Democrat, nu se regăsea printre persoanele bănuite și arestate de procurori. În dosar erau cercetați penal doi adjuncți ai săi de la SIS și șefa Biroului de Migrație și Azil din cadrul MAI. În februarie 2020, procurorul general Alexandr Stoianoglo a anunțat că procurorii au renunțat la învinuirile față de adjuncții de la SIS și șefa Biroului de Migrație și Azil, iar singurul învinuit în dosar este Vasile Botnari, care și-ar fi recunoscut vina și ar fi colaborat cu ancheta. La două luni de la transmiterea dosarului în judecată, în mai 2020, Vasile Botnari a fost surprins de presă la o întâlnire privată cu un om de afaceri din anturajul președintelui republicii Igor Dodon și mai mulți deputați din Partidul

II. JUSTIȚIA ȘI GRUPURILE DE INTERESE

Democrat, aflat în acel moment în coaliție de guvernare cu PSRM. Ulterior, Botnari a fost surprins de mai multe ori în anturajul a doi deputați excluși din fracțiunea PD, dar exponenți ai majorității parlamentare controlate de PSRM. Mai multe instituții de presă au scris în acea perioadă că Vasile Botnari a devenit loial PSRM și oferă consultanță acestui partid.

În august 2020, Botnari a fost condamnat penal la plata unei amenzi în dosarul expulzării profesorilor turci. Ședințele de judecată au fost secretizate, iar procurorii nu au informat presa despre locul și timpul desfășurării ședințelor. Decizia instanței nu a fost comunicată public și nici nu a fost contestată de procurorul de caz decât după ce despre asta s-a aflat public și s-au făcut presiuni publice în acest sens.

Apartenența politică a bănușilor/învinușilor

STUDIUL DE CAZ 3.

Dosarul "Bahamas" din era guvernării PSRM

Procesul penal pe faptul unei eventuale finanțări din exterior a PSRM a fost pornit pe 8 iunie 2019, în baza unui raport de autosesizare al unui ofițer superior de urmărire penală detașat la Procuratura Anticorupție. Pornirea procesului penal a coincis cu ziua în care Partidul Democrat a pierdut puterea. Pe 8 iulie 2019, la o lună după preluarea puterii de către coaliția PSRM – blocul ACUM, Procuratura Anticorupție a emis o ordonanță de refuz în începerea urmăririi penale privind finanțarea ilegală a Partidului Socialiștilor, cunoscut ca „dosarul Bahamas”. Pe 26 noiembrie 2019, în urma examinării materialelor procesului penal, prin ordonanța procurorului-șef al Procuraturii Anticorupție Viorel Morari, a fost dispusă anularea ordonanței de refuz în pornirea urmăririi penale pe acest dosar, iar pe 2 decembrie 2019, printr-o altă ordonanță a șefului Procuraturii Anticorupție, a fost dispusă conexarea acestui dosar la un alt dosar, din 1 iulie 2016, deschis pe faptul spălării de bani în proporții deosebit de mari, cu implicarea întreprinderii SRL Exclusiv Media (cea care a primit banii din Bahamas).² La 10 decembrie 2019, Viorel Morari a fost suspendat din funcție de noul procuror general, Alexandr Stoianoglo, în contextul unui control dispus de procurorul general la procuraturile

² <https://tv8.md/2020/01/20/doc-dosarul-finantarii-psrm-din-bahamas-27-de-persoane-si-patru-companii-verificate-de-procurori/>

II. JUSTIȚIA ȘI GRUPURILE DE INTERESE

specializate PA și PCCOCS. Din decembrie 2019 și până în prezent dosarul se află în faza de urmărire penală. În cadrul unui interviu pentru postul de televiziune Jurnal TV, procurorul general a declarat în mai 2020 că dosarul penal nu are nimic cu finanțarea ilegală a PSRM, fiind deschis pe faptă de spălare de bani.

„Mai avem întrebări și vrem să aflăm răspunsuri de la responsabili din Elveția. În funcție de acestea, vom decide. Este practic imposibil să calificăm asemenea acțiuni drept finanțare ilegală a vreunui partid. Noi avem în Codul Penal foarte clar stabilit cum are loc o finanțare ilegală a partidelor, iar acestea nicidecum nu se încadrează în acele prevederi”, a explicat Alexandr Stoianoglo.³

II.3 Aflierea subiecților la grupuri de interese în cursul proceselor monitorizate

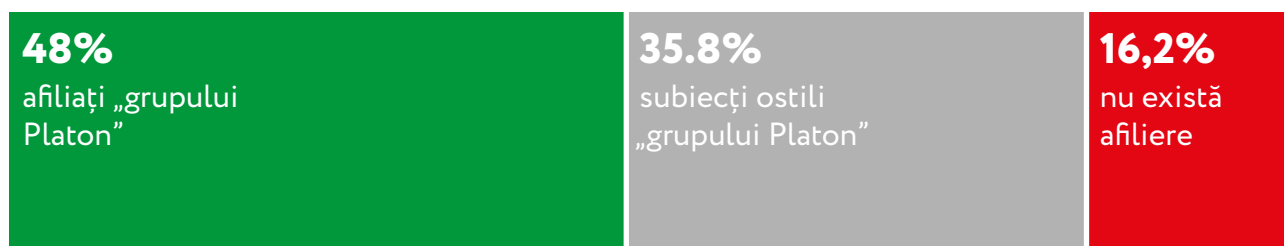
Analiza dosarelor de rezonanță selectate în cadrul acestui raport pentru studiu de caz demonstrează că în perioada de monitorizare influența politicului asupra justiției a avut un impact mai mic față de perioada de monitorizare precedentă (ianuarie–iulie 2019).

În schimb, presa independentă, mai mulți reprezentanți ai societății civile și opoziția au semnalat apariția unei influențe neconforme asupra instituțiilor de drept, în special asupra Procuraturii Generale, din partea unui grup de interese numit generic „grupul Platon”.

Pentru a verifica obiectivitatea acestor percepții, dosarele penale selectate pentru studiu de caz au fost analizate și din perspectiva afilierii subiecților la „grupul Platon”.

Din cele 43 de dosare analizate, în 22 de cazuri a fost constatată afilierea subiecților față de „grupul de interese Platon”, iar în alte 7 cazuri – subiecții dosarelor penale se aflau în relații ostile cu „grupul Platon”.

Relația dintre subiecți și „grupul Platon”

³ <https://www.jurnaltv.md/news/e95c76d5d7c06b6e/o-nas-genprocuror-na-jurnaltv.html>

STUDIU DE CAZ 4.

Lista dosarelor pretins politice făcută publică de procurorul general Alexandr Stoianoglo

În februarie 2020, la două luni de la numirea sa în funcție, procurorul general Alexandr Stoianoglo a anunțat despre instituirea unui grup de șase procurori care să evalueze 38 de dosare pretins politice intentate pe timpul regimului Plahotniuc. El nu a făcut publice criteriile și condițiile în care au fost selectate cele 38 de dosare, dar a anunțat că „în cazul în care vor fi stabilite abateri grave de la lege la intentarea și instrumentarea acestor dosare penale, vor fi luate măsuri legale în consecință. Dosarele aflate la etapa urmăririi penale vor fi clasate, iar în cazul celor aflate deja pe rolul instanțelor de judecată, procurorii vor renunța la învinuiri sau vor veni cu ordonanțe de reîncadrare a faptelor, iar pe dosarele aflate în faza de executare – se va verifica eventualitatea declanșării căilor extraordinare de atac”.⁴

Din cele 38 de dosare penale pretins politice, 12 vizează subiecți afiliați politic Partidului Nostru, Partidului Platforma Demnitate și Adevăr, Partidului Liberal Democrat, Partidului Casa Noastră-Moldova. Alte șase dosare vizează avocați (Ana Ursachi, Eduard Rudenco, Ion Crețu) și persoane ale căror dosare au tangență cu Veaceslav Platon. În listă se regăsește un singur dosar care vizează un primar (Victor Bogatico – PN), chiar dacă mai multe studii și investigații de presă anterioare au arătat că în perioada statului capturat au fost intentate la comandă peste 100 de dosare penale împotriva primarilor și aleșilor locali din partide de opoziție.

⁴ <https://tv8.md/2020/02/19/control-la-pg-pe-toate-dosarele-politice-stoianoglo-a-format-un-grup-de-lucru-care-va-verifica-38-de-dosare/>

III. SELECTIVITATEA JUSTIȚIEI ÎN COMUNICAREA PUBLICĂ: REZONANȚĂ SPORITĂ ÎN CAZUL CONCURENȚILOR GRUPULUI DE INTERESE/PUTERII

Pentru a verifica formele de manifestare a selectivității justiției prin gestionarea comunicării publice de către organele de anchetă, procuratură și instanțele de judecată pe marginea dosarelor de rezonanță din lista celor monitorizate în cadrul acestui raport și pentru a verifica nivelul controlat de autorități sau grupuri de influență a expunerii publice a subiecților anchetați, inculpați sau condamnați, în special când aceștia sunt privați de libertate, au fost monitorizate cazurile selectate din următoarele perspective: modalitatea în care presa află despre un dosar de rezonanță (**secțiunea III.1**), reacția autorităților la faptele investigate de jurnaliști (**secțiunea III.2**), informarea despre reținerea sau aplicarea arestului (**secțiunea III.3**), deschiderea organului de urmărire penală/acuzării față de presă (**secțiunea III.4**), comunicarea cu presa a subiectului investigat/judecat, aflat în arest (**secțiunea III.5**), atitudinea instanței de judecată față de jurnaliști (**secțiunea III.6**).

III.1 Modalitatea în care presa află despre un dosar de rezonanță

Conform acestui criteriu, în cadrul monitorizării au fost verificate următoarele ipoteze de selectivitate favorabilă exponenților guvernării sau „grupului de interese Platon” și de selectivitate nefavorabilă concurenților și rivalilor acestui grup:

Selectivitate favorabilă subiectului – rezonanță redusă	Selectivitate nefavorabilă subiectului – rezonanță sporită
<ul style="list-style-type: none"> - prin comunicate oficiale, cu respectarea protecției datelor cu caracter personal și a prezumției de nevinovăție; - prin divulgarea anumitor probe de către organul de drept, cu respectarea protecției datelor cu caracter personal.	<ul style="list-style-type: none"> - pe surse, înainte de apariția unui comunicat oficial, fără respectarea protecției datelor cu caracter personal și a prezumției de nevinovăție; - pe surse, cu divulgarea probelor, fără respectarea protecției datelor cu caracter personal, înainte/ în lipsa unui comunicat oficial; - din declarațiile conducătorilor politici care „anticipează” reacția organelor de drept.

Sursele din care presa a aflat despre existența dosarelor penale de rezonanță sau renunțarea procurorilor la învinuire, monitorizate în cadrul acestui raport, sunt diverse. Despre cele mai multe dintre dosare (inițiate sau pe care s-a decis retragerea învinuirii de către procurori) – 21 din 43 (48,8%), jurnaliștii au aflat pe surse sau urmare a unor investigații jurnalistice. În 3 cazuri (dosarul lui Chiril Lucinschi, dosarul lui Dorin Chirtoacă și dosarul lui Oleg Melniciuc) scurgerile de informații prin care presa a aflat anticipat că urmează a fi pornite dosare penale s-au produs încă în perioada 2017–2018.

În 13 din cele 21 de cazuri în care presa a aflat pe surse despre renunțarea procurorilor la învinuire este vorba despre magistrații cercetați penal pentru complicitate la spălare de bani în dosarul Laundromat.

STUDIU DE CAZ 5.

Procuratura Anticorupție a tăinuit faptul că i-a scos de sub urmărire penală pe judecătorii din „dosarul Laundromat”

Pentru prima dată, presa a scris despre faptul că judecătorii din „dosarul Laundromat” au fost scoși de sub urmărire penală pentru complicitate la spălarea de bani în octombrie 2020. Jurnaliștii Ziarului de Gardă au aflat pe surse că unii dintre acești judecători ar fi depus cereri de revenire în sistemul judecătoresc după ce procurorii au emis ordonanțe de scoatere de sub învinuire. Solicitat de instituția de presă, șeful Procuraturii Anticorupție, Serghei Gavajuc, a confirmat informația, precizând că ordonanța de scoatere de sub învinuire a fost emisă în septembrie 2020. Ziarul de Gardă notează că într-un răspuns primit pe 21 septembrie, reprezentanții Procuraturii Generale precizau că urmărirea penală în „dosarul Laundromat” fusese dispusă încă din iunie unui nou grup de urmărire penală din cadrul Procuraturii Anticorupție, care investighează cazul prin prisma mai multor articole: spălarea banilor, abuz de putere sau abuz de serviciu, exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu.

(sursa: Zdg.md, 21 octombrie 2020, „Ultima oră! Judecătorii anchetați pentru complicitate la spălarea de bani în dosarul „Laundromat”, scoși de sub urmărire penală de Procuratura Anticorupție. Cer CSM-ului restabilirea în funcții”)

Despre alte 17 dosare din 43 (39,5%), presa a aflat din comunicatele Procuraturii Generale sau ale procuraturilor specializate (PA și PCCOCS) sau din conferințele de presă ale procurorului general Alexandr Stoianoglo (în patru cazuri). Astfel, procurorul general a ales să dubleze comunicatele de presă ale Procuraturii Generale cu declarații de presă ținute în cadrul unor briefinguri pe următoarele dosare:

1. Răpirea profesorilor turci – înaintarea învinuirii lui Vasile Botnari și transmiterea dosarului în judecată;
2. Îmbogățire ilicită și abuz de serviciu și fals în acte publice, comise de Viorel Morari, ex-procuror șef al Procuraturii Anticorupție;
3. Revizuirea dosarului lui Veaceslav Platon pentru escrocherie și spălarea de bani („dosarul furtului miliardului”);
4. Dosarul în privința fostei președinte a Victoriabank Natalia Politiv-Cangaș.

STUDIU DE CAZ 6.

Comunicarea Procuraturii Generale pe dosarele lui Veaceslav Platon și Vladimir Plahotniuc

Procuratura Generală a avut o comunicare intensă pe dosarele care îl vizează pe fostul lider al Partidului Democrat, Vladimir Plahotniuc, dar și pe cazul de revizuire a dosarului lui Veaceslav Platon, condamnat penal pentru escrocherie și spălarea de bani. Diferența esențială în comunicarea Procuraturii Generale și a procurorului general în privința celor doi subiecți ține de tonalitate și atitudine. În cazul comunicatelor de presă care îl vizau pe Veaceslav

Platon, procuratura a folosit de obicei un ton neutru, fără a aplica calificative incriminatoare, asigurându-se de respectarea prezumției nevinovăției.

Exemplu: „Desfășurarea normală a procedurilor penale pendinte de la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, este inclusiv în interesul cetățeanului Platon. Prin urmare, procuratura nu vede logica pentru ca numitul să se eschiveze”.⁵

Procurorul general, la rândul său, a pledat din primele sale expuneri publice în susținerea nevinovăției lui Veaceslav Platon în dosarul în care acesta fusese condamnat. Expunerile lui Alexandr Stoianoglo au precedat deciziile procurorilor de renunțare la învinuire și hotărârile instanței de rejudicare a cazului.

Exemplu: „Dosarul în privința cetățeanului Veaceslav Platon a fost falsificat în totalitate. Acuzarea a fost întemeiată pe aprecieri intenționat denaturate și interpretarea eronată a faptelor, care rezultau din acuzațiile în privința lui Șor. Prin urmare, cetățeanul Platon a fost absolut ilegal condamnat și, respectiv, ilegal își ispășește pedeapsa”.⁶

În privința dosarelor lui Vladimir Plahotniuc, Procuratura Generală a utilizat în comunicarea sa un ton acuzator, fiind neglijat principiul de prezumție a nevinovăției.

Exemplu: „Potrivit materialelor dosarului, banii au fost însușiți de membrii grupului criminal condus de Ilan Șor, ca parte a organizației criminale conduse de Vladimir Plahotniuc”.⁷

Și mai vizibilă este atitudinea organului de urmărire penală din expunerile în conferințe de presă ale procurorului general, Alexandr Stoianoglo.

Exemplu: „Unii reprezentanți ai sistemului judecătoresc nu se isprăvesc cu principiul independenței, conferit prin lege, și continuă să deservească interesele corporației lui Plahotniuc. Mai exact, își amintesc de acest principiu, al independenței, doar atunci când le revine pe rol vreun caz ce deranjează ”coordonatorul”.⁸

În alte 5 cazuri din 43 (11,6 %), presa a aflat despre dosare atât pe surse, cât și din comunicate de presă ale procuraturii. Spre comparație cu perioada precedentă de monitorizare (ianuarie-iulie 2019), au scăzut considerabil cazurile de scurgeri de informații controlate din cadrul organelor de drept pentru a face publică informația despre existența unor dosare penale (2 față de 6 în perioada de monitorizare precedentă). Scurgerile de informații au avut loc în presa independentă (Ziarul de Gardă și Anticorupție.md). Anterior, scurgerile aveau loc în presa afiliată puterii.

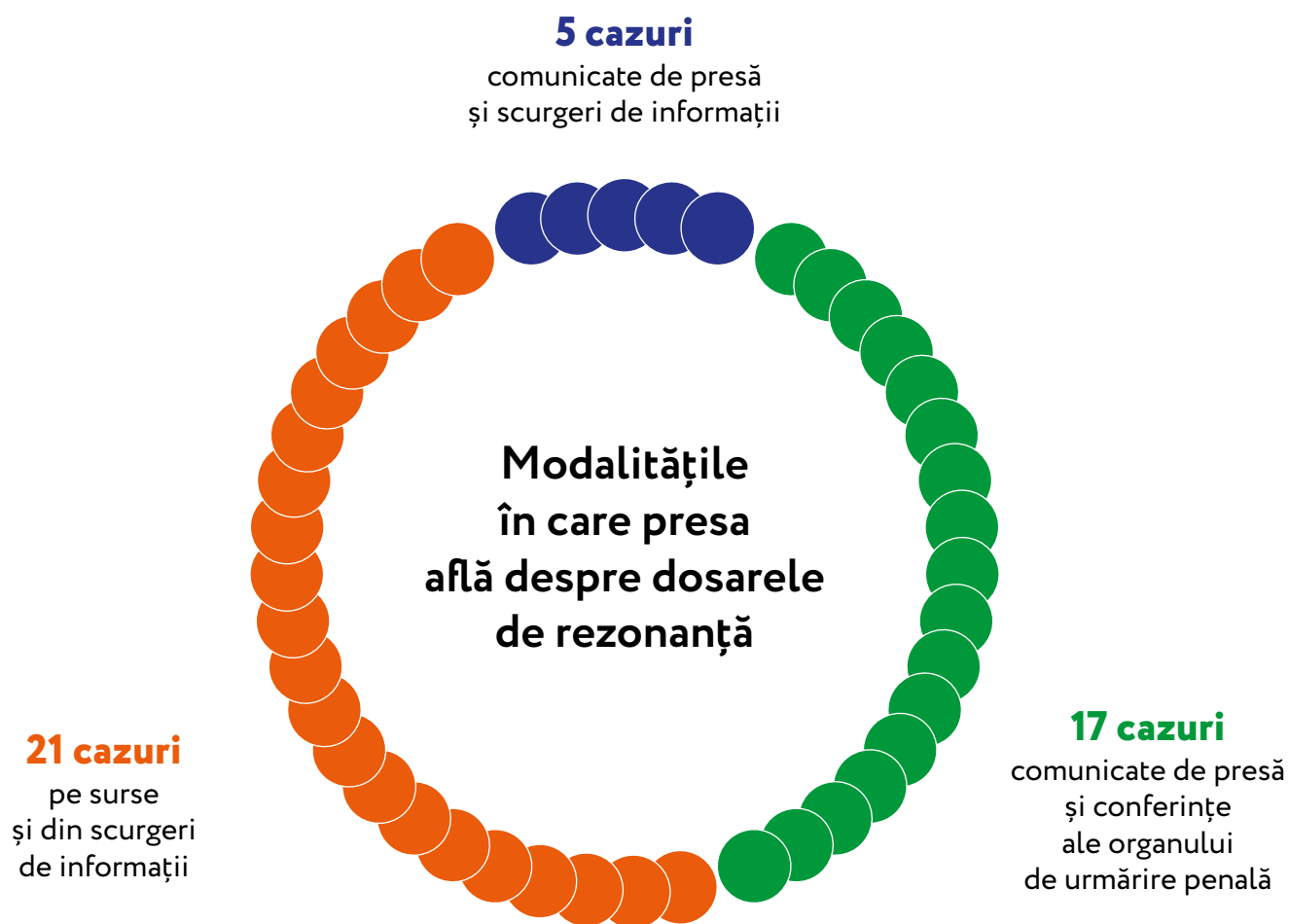
Este de apreciat că pe cazurile monitorizate, presa nu a aflat despre existența unui dosar penal din declarații ale politicianilor aflați la guvernare. Pentru comparație – în cadrul monitorizării anterioare au fost depistate două astfel de cazuri.

5 <http://procuratura.md/md/newslist/1211/1/8636/>

6 <http://procuratura.md/md/newslist/1211/1/8322/>

7 <http://www.procuratura.md/md/newslist/1211/1/8623/>

8 <http://www.procuratura.md/md/newslist/1211/1/8406/>

Analiza impactului modului în care presa a aflat despre dosarele de rezonanță monitorizate arată că a existat o formă de selectivitate favorabilă exponenților „grupului de interese Platon” în cazul dosarelor despre care procuratura nu a comunicat sau a comunicat cu întârziere despre pornirea lor sau renunțarea la învinuire (exemplu: *dosarul Olgăi Pungă*,⁹ *dosarul lui Veaceslav Platon și Moldasig*). În același timp, procuratura a oferit o rezonanță sporită dosarelor inițiate în privința persoanelor ostile aceluiași grup de interese, prin organizarea de conferințe de presă de către procurorul general și publicarea comunicatelor de presă despre evoluția dosarelor, în multe dintre aceste cazuri nu a fost respectată în comunicare prezumția nevinovăției persoanelor cercetate penal.

⁹ <http://www.procuratura.md/md/news/1211/1/8445/>
<http://www.procuratura.md/md/news/1211/1/8363/>

III.2 Reacția autorităților la faptele investigate de jurnaliști

Respectând normele stabilite în cadrul monitorizării anterioare, conform acestui criteriu, în cadrul monitorizării au fost verificate următoarele ipoteze de selectivitate favorabilă exponenților guvernării și „grupului de interese Platon” și nefavorabilă concurenților politici ai guvernării și subiecților ostili grupului de interese.

Selectivitate favorabilă subiectului – rezonanță redusă	Selectivitate nefavorabilă subiectului – rezonanță sporită
<ul style="list-style-type: none"> - autosesizarea/investigarea apatică și întârziată a încălcărilor persoanelor afiliate partidelor de la guvernare sau grupului de interese care influențează justiția; - prezentarea explicațiilor privind imposibilitatea organului de urmărire penală de a se autosesiza înainte de a porni urmărirea penală; - ignorarea încălcărilor investigate de jurnaliști; - intimidarea jurnalistului sau instituției de presă prin pornirea proceselor penale sau contravenționale.	<ul style="list-style-type: none"> - autosesizarea/investigarea imediată a încălcărilor persoanelor considerate concurenți politici sau subiecți ostili grupului de interese care influențează justiția; - autosesizarea/investigarea întârziată a încălcărilor concurenților politici sau subiecților ostili grupului de interese care influențează justiția, dar în momente convenabile partidelor de la guvernare sau grupului de interese.

În aproape 70% din cazurile monitorizate (29 din 43 de cazuri), presa scrisese anterior despre faptele care fac obiectul anchetei. În șase cazuri, în dosarele penale inițiate de procurori se face trimitere directă la investigațiile jurnalistice. Pentru comparație, în perioada de monitorizare precedentă niciun dosar penal inițiat nu făcea trimitere la investigațiile de presă, chiar dacă se referea la aceleași ilegalități sau probe.

Un caz relevant este modul și rapiditatea cu care Procuratura Anticorupție a reacționat la o investigație jurnalistică de pe siteul Anticorupție.md, care se referă la proprietățile și averile nejustificate ale fostului **procuror-șef al PCCOCS, Nicolae Chitoroagă**.

Investigația a fost publicată pe site-ul Anticorupție.md pe 19 iulie 2019,¹⁰ făcând trimitere la o sesizare de pe Harta Corupției gestionată de aceeași instituție media. La o distanță de patru luni de la publicarea anchetei, pe 21 noiembrie 2019, Procuratura Anticorupție a anunțat despre reținerea lui Chitoroagă și cercetarea lui în cadrul unui dosar penal pornit pentru îmbogățire ilicită. Procurorul de caz a declarat presei ca dosarul a fost pornit urmare a investigației apărute în presă.

STUDIU DE CAZ 7.

Reacția procurorilor la investigațiile privind averile judecătorilor CSJ Ion Druță și Oleg Sternioală

Președintele CSJ Ion Druță și vicepreședintele Colegiului civil și de contencios administrativ al CSJ Oleg Sternioală au fost vizați în mai multe investigații jurnalistice care s-au referit la proprietățile deținute, care le depășeau veniturile, la influențele pe care le-au exercitat în sistem

¹⁰ <https://anticoruptie.md/ro/investigatii/justitie/video-afacerea-camuflata-a-procurorului-chitoroaga-de-langa-padurea-de-la-napadeni>, "VIDEO // Afacerea camuflată a procurorului Chitoroagă de lângă pădurea de la Năpădeni", Anticorupție.md, 19.07.2019, autor: Julieta Savițchi

pentru a promova unele rude în funcții de judecători, dar și la unele hotărâri dubioase adoptate. Primele investigații despre casa ascunsă a lui Oleg Sternioală, evaluată de experți la peste 7 milioane de lei, a fost publicată de Ziarul de Gardă încă în iunie 2016.¹¹ Ulterior, în presă au apărut mai multe anchete despre afacerile ascunse ale familiei Sternioală,¹² averi nejustificate. Sternioală a fost reținut de procurori într-un dosar penal pornit pe faptul spălării de bani în proporții deosebit de mari abia pe 4 noiembrie 2019. Potrivit organului de urmărire penală, „temei pentru începerea urmării penale au servit investigațiile jurnalistice referitoare la averea magistratului, materialele analizei operaționale și raportul de autosesizare al procurorului”.¹³

Exact același lucru s-a întâmplat și în cazul președintelui Curții Supreme de Justiție, Ion Druță, care a fost vizat în mai multe investigații jurnalistice referitoare la averile neconforme veniturilor. Primele anchete de presă datează încă din 2013.¹⁴ Cu toate acestea, dosarul pentru îmbogățire ilicită i-a fost pornit de procurori în septembrie 2019, imunitatea fiindu-i ridicată pe 24 septembrie 2019.

Intentarea dosarelor penale în privința celor doi judecători s-a produs în perioada guvernării coaliției PSRM-ACUM, reprezentanții căreia au făcut mai multe declarații publice în care i-au acuzat pe cei doi că ar fi fost loiali fostului regim oligarhic al lui Vladimir Plahotniuc.

Mediatizarea anterioară a încălcărilor de către jurnaliști

În 17 cazuri monitorizate, dosarele penale au fost pornite cu mai mult timp în urmă, dar au fost făcute publice în circumstanțe sensibile pentru învinuți sau convenabile partidului de la guvernare sau grupului de interese cu influență asupra justiției (dosarele celor 13 judecători din „dosarul Laundromat”, „dosarul Bahamas”, dosarul lui Chiril Lucinschi, dosarul lui Vlad Filat, dosarul lui Vladimir Plahotniuc).

11 <https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/judecatorul-sternioala-si-a-ascuns-casa-de-lux/>

12 <https://www.jurnal.md/ro/news/364a742556902875/afacerea-ascunsa-a-familiei-sternioala-investigatie-jurnalul-saptamanii.html>

13 <https://anticoruptie.md/ro/dosare-de-coruptie/perchezitii-in-biroul-si-domiciliul-magistratului-csj-oleg-sternioala>

14 <https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/palatul-si-afacerile-de-familie-ale-presedintelui-judecatoriei-botanica/>

În cadrul monitorizării a fost depistat un caz în care investigația jurnalistică a fost realizată în perioada în care se pregătea clasarea dosarului penal în privința unui subiect ostil grupului de interese Platon. Drept sursă de informații pentru ancheta de presă par să fi servit probe acumulate în cadrul procesului penal al procurorilor. Este vorba despre investigația realizată de asociația „Dreptul la dreptate”, condusă de activistul civic Pavel Grigoriuc,¹⁵ care se referă la averile ascunse și nejustificate ale familiei **fostului șef al Procuraturii Anticorupție, Viorel Morari**. Ancheta a apărut în presă pe 10 iunie 2021, iar procurorul care examina dosarul lui Viorel Morari privind îmbogățirea ilicită a anunțat despre clasarea cauzei pe 26 iunie 2021.

Un fenomen nou constatat în cadrul acestei monitorizări ține de criticile lansate de procurorul general Alexandr Stoianoglo, prin intermediul serviciului de presă al Procuraturii Generale, la adresa politicianilor din opoziție care au dezvăluit și au adus probe despre mai multe infracțiuni comise de reprezentanți ai partidului de guvernare sau subiecți afiliați grupului de interese Platon, ignorate de către procurori. Această situație a fost constatată în 3 din cazurile monitorizate („dosarul Laundromat”, „dosarul Bahamas” și cazul pungii negre).

STUDIU DE CAZ 8.

Schimbul de replici dintre Procuratura Generală și deputatul Iurie Reniță cu privire la acuzațiile de finanțare ilicită a PSRM

Pe 11 mai 2021, deputatul PPDA Iurie Reniță a prezentat în cadrul unei conferințe de presă copiile unui raport întocmit de un procuror care ar demonstra că fostul președinte al PDM, Vlad Plahotniuc, și ex-vicepreședintele PDM, Serghei Iaralov, au depus un autodenunț la Procuratura Generală în privința unor finanțări dubioase ale PSRM, atunci când i-au transmis liderului PSRM, Igor Dodon o pungă, unde se presupune că ar fi fost bani. Reniță a acuzat, în context, Procuratura Generală că ar mușamaliza dosarul privind finanțarea ilicită a PSRM.¹⁶

Drept reacție, în aceeași zi, Procuratura Generală a emis un comunicat de presă în care îl acuză pe deputatul Iurie Reniță că „a acceptat să fie folosit de anumite grupări criminale în campanii de manipulare a opiniei publice și discreditare a Procuraturii”, pentru a încerca să obțină rating politic.¹⁷

¹⁵ <https://tv8.md/2021/06/11/o-investigatie-privind-proprietatile-familiei-lui-viorel-morari-a-fost-facuta-publica-de-catre-fosti-detinuti-politici/>

¹⁶ <https://realitatea.md/doc-noi-dovezi-de-la-renita-ex-procurorul-general-ar-fi-confirmat-autodenunțul-lui-plahotniuc-si-iaralov/>

¹⁷ <http://www.procuratura.md/md/newslst/1211/1/8592/>

III.3 Informarea despre reținerea sau aplicarea arestului

Conform acestui criteriu, în cadrul monitorizării au fost verificate următoarele ipoteze de selectivitate favorabilă exponenților grupului de interese/guvernării și cea nefavorabilă concurenților acestui grup, inclusiv concurenților politici:

Selectivitate favorabilă subiectului – rezonanță redusă	Selectivitate nefavorabilă subiectului – rezonanță sporită
<ul style="list-style-type: none"> - organul de drept nu comunică jurnaliștilor despre momentul și locul reținerii; - organul de drept nu comunică jurnaliștilor despre escortarea subiectului reținut la judecătorul de instrucție pentru aplicarea arestului; - organul de drept obstrucționează participarea jurnaliștilor pentru a putea filma/intervieva subiectul în momentul reținerii; - organul de drept creează obstacole la participarea jurnaliștilor la ședințele de judecată de aplicare a arestului.	<ul style="list-style-type: none"> - organul de drept comunică jurnaliștilor (posibil, celor afiliați grupului de interese influent/guvernării) despre momentul și locul reținerii persoanelor considerate concurenți politici; - organul de drept comunică jurnaliștilor despre escortarea subiectului reținut la judecătorul de instrucție pentru aplicarea arestului; - organul de drept înlesnește participarea presei pentru a putea filma/intervieva subiectul în momentul reținerii; - organul de drept nu creează obstacole la participarea jurnaliștilor la ședințele de judecată de aplicare a arestului.

În 24 din cele 43 de cazuri monitorizate, presa a fost informată despre locul și momentul reținerii subiecților. Modalitatea în care mass-media a aflat despre aceasta diferă însă de la un caz la altul. În 18 cazuri din cele 24 în care a fost comunicată presei reținerea bănuțiilor, acest lucru s-a întâmplat postfactum, după ce subiecții au fost escortați la izolator. În alte cinci cazuri, presa a aflat pe surse despre reținere, iar în unele cazuri a reușit să filmeze momentul perchezițiilor și reținerii bănuțiilor. În cele mai multe cazuri (3 din 5), scurgerile de informații s-au produs în presa independentă. Într-un caz, al fostului primar al mun. Chișinău Dorin Chirtoacă, reținerea bănuțului s-a produs în prezența a unui număr mare de jurnaliști, care au filmat momentul reținerii.

STUDIU DE CAZ 9.

Reținerea fostului procuror-șef al Procuraturii Anticorupție și a judecătorului Oleg Sternioală

Fostul procuror-șef al Procuraturii Anticorupție, Viorel Morari, a fost reținut de procurori pe 19 ianuarie 2021, după ce a fost citat la PCCOCS pentru a fi audiat în calitate de bănuț într-un dosar pentru „exces de putere”, „fals în acte”, „reținerea sau arestarea ilegală” și „tragerea cu bună-știință la răspundere penală a unei persoane nevinovate”. Momentul reținerii și escortării lui Morari încătușat a fost surprins de echipa de filmare a postului TV8 care a anunțat ulterior în știri că a aflat pe surse despre intenția procurorilor de a-l reține.¹⁸ Ulterior, PCCOCS a anunțat oficial presa despre reținerea învinuitului, oferind detalii despre dosarul în care acesta este cercetat penal.

¹⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=Mc41ayRweIM>

PCCOCS a informat ulterior presa în avans despre locul și ora escortării fostului șef al PA în instanță pentru aplicarea arestului. Acesta a fost escortat în cătușe și înconjurat de mascați, iar reprezentanții presei nu au fost împiedicați să-l filmeze și să-i adreseze întrebări.¹⁹

La fel, pe surse, postul de televiziune Jurnal TV a aflat despre reținerea magistratului Oleg Sternioală. Jurnaliștii l-au filmat pe judecător la sediul CNA înainte de reținere,²⁰ dar și în instanța de judecată, unde a fost escortat pentru aplicarea arestului.²¹ Jurnal TV a fost singura instituție de presă care a fost prezentă la reținere și în judecată.

În cazul aplicării arestului, în 22 de cazuri din cele 43 monitorizate, presa a fost informată în prealabil despre locul și ora escortării subiecților la sediul instanței, iar în două cazuri la ședințe de aplicare a arestului a fost prezentă câte o singură instituție media – arestul aplicat procurorului Roman Statnii, filmat de TV8,²² și arestul aplicat judecătorului Oleg Sternioală, filmat de Jurnal TV.²³

III.4 Deschiderea organului de urmărire penală/a acuzării față de presă

Conform acestui criteriu, în cadrul monitorizării au fost verificate următoarele ipoteze de selectivitate favorabilă exponenților guvernării sau grupului de interese cu influență asupra justiției și selectivitate nefavorabilă concurenților lor politici sau subiecților ostili grupului de interese:

Selectivitate favorabilă subiectului – rezonanță redusă	Selectivitate nefavorabilă subiectului – rezonanță sporită
<ul style="list-style-type: none"> - organul de drept/acuzatorul de stat refuză să ofere informații și să facă declarații; - organul de drept/acuzatorul de stat oferă informații limitate, oferă declarații succinte; - organul de drept/acuzatorul de stat organizează conferințe de presă la care oferă informații aparent favorabile subiectului anchetei, refuză să răspundă la întrebări sau răspunde doar la întrebările jurnaliștilor afiliați grupului de interese/guvernării; - în cadrul dosarului nu au loc scurgeri de informații.	<ul style="list-style-type: none"> - organul de drept/ acuzatorul de stat organizează conferințe de presă pentru jurnaliști, răspunde la toate întrebările; - organul de drept/acuzatorul de stat oferă informații și declarații detaliate pe marginea cazului; - organul de drept oferă accesul publicului la unele probe din dosar (înregistrări, documente) care încredințează subiectul; - în cadrul dosarului au loc scurgeri de informații.

Aproape în toate cazurile monitorizate, Procuratura Generală sau procuraturile specializate (PA și PCCOCS) au anunțat despre finalizarea urmăririi penale și transmiterea dosarelor în judecată prin intermediul unor comunicate de presă. În 7 cazuri din cele 43 monitorizate, comunicarea cu presa a avut loc și prin conferințe de presă sau declarații făcute de procurorul general Alexandru Stoianoglo în cadrul unor emisiuni TV.

19 <https://www.jurnaltv.md/news/9264a48fd05aaafe/seful-suspendat-al-procuraturii-anticoruptie-viorel-morari-a-fost-eliberat-din-arest.html>

20 <https://www.jurnaltv.md/news/7d457bb8efe74b3c/judecatorul-csj-oleg-sternioala-a-fost-retinut-pentru-72-de-ore.html>

21 <https://www.jurnaltv.md/news/8083376018f33a6b/fostul-judecator-al-curtii-supreme-de-justitie-oleg-sternioala-ramane-in-libertate.html>

22 <https://tv8.md/2020/05/20/video-exclusiv-cum-comenteaza-fostul-procuror-anticoruptie-roman-statnii-invinuirile-ce-i-se-aduc/>

23 <https://www.jurnaltv.md/news/8083376018f33a6b/fostul-judecator-al-curtii-supreme-de-justitie-oleg-sternioala-ramane-in-libertate.html>

În perioada de monitorizare, procurorul general a organizat 10 conferințe de presă, 5 dintre acestea au fost dedicate informării publicului despre dosare penale concrete.²⁴ În două dintre aceste conferințe de presă, procurorul general a precizat că dosarul lui Veaceslav Platon, privind furtul miliardului, a fost falsificat în totalitate, urmând a fi revizuit, iar principalul beneficiar al furtului miliardului este Vlad Plahotniuc.²⁵

Procuratura Generală și procuraturile specializate (PA și PCCOCS) au oferit răspunsuri la toate solicitările de informații adresate de echipa de monitorizare (10 cazuri). În cele mai multe cazuri, procurorii s-au rezumat la a oferi informații sumare despre dosarele vizate în cererile de informații, iar în trei cazuri răspunsurile procuraturii au conținut informații detaliate despre dosar și acțiunile procurorilor.²⁶

STUDIU DE CAZ 10.

Comunicarea Procuraturii Generale pe dosarele foștilor șefi de procuraturi specializate Nicolae Chitoroagă și Viorel Morari

Fostul șef al PCCOCS, Nicolae Chitoroagă, și fostul șef al Procuraturii Anticorupție, Viorel Morari, au fost ambii cercetați penal pentru îmbogățire ilicită. Despre pornirea dosarului penal pentru îmbogățirea ilicită pe numele lui Chitoroagă procurorii PA au anunțat pe 21 noiembrie 2019, când l-au reținut pe bănuț. Atunci, Procuratura Anticorupție a emis un comunicat de presă în care a anunțat temeiul pentru care a fost pornit dosarul și acuzațiile aduse.²⁷ A doua zi, PA a mai plasat un anunț pe pagina sa de Facebook despre aplicarea arestului în privința fostului șef al PCCOCS.²⁸ Acestea au fost singurele comunicate de presă emise de PA pe dosarul Chitoroagă. Pe siteul Procuraturii Generale acestea nu se regăsesc.

Despre pornirea dosarului penal pentru îmbogățire ilicită și spălare de bani în proporții deosebit de mari în privința lui Viorel Morari procurorul general Alexandr Stoianoglo a anunțat personal în cadrul unei conferințe de presă în februarie 2020. Procurorul general a oferit mai multe detalii despre învinuirile care i se aduc lui Morari și acțiunile procesuale întreprinse de procurori.²⁹ Conferința de presă a fost dublată și de un comunicat de presă plasat pe siteul Procuraturii Generale. Ulterior, PG a publicat pe siteul său mai multe comunicate de presă cu privire la evoluția celor două dosare penale în privința fostului șef al Procuraturii Anticorupție.³⁰

24 Dosarul Botnari, dosarul Morari, dosarul Platon, dosarul Plahotniuc, dosarul Politov-Cangaș

25 Conferințele de presă din 18 mai și 1 decembrie 2020.

<https://www.youtube.com/watch?v=JZ112KL4uFI>

https://www.youtube.com/watch?v=CCPF191U_5E&t=248s

26 Dosarul Plahotniuc, dosarul Politov-Cangaș, dosarul Sternioală

27 <https://newsmaker.md/ro/nicolae-chitoroaga-suspendat-din-functia-de-procuror-in-urma-unui-demers-a-lui-stoianoglo/>

28 <https://www.facebook.com/ProcuraturaAnticoruptie/posts/737308350012522>

29 <https://cotidianul.md/2020/02/12/un-nou-dosar-penal-pe-numele-lui-viorel-morari-este-cercetat-pentru-imbogatire-ilicita-si-spalare-de-bani-video/>

30 <http://www.procuratura.md/md/newslst/1211/1/8205/>

<http://www.procuratura.md/md/newslst/1211/1/8210/>

<http://www.procuratura.md/md/newslst/1211/1/8216/>

<http://www.procuratura.md/md/newslst/1211/1/8221/>

<http://www.procuratura.md/md/newslst/1211/1/8253/>

<http://www.procuratura.md/md/newslst/1211/1/8498/>

<http://www.procuratura.md/md/newslst/1211/1/8355/>

În unele cazuri, limbajul folosit în cadrul comunicatelor de presă ce îl vizau pe Morari a depășit cadrul oficial și sobru, utilizat de obicei de comunicatorii instituției de drept, dar și principiul de prezumție a nevinovăției la care face de regulă referire serviciul de presă al PG, la sfârșitul comunicatelor de presă. Exemple:

„Plângerile cetățenilor pe abuzurile admise de acești «procurori» (Viorel Morari și alți procurori PA) nu conțin să vină pe adresa procurorului general. Zilnic, instituția recepționează astfel de adresări, iar numărul lor ia amploare. Acest lucru reconfirmă ilegalitățile stabilite în cadrul controalelor, temeinicia deciziilor adoptate în privința responsabililor și spulberă toate miturile despre calitățile personale, profesionale și manageriale ale acestora”.³¹

„Pentru a exclude duble standarde în activitatea de administrare a justiției, Procuratura Generală va solicita Inspecției Judiciare a CSM să examineze acțiunile vicepreședintelui instanței Dorin Dulghieru în raport cu cazul Viorel Morari, deoarece nu este clar zelul de sânguință al numitului în cazul lui Morari, raportat la multe alte dosare privind acuzații grave aduse unor foști demnitari de rang înalt (judecători, procurori, deputați, miniștri etc.) pe cauze de corupție, spălare de bani, trădare de patrie, care au fost examinate de către un singur judecător, în aceiași instanță de judecată.”³²

În cadrul examinării dosarelor aflate în instanțele de judecată, s-a observat că procurorii de regulă au răspuns la solicitările jurnaliștilor de a le oferi comentarii înainte sau după ședințele de judecată. Merită însă evidențiate două cazuri specifice. În cadrul monitorizării ședințelor de judecată în **dosarul Șor** (au fost monitorizate 51 de ședințe de judecată), din cinci cazuri în care jurnaliștii au solicitat comentarii, doar în două cazuri procurorii au acceptat să vorbească cu presa. În cauza de **revizuire a dosarului Platon**, a fost înregistrat un caz în care, solicitat să ofere comentarii jurnalistului-monitor, procurorul a făcut aprecieri față de un articol al jurnalistului în care au fost redată declarațiile martorilor din ședințele de judecată pe acest dosar.

În perioada de monitorizare, în 8 din dosarele din eșantion au fost stabilite cazuri de scurgeri de informații. Analiza scurgerilor de informații arată că în 3 cazuri scurgerile ar fi putut fi făcute în interesul organului de urmărire penală (dosarul Viorel Morari, dosarul Oleg Sternioală, dosarul Ion Druță), în 3 cazuri scurgerile au fost făcute în interesul inculpaților (dosarul Viorel Morari, dosarul Mihai Ivanov și dosarul Roman Statnii), iar în alte 3 cazuri scurgerile de informații par să fi fost făcute pentru a se asigura că dosarul nu va fi mușamalizat (dosarul Bahamas, dosarul AIR Moldova, dosarul Metalferos).

În perioada de monitorizare, Procuratura nu a făcut publice oficial probe video, documente sau probe audio din dosare.

Merită evidențiat un fenomen nou în care Procuratura Generală nu a avut niciun fel de comunicare oficială pe 7 dosare de rezonanță pentru care exista un interes public sporit: dosarul de revizuire a condamnării lui Vlad Filat, condamnarea lui Vasile Botnari în dosarul răpirii profesorilor turci, dosarul lui Veaceslav Platon privind companiile de asigurări, dosarele lui Constantin Țuțu, dosarul privind concesionarea Aeroportului. În aceste cazuri, informația despre dosare și mersul anchetei a fost obținută doar în baza cererilor presei.

31 <http://www.procuratura.md/md/news/1211/1/8355/>

32 <http://www.procuratura.md/md/news/1211/1/8253/>

III.5 Comunicarea cu presa a subiectului investigat/judecat, aflat în arest

Conform acestui criteriu, în cadrul monitorizării au fost verificate următoarele ipoteze de selectivitate favorabilă exponenților grupului de interese/guvernării și cea nefavorabilă concurenților lor, inclusiv concurenților politici:

Selectivitate favorabilă subiectului – rezonanță redusă	Selectivitate nefavorabilă subiectului – rezonanță sporită
<ul style="list-style-type: none"> - subiectul investigat arestat oferă comentarii jurnaliștilor când este adus la audieri/ confruntări; - subiectul inculpat nu este împiedicat de escortă să comunice cu jurnaliștii; - subiectul investigat/judecat este protejat de jurnaliști de către organul de drept, în cazul în care nu vrea să comunice cu presa; - subiectul investigat/judecat comunică doar cu presa comodă.	<ul style="list-style-type: none"> - subiectul investigat arestat nu comunică cu presa, fie pentru că jurnaliștii nu sunt informați când subiectul este adus pentru audieri/ confruntări, fie pentru că jurnaliștii nu au accesul autorizat în clădirea/în apropierea biroului unde au loc acțiunile procesuale; - subiectul inculpat este împiedicat de escortă să comunice cu jurnaliștii (este dus foarte repede, gardienii se pun între inculpat și jurnaliști, gardienii îi dau la o parte pe jurnaliști pentru a nu putea ajunge la inculpat); - subiectul investigat/judecat este expus intenționat jurnaliștilor pentru a i se pune întrebări, deși inculpatul nu vrea să comunice cu presa.

În toate cazurile monitorizate, subiecții urmăririi penale au avut posibilitate să comunice cu presa, fie în contextul ședințelor de judecată, fie contactați telefonic, fie participând la emisiuni. Câțiva dintre subiecți au beneficiat de o mediatizare masivă în contextul alegerilor prezidențiale și parlamentare (Ilan Șor, Vlad Plahotniuc, deputații PSRM fără statut procesual din dosarul Bahamas) sau în contextul scandalurilor publice și polemicilor cu actorii politici sau procuratura în care au fost antrenați (Veaceslav Platon, Viorel Morari).

Deși toți subiecții din dosarele monitorizate au avut posibilitatea de a comunica cu presa sau de a organiza conferințe de presă, de a-și mediatiza cazul pe rețelele de socializare, aproape toți au evitat să o facă, preferând să păstreze tăcerea. Cei mai vocali subiecți ai dosarelor monitorizate au fost Ilan Șor, Veaceslav Platon, Viorel Morari.

III.6 Atitudinea instanței de judecată față de jurnaliști

Conform acestui criteriu, în cadrul monitorizării au fost verificate următoarele ipoteze de selectivitate favorabilă exponenților grupului de interese/guvernării și cea nefavorabilă concurenților lor, inclusiv concurenților politici:

Selectivitate favorabilă subiectului – rezonanță redusă	Selectivitate nefavorabilă subiectului – rezonanță sporită
- în funcție de interesul inculpatului, adoptă a atitudine de deschidere față de jurnaliști sau, din contra, este reticent.	- în funcție de interesul grupului de interese/guvernării pe cazul inculpatului, adoptă a atitudine de deschidere față de jurnaliști sau, din contra, este reticent.

Fișele de monitorizare a ședințelor de judecată au arătat că judecătorii au manifestat, de regulă, o atitudine bună față de jurnaliști, permițându-le accesul la ședințele de judecată, cu dreptul de a filma începutul ședințelor și pronunțarea sentinței. În trei cazuri, în situațiile în care avocații inculpaților au cerut îndepărtarea jurnaliștilor de la ședințele de judecată, judecătorii au respins aceste cereri, motivând că ședințele sunt publice. Într-un singur caz, la revizuirea dosarului Platon, la demersul acuzării, judecătorul a interzis fotografierea și filmarea unor secvențe în cadrul unei ședințe de judecată.

Remarcăm că în comparație cu primul raport de monitorizare a justiției selective, în cadrul acestei monitorizări nu a fost constatat niciun caz de comunicare sau comportament ostil din partea magistraților față de jurnaliști în cadrul proceselor de judecată monitorizate.

La fel ca și cazul primului raport de monitorizare, observăm că interesul jurnaliștilor pentru a asista la ședințele de judecată a fost foarte mic. În 90% din ședințe, monitorii au semnalat că ei erau singurii jurnaliști prezenți la proces. Pierderea interesului pentru ședințele de judecată pe aceste cazuri a fost determinat de mai mulți factori – pandemia, dese amânări pe unele procese de judecată, numirea la interval de câteva zile a ședințelor de judecată pe alte dosare, dar și de distanța mare până la instanța în care era examinată cauza (dosarul Șor, judecat la Curtea de Apel Cahul, circa 140 km distanță de Chișinău).

IV. SELECTIVITATEA JUSTIȚIEI ÎN PROCESUL PENAL: ABORDARE BLÂNDĂ FAȚĂ DE EXPONENȚII GRUPULUI DE INTERESE/PUTERII

Pentru a verifica ipoteza selectivității justiției din perspectivă procesual-penală, pe cazurile selectate, au fost monitorizate: comportamentul, acțiunile și deciziile organelor de anchetă, procuraturii și instanțelor de judecată, în cadrul dosarelor de rezonanță în privința actorilor politici. În acest sens, s-au urmărit următoarele aspecte: existența cazurilor asemănătoare cu abordări diferite (**secțiunea IV.1**), existența complicilor cu statut procesual diferit (**secțiunea IV.2**), accesul publicului la ședințele de judecată (**secțiunea IV.3**), recuzările judecătorului/procurorului (**secțiunea IV.4**), schimbarea judecătorului/procurorului (**secțiunea IV.5**), tergiversarea procesului (**secțiunea IV.6**), inegalitatea armelor în proces (**secțiunea IV.7**), etica judecătorului (**secțiunea IV.8**), intimidarea părților (apărătorului, procurorului, judecătorului) (**secțiunea IV.9**).

IV.1 Cazuri asemănătoare cu abordări diferite

Conform acestui criteriu, în cadrul monitorizării au fost verificate următoarele ipoteze de selectivitate favorabilă exponenților grupurilor de interese și selectivitate nefavorabilă concurenților lor:

Selectivitate favorabilă subiectului – abordare blândă	Selectivitate nefavorabilă subiectului – abordare dură
<p>Într-un alt caz similar de rezonanță, organul de urmărire penală/judecătorul adoptă o poziție mai blândă față de subiect:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omiterea pornirii urmăririi penale pentru fapte anterior înfirmate de către alte autorități sau asupra cărora acestea nu s-au expus (ex.: existența unui act de constatare a lipsei încălcărilor de către ANI, lipsa unui control al ANI sau un control nefinalizat al ANI); - nu se solicită/aplică arestarea, se solicită/aplică arestul la domiciliu sau alte măsuri preventive neprivative; - plasarea în izolatorul de detenție preventivă mai „comod” al CNA; - tergiversarea transmiterii în judecată a cazului (inclusiv cu riscul de intervenire a prescripției) și/ sau tergiversarea examinării cazului în instanță; - neaplicarea suspendării din funcție pe perioada instrumentării și judecării dosarului;	<p>Într-un alt caz similar de rezonanță, organul de urmărire penală/judecătorul adoptă o poziție mai dură față de subiect:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pornirea urmăririi penale în pofida infirmării anterioare a faptelor de către alte autorități sau asupra cărora acestea nu s-au expus (ex.: existența unui act de constatare a lipsei încălcărilor de către ANI, lipsa unui control al ANI sau un control nefinalizat al ANI); - se solicită/aplică arestarea, nu se solicită/aplică arestul la domiciliu sau alte măsuri preventive neprivative; - plasarea în izolatorul de detenție preventivă cu condiții mai rele (penitenciarul nr.13); - transmiterea rapidă în judecată a cazului și/ sau examinarea rapidă a cazului în instanță; - suspendarea din funcție pe perioada instrumentării și judecării dosarului;

Selectivitate favorabilă subiectului – abordare blândă	Selectivitate nefavorabilă subiectului – abordare dură
<ul style="list-style-type: none"> - solicitarea de către procuror a unei pedepse mai blânde pentru fapta săvârșită/prejudiciul cauzat, spre deosebire de cazuri similare/conexe, în care pedeapsa solicitată este mai aspră, deși faptele sunt mai grave, iar prejudiciile cauzate – mai mari; - încetarea procesului (la urmărire penală sau în instanță), achitarea sau condamnarea cu suspendare și/sau cu aplicarea amenzilor ne semnificative și/sau fără privarea de dreptul de a ocupa funcții sau cu privări pe perioade neînsemnate etc.; - revizuirea procesului în privința condamnatului, la etapa ispășirii pedepsei.	<ul style="list-style-type: none"> - solicitarea de către procuror a unei pedepse mai aspre pentru fapta săvârșită/prejudiciul cauzat, spre deosebire de cazuri similare/conexe, în care pedeapsa solicitată este mai blândă, deși faptele sunt la fel sau mai puțin grave, iar prejudiciile cauzate – mai mici; - condamnarea cu aplicarea pedepsei cu închisoarea și/sau cu aplicarea amenzilor mari și/sau cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau cu privări pe perioade mai mari etc.

Faptele identice sau asemănătoare, săvârșite în circumstanțe comparabile, urmează să fie tratate similar. Totodată, atunci când protagoniștii anchetelor penale și ale proceselor de judecată au parte de abordări procesual-penale diferențiate, iar diferențele avantajează în mod clar subiecții apropiați/convenabili puterii, această situație confirmă prezența justiției selective. Înțelegând însă că situațiile juridice ale fiecărei persoane bănuite/învinuite/inculpate se individualizează în cadrul procesului penal, criteriul respectiv se estimează doar în raport cu figuranții pe aceleași dosare, cărora li se incriminează fapte de aceeași natură, dar în care situația juridică a celor asociați guvernării este vizibil favorizată în raport cu cei aflați în opoziție cu interesele guvernării.

Asemenea situații par cu atât mai evidente cu cât gradul de implicare în activitatea infracțională a celor care convin guvernanților este mai semnificativ/grav, însă au parte de un parcurs procesual-penal mai blând decât cei cu o implicare mai redusă în aceleași pretinse acțiuni infracționale, dar care au un parcurs procesual-penal vizibil mai sever. La fel, acest criteriu poate fi aplicat pentru a compara situația juridică în cazuri similare pe dosare diferite, care țin de pretinse infracțiuni diferite, dar similare, în care este evidentă situația procesual-penală mai favorabilă a unei persoane apropiate guvernării în contrast cu o altă persoană opusă intereselor guvernării.

În anul 2019, primul raport de monitorizare a constatat existența unor abordări diferite în cazurile de implicare în „furtul miliardului” a lui Vlad Filat, Ilan Șor, Chiril Lucinschi și Veaceslav Platon, trădând o atitudine privilegiată a organului de anchetă și a instanței de judecată față de Ilan Șor, considerat afiliat guvernării din acea perioadă a PDM, și o abordare defavorizată în raport cu ceilalți menționați. Au fost relevate și unele deosebiri procesuale de tratament al lui Ilan Șor și în calitatea sa de primar de Orhei și al lui Dorin Chirtoacă. Abordările procesuale diferite, care de fiecare dată erau în favoarea lui Ilan Șor, s-au referit la arestul preventiv și condițiile de detenție provizorie, tergiversarea examinării dosarului, aplicarea sechestrului asigurator, aplicarea suspendării din funcție, pedeapsa solicitată de acuzare și pedeapsa aplicată de instanță.

În cadrul celei de a doua monitorizări, s-a constatat o influență majoră a Procuraturii Generale și personal a procurorului general asupra fazei prejudiciare a procesului penal, marcate de multiple declarații care anticipau comportamentul procurorilor de caz. Practic, din comunicarea publică a procurorului general s-au cristalizat Veaceslav Platon, anturajul lui și PSRM ca principale ținte ale abordărilor blânde

demonstrate de către procurori. În schimb, procurorii supranumiți de procurorul general „procurorii lui Plahotniuc”³³ au fost identificați ca țintă a abordărilor dure.

Totodată, abordarea organului de urmărire penală față de dosarele legate de îmbogățire ilicită în care erau vizați judecătorii a fost întotdeauna mai dură decât cea care viza dosare similare cu implicarea procurorilor. Și dacă față de judecătorii de rang înalt procurorii nu au rezerve, atunci ei le au în a instrumenta asemenea dosare în rândul procurorilor de rang înalt sau, chiar și al celor teritoriali, dacă aceștia au conexiuni în vârful ierarhiei procurorilor.

Chiar dacă, în principiu, abordarea mai dură a procurorilor și judecătorilor în cadrul dosarelor penale ar putea fi considerată corectă în raport cu alte categorii de persoane, totuși această logică ar fi valabilă dacă nu ar exista diferențe notabile dintre situația procurorilor și cea a judecătorilor, aflați în situații similare sau chiar mai grave.

STUDIUL DE CAZ 11.

Practica neuniformă a procuraturii referitoare la îmbogățirea ilicită a judecătorilor și procurorilor prin prisma constatărilor ANI

Constatarea ANI despre lipsa încălcărilor în cazul averii fostului președinte al CSJ Ion Druță, al fostului vicepreședinte CSJ Oleg Sternioală și al fostului șef al PA Viorel Morari nu a fost un impediment pentru demararea investigațiilor de către procurori, spre deosebire de cazul procurorului general adjunct Ruslan Popov, al șefului Oficiului procuraturii Ciocana și chiar cel al procurorului general Alexandr Stoianoglo, în care nu s-a decis în vederea unei soluții similare, deoarece ANI nu s-a expus în general sau nu s-a expus deocamdată.

Alexandr Stoianoglo a declarat că a sesizat ANI în cazul șefului de la oficiul Ciocana al Procuraturii municipiului Chișinău, despre care portalul Anticorupție.md a realizat ancheta „Divorțul fictiv și averea tănuțită a procurorului Igor Popa”. Procurorul general susține că așteaptă ca ANI să se expună și în cazul adjunctului său, Ruslan Popov, despre care Anticorupție.md a realizat, în ianuarie 2021, ancheta „Latifundiarul de la șefia Procuraturii Generale”. Alexandr Stoianoglo a sesizat ANI a doua zi după publicarea investigației. Cu toate acestea, Procuratura Generală nu a procedat în cazul procurorilor la fel ca în cazul judecătorilor, limitându-se să solicite ANI să se expună, fără a porni urmăriri penale de pretinsă îmbogățire ilicită.

Alexandr Stoianoglo a fost întrebat și despre faptul că nu a declarat veniturile soției, însă a respins acuzațiile: „Am declarat tot. Puteți să verificați la Fisc”.³⁴

O altă abordare diferențiată este poziția exprimată de procurorul general privind posibilitatea procuraturii de a se autosesiza din presă. Aparent, în cazuri sensibile pentru PSRM, aflat la guvernare în perioada de monitorizare, procuratura nu se putea autosesiza, chiar dacă a demonstrat în repetate rânduri că acest lucru este posibil.

33 <https://realitatea.md/stoianoglo-morari-si-betisor-erai-oamenii-de-incredere-ai-lui-plahotniuc/>

34 <https://anticoruptie.md/ro/cetateanul-activ/video-ce-spune-procurorul-general-despre-investigatiile-jurnalistice-in-care-figureaza-subalternii-sai>

STUDIU DE CAZ 12.

Dilemă: poate procuratura să se autosesizeze din presă?

La 18 mai 2020, deputatul Iurie Reniță a prezentat un video în care se vede cum Vladimir Plahotniuc îi transmite o pungă, în care ar fi bani, Președintelui Igor Dodon. În imaginile video prezentate, Igor Dodon refuză să ia punga și îi spune lui Vladimir Plahotniuc să i-o dea lui Costea (n.n. Botnari), care, la rândul său, o va transmite lui Cornel (n.n. Corneliu Furculiță, membru PSRM). Din imaginile video rezultă că banii pe care îi ia Dodon de la Plahotniuc sunt pentru salarizarea celor din PSRM.

Procuratura Generală a anunțat că nu se poate autosesiza în baza imaginilor cu Igor Dodon și Vladimir Plahotniuc prezentate de deputatul Iurie Reniță. Potrivit unui comunicat al PG, în fond, prin intermediul mass-media, deputatul Iurie Reniță a făcut un denunț. PG a reiterat că dacă denunțatorii unor infracțiuni își doresc cu adevărat consecințe de ordin juridic de la acțiunile lor și nu o fac doar pentru PR sau în favoarea unor grupuri de interese, trebuie să o facă în conformitate cu CPP, adresându-se către organul de urmărire penală competent, conformând actul de sesizare după formă și conținut cerințelor legii, fapt ce trebuie să fie cunoscut de către toți, în special, de către un membru al legislativului. PG a informat că deputatul Iurie Reniță nu a adresat vreun denunț, iar doar în baza imaginilor prezentate de către acesta, **Procuratura nu poate legal să se autosesizeze** pentru că nu cunoaște cât de veridice sunt, în ce circumstanțe au fost făcute, dar și alte detalii inerente unor astfel de înregistrări. Cu toate acestea, art.262 alin.(5) CPP, prevede că examinarea sesizărilor în privința Președintelui Republicii Moldova și examinarea infracțiunilor pretins comise de către acesta se face de către procurorul general sau de către un procuror desemnat de el.

Procuratura a solicitat deputatului Iurie Reniță să înainteze un denunț oficial, conform cerințelor legale și să contribuie la investigarea acestuia.

Procuratura s-a autosesizat anterior de multe ori în asemenea cazuri, cu imagini video făcute publice în mediul online.³⁵ Exemple:

- Cazul copiilor maltratați din internatul de la Orhei,³⁶ când PG s-a autosesizat după apariția în mediul online a materialului video intitulat „Video exclusiv – atrocitățile din orfelinatul groazei”;
- Cazul platformei www.alegerimoldova.com,³⁷ când Procuratura Generală s-a autosesizat din mass-media despre platforma virtuală respectivă, care promite să facă legătura între partidele care vor să cumpere voturi și cetățenii care vor să-și vândă voturile.

La fel, în perioada monitorizării, au fost depistate cazuri în care procuratura a tratat diferențiat învinuirile de spălare de bani aduse unor condamnați aflați în situații similare.

35 <https://deschide.md/ro/stiri/social/66419/PG-se-spala-pe-maini-in-cazul-imaginilor-„Un-culiok-pentru-Dodon”-Nu-ne-putem-autosesiza-il-asteptam-pe-Reniță-cu-denuțul.htm>

36 <http://procuratura.md/md/news/1211/1/6339/>

37 <http://procuratura.md/md/news/1211/1/6189/>

STUDIU DE CAZ 13.

Renunțarea la învinuirea de spălare a banilor a lui Veaceslav Platon și menținerea învinuirii în cazul lui Vladimir Filat în dosarul fraudei bancare

La revizuirea procesului inițiat de procurori pe unul din dosarele furtului miliardului, în care Veaceslav Platon a fost anterior condamnat inclusiv pentru spălare de bani la 18 ani de detenție cu executare, procurorii au renunțat la învinuire. Pe de altă parte, în cazul lui Vladimir Filat, la fel acuzat de spălare de bani în contextul furtului miliardului, procurorii nu au renunțat la învinuire.

Pe acest caz, Procuratura Generală a emis la 28 mai 2021 următoarea notă: „În rezultatul rejudecării cauzei penale în ordine de revizuire, în care Veaceslav Platon a fost condamnat prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 20.04.2017 de comiterea infracțiunilor prevăzute de articolul 190 alineatul (5) din Cod penal și articolul 243 alineat (3) litera (b) din Codul penal, în rezultatul cercetării tuturor probelor noi, coroborate cu probele administrate în cadrul urmăririi penale, pe motiv că fapta incriminată nu a fost comisă de către Veaceslav Platon, procurorii au ajuns la concluzia de renunțare la învinuirea adusă acestuia.

Totodată, acuzatorul a solicitat restituirea dosarului penal pentru reluarea urmăririi penale, în vederea identificării făptuitorului infracțiunilor”, se menționează în nota PG.³⁸

Veaceslav Platon a fost achitat în dosarul fraudei bancare de magistrații Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, pe 14 iunie 2021, după ce procurorul de caz a renunțat la capetele de acuzare.

O altă situație de tratament diferențiat în situații similare a fost depistată în instanțele de judecată care examinează implicarea magistraților în spălările de bani despre care se pretinde că ar fi avut loc în cadrul Laundromatului.

STUDIU DE CAZ 14.

Judecătorul achitat de implicare în Laundromat

Magistratul Ghenadie Bârnaz a emis pe 21 septembrie 2011 o ordonanță de încasare a sumei de 400 de milioane de dolari în baza unui contract de împrumut semnat cu un an înainte. Cererea de chemare în judecată a fost depusă cu doar două zile înainte de către Taras Mykhaylyk, reprezentantul prin procură al PR-VERT SISTEM LIMITED din Marea Britanie, împotriva lui Veaceslav Bass din Chișinău, a unei firme din Noua Zeelandă și a două firme din Federația Rusă. „L-am găsit pe Veaceslav Bass acasă, în apartamentul sărăcăcios cu două odăi pe care îl împarte cu mama, soția fratelui decedat și o nepoată. Bărbatul de 32 de ani părea a fi speriat atunci când a auzit subiectul pe care vrem să îl discutăm. Veaceslav susține că nu a participat la ședința de judecată condusă de judecătorul Bârnaz și nici nu a știut despre existența ei”, se arată în investigația jurnalistică publicată la acest subiect de Anticoruptie.md.³⁹

38 <http://procuratura.md/md/news/1211/1/8597/>

39 <https://www.anticoruptie.md/ro/dosare-de-coruptie/prima-achitare-in-dosarul-laundromat-judecatorul-ghenadie-barnaz-a-fost-gasit-nevinovat>

La 2 martie 2021, fostul magistrat de la Judecătoria Râșcani din municipiul Chișinău, Ghenadie Bîrnaz, inculpat în dosarul Laundromat, a fost achitat. Acesta a fost achitat de învinuirea de pronunțare cu bună-știință a unei încheieri contrare legii, din motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii. Hotărârea a fost pronunțată de judecătorul Eugeniu Beșelea.

De menționat că la examinarea dosarului Platon 2 (Moldasig) de către judecătorul Stella Bleșceaga, monitorii au surprins situația în care apărarea lui Veaceslav Platon a susținut conexarea a trei dosare în care este vizat Platon, precizând însă că acestea ar trebui examinate de către Eugeniu Beșelea.

Anterior, un alt fost magistrat de la Judecătoria Râșcani din municipiul Chișinău, Igor Vornicescu, a fost recunoscut vinovat de pronunțarea cu bună-știință a unei încheieri contrare legii, tot în dosarul Laundromat. Vornicescu însă a fost eliberat de răspundere penală în legătură cu survenirea prescripției de tragere la răspundere penală.⁴⁰

Nu este clar dacă prima sentință de achitare în privința lui Ghenadie Bîrnaz a venit după ce primul judecător condamnat pentru Laundromat, Igor Vornicescu, a fost liberat de pedeapsă, în legătură cu împlinirea prescripției, sau pentru că în acțiunile lui Bîrnaz nu au fost reținute elementele componente ale infracțiunii. Deocamdată alte soluții în privința celorlalți judecători inculpați nu există.

STUDIUL DE CAZ 15.

Implicarea procurorului general pe dosarul Platon

Pe 20 aprilie 2017, Veaceslav Platon a fost condamnat în acest dosar la 18 ani de închisoare pentru escrocherie, spălare de bani și corupere activă. Pe 18 decembrie 2017, Curtea de Apel a menținut sentința. Curtea Supremă de Justiție de două ori a menținut-o, ultima oară – la începutul lunii mai 2020.

În baza ordonanței procurorului general Alexandr Stoianglo din 3 martie 2020, s-a stabilit competența PCCOCS la examinarea cererii de revizuire înaintate de către condamnatul Veaceslav Platon împotriva hotărârilor judecătorești irevocabile pronunțate în cauza sa de condamnare în baza art.190 alin.(5) și art.243 alin.(3) lit.b) Cod penal. Prin Ordonanța procurorului în PCCOCS Dumitru Raileanu din 24 aprilie 2020, a fost admisă cererea condamnatului Platon Veaceslav din 11.09.2019, privind deschiderea procedurii de revizuire a procesului penal. Pe 18 mai 2020, Alexandr Stoianglo l-a numit pe Vladimir Plahotniuc beneficiarul principal al „jafului secolului”.

Pe marginea acestei declarații s-a expus avocatul Ion Dron: *„Dacă el vrea să ceară revizuirea, în joc astăzi este o sentință de judecată definitivă. Recunoașterea unei sentințe drept ilegale nu ține de atribuțiile procurorului general. Competența aparține instanțelor de judecată. Prin urmare, până la proba contrară este obligatoriu să fie respectată de către toate autoritățile statului (art. 120 Constituție). 2. Dacă ne spune tranșant că „acuzarea a fost întemeiată pe aprecierea intenționat denaturată și interpretarea eronată a faptelor”, atunci suntem efectiv în prezența unei infracțiuni.*

40 <https://anticoruptie.md/ro/dosare-de-coruptie/prima-condamnare-in-dosaru-Laundromat-cu-ce-sentința-s-a-ales-ex-judecătorul-igor-vornicescu>

*Prin urmare, calitatea de procuror îl obligă să pornească urmărirea penală, cel puțin în rem, ori face publice numele procurorilor și judecătorilor pe care îi bănuiește”.*⁴¹

Potrivit Newsmaker, revizuirea dosarului a durat aproximativ 10 luni, iar la ședința de judecată din 28 mai, procurorul Elena Ceruța a anunțat că renunță la capetele de acuzare împotriva lui Veaceslav Platon. Ea a spus că în timpul reexaminării dosarului s-a constatat că Platon nu este vinovat.⁴²

Veaceslav Platon a fost eliberat din penitenciar la 15 iunie 2020, după ce Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, a admis integral demersul procurorului general Alexandr Stoianoglo privind suspendarea executării pedepsei de către Veaceslav Platon.⁴³

Totodată, potrivit Ziarului de Gardă, soluția de achitare a lui Veaceslav Platon în cadrul revizuirii dosarului în care el a fost condamnat, definitiv și irevocabil, la 18 ani de închisoare în dosarul fraudei bancare s-ar putea solda cu plata unor despăgubiri de peste un miliard de lei din bugetul de stat, ce i-au fost confiscate lui Veaceslav Platon.⁴⁴

Nu se știe dacă anterior procurorul general a mai solicitat suspendarea executării pedepselor privative de libertate în cazul altor condamnați. Nici o altă persoană inclusă în lista dosarelor politice anunțate de către Stoianoglo la începutul mandatului său nu a beneficiat de aceeași implicare procesuală din partea procurorului general.

IV.2 Complici cu statut procesual diferit sau fără nici un statut procesual

Conform acestui criteriu, în cadrul monitorizării au fost verificate următoarele ipoteze de selectivitate favorabilă exponenților grupurilor de interese și selectivitate nefavorabilă concurenților lor:

Selectivitate favorabilă subiectului – abordare blândă	Selectivitate nefavorabilă subiectului – abordare dură
<ul style="list-style-type: none"> - în cadrul aceluiași dosar al subiectului investigat/judecat, complicele său care are afilieri cu grupul de interese nu este recunoscut ca bănuț, învinut, inculpat, ci în calitate de martor, victimă, parte vătămată sau nu are nici un statut; - față de complici sunt aplicate măsuri preventive mai blânde.	<ul style="list-style-type: none"> - în cadrul aceluiași dosar penal, complicele afiliat intereselor concurente sau neafiliate este recunoscut în aceeași calitate procesuală ca și subiectul investigat/judecat de bănuț, învinut, inculpat; - față de complici sunt aplicate măsuri preventive mai severe.

Din perspectiva legislației penale, persoanele care participă la săvârșirea aceleiași infracțiuni, indiferent în ce rol, sunt considerate complici și, ca atare, urmează a fi trase la răspundere penală. Atunci când complicitii rămân fără nici o atenție din partea organului de urmărire penală, ori aceștia sunt atrași doar în calitate de

41 <https://safenews.md/jurist-despre-afirmatia-pg-precum-ca-platon-a-fost-condamnat-ilegal-pana-la-proba-contrara-chiar-si-un-procuror-general-nu-este-in-drept-sa-puna-la-intoiala-nevinovatiei-persoanei-care-se-pr/>

42 <https://newsmaker.md/ro/veaceslav-platon-a-fost-achitat-in-dosarul-fraudei-bancare-video/>

43 <https://www.zdg.md/stiri/stiri-justitie/precizarile-pg-in-legatura-cu-eliberarea-fostului-deputat-veaceslav-platon/>

44 <https://www.zdg.md/importante/drumul-lui-platon-spre-libertate-si-al-statului-spre-plata-unor-despagubiri-de-miliarde/>

martori, victime sau părți vătămate, fiind totodată persoane afiliate sau convenabile grupului de interese cu influență în justiție, această stare de fapt poate fi considerată drept criteriu de apreciere a justiției selective.

Mai mult, atunci când un complice sau chiar autorul infracțiunii, având conexiuni cu grupul de interese, inclusiv conexiuni politice favorabile, în loc să fie audiat ca bănuț, este audiat ca martor, are loc vicierea unui eventual proces viitor împotriva sa, deoarece nu îi este respectat dreptul de a nu comunica organului de urmărire penală date care îl pot incrimina.

Astfel, dacă în viitor, după o eventuală schimbare a conjuncturii în care se află grupul de interese influent, inclusiv politic, în defavoarea subiectului audiat ca martor, organele de anchetă îi înaintează bănuțala/învinuirea de săvârșire a infracțiunii, acesta va putea invoca încălcarea drepturilor sale procesuale, iar acest fapt va îngreuna tragerea sa la răspundere penală.

Dacă în cadrul primei monitorizări au fost depistate 2 cazuri din 14 monitorizate (Chirinciuc și Chirtoacă), atunci în cadrul celei de-a doua monitorizări au fost depistate cel puțin 4 asemenea cazuri din cele 43 de dosare monitorizate (Bahamas, Morari, Platon și expulzarea ilegală a profesorilor turci).

STUDIU DE CAZ 16.

Martorii pe cauza "Bahamas"

În anul 2016 Centrul Național Anticorupție a inițiat o cauză penală pe faptul unui transfer prin intermediul zonei offshore din Bahamas, în valoare de peste 30 de milioane de lei. Potrivit investigației jurnalistice realizate de Rise.md,⁴⁵ ulterior, în baza unor contracte de împrumut, milioane de lei ar fi ajuns la persoane fizice din anturajul PSRM – Petru Burduja, Corneliu Furculiță, Maxim Lebedeschi, Vasile Bolea și alții, care au făcut și declarații pentru jurnaliștii Rise.md, prin care confirmau împrumuturile.

Patru ani mai târziu, în cadrul emisiunii "O Nas" de la Jurnal TV, procurorul general Alexandr Stoianoglo a negat că ar fi vorba despre finanțare de peste hotare, a negat legăturile cu PSRM și alegerile prezidențiale din 2016, dar a recunoscut că persoanele care au intrat în posesia banilor au fost audiate ca martori (nu în calitate de bănuți/învinuți).

„Unii îl numesc dosarul finanțării PSRM, alții – dosarul Bahamas, în realitate însă dosarul a fost deschis în 2016 pe spălare de bani, în baza unui raport al Direcției de combatere a spălării banilor. Potrivit acestui raport, o companie moldovenească a primit de la o companie din offshore o anumită sumă de bani, peste 1 milion de dolari sau euro. În consecință, acești bani au fost cumva redistribuiți. Nu era vorba despre niciun fel de PSRM și finanțare. S-a transmis o solicitare către Elveția, de unde au venit acești bani, aceasta a fost întoarsă, fără vreun răspuns și așa și a rămas dosarul abandonat.

În luna decembrie 2019 au apărut discuții despre acest dosar și noi am decis să investigăm. Au fost interogați 30 de martori, persoane care au primit bani din acea sumă și care, apropo, au întors acești bani. Toate aceste acțiuni s-au întâmplat în februarie-martie 2016, iar alegerile prezidențiale au fost în noiembrie.

Mai avem întrebări și vrem să aflăm răspunsuri de la responsabili din Elveția. În funcție de acestea, vom decide. Este practic imposibil să calificăm asemenea acțiuni drept finanțare

45 <https://www.rise.md/articol/banii-lui-dodon-din-bahamas/>

ilegală a vreunui partid. Noi avem în Codul Penal foarte clar stabilit cum are loc o finanțare ilegală a partidelor, iar acestea nicidecum nu se încadrează în acele prevederi”, a explicat Alexandr Stoianoglo.⁴⁶

Primul dosar pe numele fostului șef al Procuraturii Anticorupție a fost intentat în baza unui autodenunț al procurorului din subordinea sa, Mircea Ciobanu, care a anunțat Procuratura Generală despre antedatarea unor acte de inițiere a urmăririi penale în privința lui Veaceslav Platon, acțiuni pe care susține că le-a făcut la indicația verbală a lui Viorel Morari. Chiar dacă legislația obligă procurorul să conteste indicația vădit ilegală la procurorul ierarhic superior procurorului care a emis-o, iar procurorii superiori sunt ținute să formuleze indicații doar în scris,⁴⁷ procurorul care propriu-zis a antedatat actele, în lipsa indicațiilor scrise ale superiorului și pe care nu le-a contestat a fost recunoscut în calitate de martor.

STUDIU DE CAZ 17.

Procuror care s-a autodenunțat, atras ca martor în dosar

În decembrie 2019 Procuratura Generală anunța că „Viorel Morari este bănuțit că în martie 2017 a primit de la Vladimir Plahotniuc o plângere pe care a înregistrat-o contrar cerințelor legale, pornind un proces penal și ulterior urmărirea penală și falsificând în cauza penală mai multe acte procesuale. Toate aceste acțiuni au fost făcute din interese personale, precum și în interesul petentului și a mai multor persoane din anturajul lui, pentru a-i proteja de implicare în calitate de bănuțit în cauza penală privind fraudă bancară – furtul miliardului și a obstrucționa cercetarea rapidă, completă și obiectivă a acestei cauze penale”.

Potrivit avocatului, urmărirea penală a fost pornită în baza procesului verbal de autosesizare care a avut la bază o scrisoare anonimă. Însă, ulterior, un procuror a depus un autodenunț prin care a recunoscut faptul falsificării unor anumite documente, invocând că a făcut asta „la indicația domnului Morari”.⁴⁸

Deși pretinsele acțiuni infracționale au avut loc în anul 2017, procurorul a decis să depună autodenunțul doar peste doi ani, urmare a controlului desfășurat de PG la procuraturile specializate. La 14 februarie 2020 Veaceslav Platon a fost recunoscut ca parte vătămată în dosarul penal împotriva fostului șef al Procuraturii Anticorupție, Viorel Morari. Ultimul a comentat că nu exclude că acest lucru se datorează faptului că „vor să-l elibereze pe Platon înainte de termen”.⁴⁹

La 18 mai 2020, procurorul general Alexandr Stoianoglo a anunțat concluzia că dosarul lui Veaceslav Platon a fost unul fabricat și că procuratura va iniția procedura de revizuire a sentinței în privința acestuia, iar la 15 iunie 2020 Veaceslav Platon a fost eliberat în baza cererii de suspendare a executării pedepsei depuse de către procurorul general Alexandr Stoianoglo.

46 <https://unimedia.info/ro/news/af20ac52a4044b64/pg-dosarul-finantarii-psrm-sau-dosarul-bahamas-este-de-fapt-un-dosar-pe-spalare-de-bani-si-nu-are-legatura-cu-alegerile-din-2016.html>

47 Lege Nr. 3 din 25.02.2016 **cu privire la Procuratură, art.13 alin.(3) și (4).**

48 <https://www.zdg.md/stiri/stiri-justitie/cine-ar-fi-procurorul-in-baza-declaratiilor-caruia-a-fost-pornita-urmarirea-penala-pe-numele-lui-viorel-morari/>

49 <https://noi.md/md/societate/va-fi-eliberat-platon-dupa-ce-a-fost-recunoscut-parte-vatamata-in-cazul-morari>

Într-un alt caz, în care Procuratura Generală a anunțat despre nevinovăția lui Veaceslav Platon într-un dosar legat de furtul miliardului, în care Platon fusese condamnat la 18 ani de închisoare cu executare, în procesul de revizuire care a urmat, acuzatorii de stat au adus zeci de martori din anturajul condamnatului, o parte din care apar ca beneficiari ai schemelor legate de furtul miliardului, care au pledat nevinovăția lui Platon.

STUDIU DE CAZ 18.

Martori aduși de acuzare să declare nevinovăția lui Platon

Pe parcursul procedurii de revizuire a dosarului în care Veaceslav Platon fusese condamnat la 18 ani de închisoare pentru implicare în furtul miliardului, acuzatorii de stat au adus în fața magistraților circa 25 de martori, printre care prieteni ai lui Veaceslav Platon, foști și actuali angajați ai sistemului bancar, administratori ai companiilor implicate în furtul miliardului, dar și angajați ai lui Ilan Șor. Martorii acuzării nu au făcut însă declarații incriminatorii în adresa lui Veaceslav Platon, dar i-au menționat în mărturiile lor pe fostul lider al PDM Vladimir Plahotniuc și pe Ilan Șor, președinte al Partidului Șor.

Beneficiarii „din acte” ai companiilor Provolirom, Dracard, Caritas Grup și Voximar, care figurează în dosarul fraudei bancare, le-au spus judecătorilor că au ajuns să ia credite de miliarde, fără a cunoaște schemele în care au fost implicați, și au recunoscut că erau remunerați cu 100 de dolari lunar pentru a-și pune semnătura pe acte de care nu aveau cunoștință. Mărturii în procedura de revizuire a depus ulterior și cel care a stat în spatele recrutării persoanelor pentru ca acestea să administreze în documente companii afiliate lui Ilan Șor.

În fața judecătorilor au făcut declarații și apropiați ai lui Veaceslav Platon, printre care Nicolae Curtoglo, cu care acesta se cunoaște încă „de la școală”. Curtoglo a fost membru al Consiliului de administrare al Moldindconbank și le-a relatat magistraților despre tranzacțiile de vânzare-cumpărare a activelor mai multor companii. Acesta s-a mai plâns că anterior ar fi fost intimidat de către fosta procuroră Adriana Bețișor să facă declarații împotriva lui Veaceslav Platon.

Mărturii în instanță au depus și unii martori care au evitat anterior, sub diferite pretexte, să se prezinte la ședințele de judecată în dosarul lui Veaceslav Platon: fosta președintă a Victoriabank, Natalia Politov-Cangaș, Stela Pahomi, fostă membră a Consiliului de administrare al Moldova-Agroindbank, dar și deputatul Partidului Șor, Denis Ulanov.⁵⁰ În prezent, Politov-Cangaș, Pahomi și Ulanov sunt la rândul lor anchetați pentru complicitate în furtul miliardului, în cadrul altor dosare instrumentate de către procurori.

În cazul expulzării ilegale a profesorilor turci este greu de comentat dacă eventualii complici au fost atrași ca martori în dosar sau dacă au avut vreo calitate procesuală, dosarul fiind secretizat. Cert este faptul că în cadrul unei operațiuni de o asemenea amploare, cu greu se poate admite că șeful SIS, care a fost condamnat într-un final, putea acționa izolat.

50 <https://www.zdg.md/stiri/stiri-justitie/video-rejudecarea-lui-platon-cu-martorii-acuzarii-care-i-incrimineaza-pe-sor-si-plahotniuc/>

STUDIU DE CAZ 19.

Complicii rămași în afara urmăririi penale în cazul răpirii profesorilor turci

La 6 septembrie 2018 opinia publică a fost bulversată să afle despre răpirea a 7 profesori turci de la Liceul „Orizont” din capitală, cu implicarea SIS și a autorităților de migrațiune și azil, cu mari încălcări procedurale, dar cu o aparentă aprobare a conducerii de vîrf a țării, care dădea asigurări cu privire la legalitatea acțiunilor ofițerilor de intervenție. SIS declara atunci că cei șapte cetățeni turci ar avea legături cu o grupare islamistă, condusă de clericul Fethullah Gülen, aflat de mai mulți ani în auto-exil în SUA, din cauza relației sale tensionate cu președintele Turciei, Recep Tayyip Erdoğan.⁵¹ Cu toate acestea, la 11 iunie 2019 Republica Moldova a fost condamnată la CtEDO pe acest caz și s-a dispus ca statul să plătească câte 25 000 dolari pentru fiecare din reclamanți. La 5 februarie 2020 Procuratura Generală a anunțat încheierea fazei de urmărire penală și expedierea dosarului în judecată. Chiar dacă este evident că responsabilitatea nu poate să revină unei singure persoane și că aceasta oricum era obligată să obțină coordonări la nivel înalt, în februarie 2020 s-a aflat că în dosar a rămas doar un singur învinuit – Vasile Botnari, șeful SIS în momentul răpirii profesorilor turci. Alți doi vicedirectori SIS, la fel ca și șefa Biroului Migrațiune și Azil, au fost scoși de sub urmărire penală. În iulie 2020 Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a emis o sentință în acest caz, secretizată în totalitate, despre emiterea căreia s-a aflat abia în septembrie 2020.⁵²

Deși rudele profesorilor turci au declarat public că persoanele care au descins în casele lor au spus că sunt „oamenii Președintelui”, deși Președintele Turciei, în cadrul unui eveniment oficial, a adus mulțumiri publice lui Igor Dodon pentru implicarea sa personală în acest caz, nu se știe dacă Igor Dodon a fost cel puțin audiat ca martor pe acest dosar, materialele fiind secretizate.⁵³ Totodată, nu sunt clare motivele din care învinuirea a fost retrasă celorlalți figuranți pe dosar.

51 <https://www.zdg.md/importante/erdogan-i-a-multumit-lui-dodon-pentru-extradarea-profesorilor-turci-de-la-liceul-orizont-iar-dodon-i-a-promis-transferarea-liceului-in-turcia/>

52 Date utilizate din expunerea: <https://cpr.md/un-an-de-expulzarea-profesorilor-turci-cronologia-unei-rapiri-ordinare-de-persoane/>

53 <https://www.youtube.com/watch?v=29sNI4k29SE>

IV.3 Accesul publicului la ședințele de judecată

Conform acestui criteriu, în cadrul monitorizării au fost verificate următoarele ipoteze de selectivitate favorabilă exponenților grupurilor de interese și selectivității nefavorabile concurenților lor:

Selectivitate favorabilă subiectului – abordare blândă	Selectivitate nefavorabilă subiectului – abordare dură
<ul style="list-style-type: none"> - proces deschis pentru public; - informația despre ședințele de judecată publicată corect pe portalul instanțelor de judecată; - ședințele de judecată au loc în sala de ședințe. <p>Notă: În funcție de interesul inculpatului și al grupului de interese căruia îi este afiliat și deznodământul probabil al cauzei, situația poate fi diametral opusă, iar accesul limitat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - proces închis pentru public; - informația despre ședințele de judecată publicată greșit pe portalul instanțelor de judecată; - organul de drept (inclusiv escorta) obstrucționează accesul jurnaliștilor la ședințele de judecată, chiar dacă acestea sunt publice; - ședințele de judecată au loc în biroul judecătorului. <p>Notă: În funcție de interesul inculpatului și al grupului de interese căruia îi este afiliat și deznodământul probabil al cauzei, situația poate fi diametral opusă, iar accesul limitat.</p>

Conform legislației procesual-penale, cu excepțiile expres stabilite, procesul de judecată de regulă este deschis pentru public. Pentru a asigura dreptul publicului interesat să asiste la proces, informația despre data, ora și sala în care vor avea loc ședințele de judecată se publică pe portalul instanțelor de judecată. Accesul publicului la proces poate fi îngreunat doar prin încheierea motivată a judecătorului.

Atunci când nu există motive de a declara un proces de judecată închis, însă caracterul public al procesului dăunează intereselor de grup și/sau de partid ale celor aflați la guvernare, iar instanța de judecată întreprinde acțiuni care sprijină interesele grupului de interese/puterii (de ex.: nu publică datele despre ședințe, le publică cu erori, desfășoară ședințele în săli mici, unde accesul publicului este dificil, sau declară ședințele de judecată închise), există motive întemeiate de a considera comportamentul instanței ca fiind părtinitor și selectiv.

Cu atât mai mult, asemenea comportament al instanței poate fi atribuit la implicare politică sau față de grupul de interese, dacă există cazuri similare în care sunt vizate persoane cu interese opuse, în cazul cărora instanța de judecată a adoptat un comportament diametral opus.

Din cele 331 de ședințe supuse monitorizării, majoritatea covârșitoare au fost deschise, cu excepția ședințelor pe cazul unuia dintre judecătorii din dosarele Laundomat – Valeriu Gîscă, la care apărătorul inculpatului, când a văzut că există persoane din public care doresc să asiste (monitorii), a cerut instanței înlăturarea lor din sală, deoarece procurorul a solicitat examinarea cauzei în ședință închisă încă în anul 2019. Întâmplător sau nu, anume magistratul Valeriu Gîscă de la Judecătoria sectorului Râșcani a fost acuzat de complicitate în spălarea celei mai mari sume din Laundomat, în valoare de 2,1 miliarde de dolari. Cu atât mai mult este straniu ca acuzatorul de stat să solicite caracterul închis al ședințelor.

284 de ședințe (86%) pe cauzele monitorizate s-au desfășurat în sala de judecată și doar 47 din ele (24%) – în birourile de lucru ale judecătorilor. Atunci când ședințele s-au desfășurat în biroul judecătorului, monitorii

nu au reclamat insuficiența spațiului pentru publicul care dorea să asiste la ședințe, cu o singură excepție (în dosarul Țuțu 1).

În cadrul dosarului Morari 1, pe portalul instanțelor de judecată nu a fost anunțată informația despre data, ora și locul desfășurării ședințelor din data de 15.02.2021, 16.04.2021, iar în cazul ședinței din 19.02.2021 – a fost indicat greșit sediul.

Toate aceste ședințe neanunțate public și/sau anunțate cu erori sunt din aceeași perioadă a procesului. Potrivit informației monitorilor, la acele ședințe partea vătămată, Veaceslav Platon, și-a expus poziția privind prejudiciul suportat.

IV.4 Recuzări ale judecătorului/procurorului

Conform acestui criteriu, în cadrul monitorizării au fost verificate următoarele ipoteze de selectivitate favorabilă exponenților grupurilor de interese și selectivitate nefavorabilă concurenților lor:

Selectivitate favorabilă subiectului – abordare blândă	Selectivitate nefavorabilă subiectului – abordare dură
<ul style="list-style-type: none"> - partea apărării înaintea recuzări neîntemeiate judecătorului/ procurorului, care sunt acceptate; - parte acuzării și/sau partea civilă înaintea recuzări întemeiate, care sunt acceptate, ceea ce duce la schimbarea completului de judecată (în cazul în care finalitatea scontată a procesului este una favorabilă intereselor guvernării sau a grupului de interese care influențează justiția).	<ul style="list-style-type: none"> - partea apărării înaintea recuzări întemeiate (atitudine evident ostilă, existența conexiunilor politice cu guvernarea sau a grupului de interese etc.) judecătorului/ procurorului, care sunt respinse; - parte acuzării și/sau partea civilă înaintea recuzări neîntemeiate, care nu sunt acceptate, urmărind scopul de a tergiversa examinarea (în cazul în care finalitatea scontată a procesului nu este una favorabilă intereselor guvernării sau a grupului de interese care influențează justiția).

Judecătorul nu poate participa la judecarea cauzei și urmează să se abțină sau să fie recuzat dacă există circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea sa (de ex.: legături de rudenie ale judecătorului, participarea anterioară la examinarea cazului într-o anumită calitate procesuală, expunerea anterioară asupra vinovăției sau nevinovăției inculpatului etc.). Cererile de recuzare se formulează în partea pregătitoare a ședinței de judecată, dar și pe parcursul examinării cauzei, de regulă, înainte de începerea cercetării probelor. Părțile nu sunt limitate în posibilitatea înaintării repetate a cererilor de recuzare. Totuși, dacă acest lucru se face cu scopul tergiversării examinării cauzei, derutării judecătorului sau din alte intenții răuvoitoare, când cererea de recuzare se înaintea în mod repetat cu rea-credință și în mod abuziv, instanța poate aplica față de persoana vinovată o amendă judiciară.⁵⁴

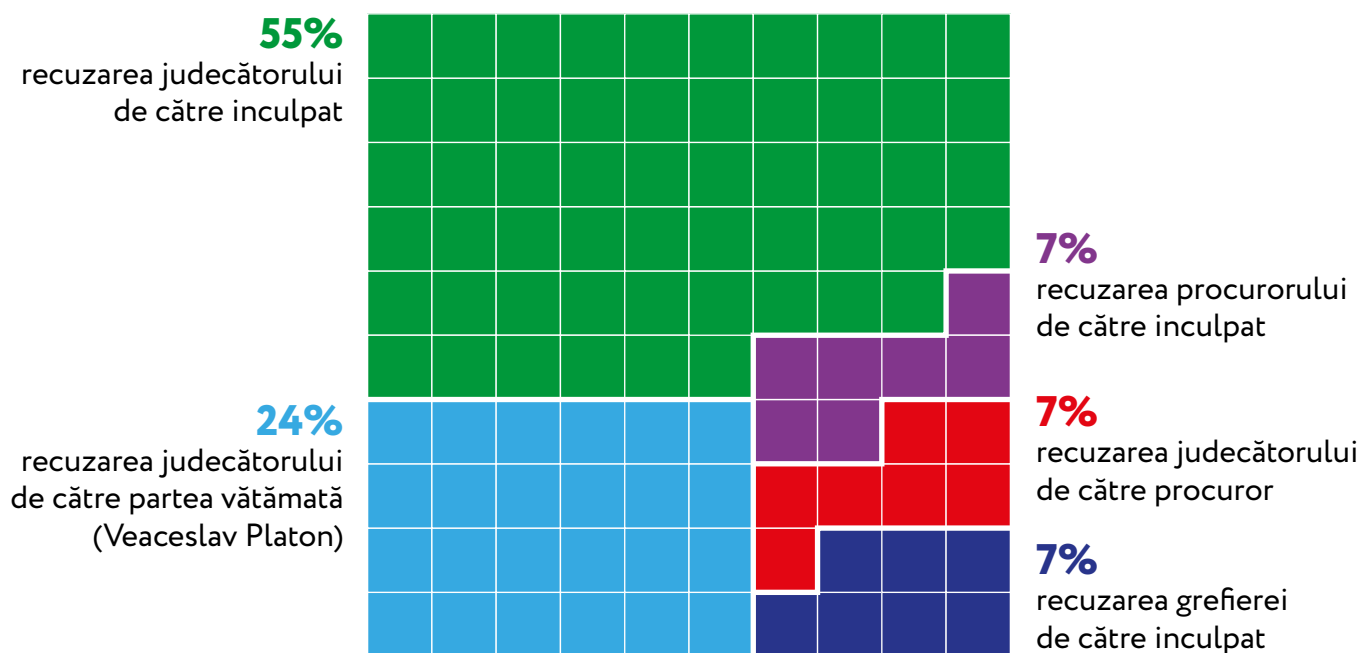
Examinarea recuzărilor înaintate în cauzele penale de rezonanță și cu implicații ale persoanelor politice sau ale exponenților grupurilor de interese care influențează justiția sunt de un interes deosebit pentru înțelegerea existenței și manifestărilor fenomenului selectivității justiției, deoarece permite să vedem dacă apărarea invocă printre motive implicarea grupurilor de interese, inclusiv politice și/sau diferențe de tratament între justițiabili, iar recuzările provenite din partea acuzării permit să deducem dacă procurorii urmăresc tergiversarea intenționată a examinării, atunci când înțeleg că dosarul examinat nu este temeinic și încearcă să amâne o soluție favorabilă inculpatului.

54 Art.33 și 34 CPP.

În cadrul monitorizării celor 26 de dosare aflate la etapa examinării judecătorești, au fost înregistrate 29 de recuzări, 28 fiind respinse (96%) și 1 admisă (4%).

Din ele: 16 recuzări (55%) au fost declarate judecătorilor de către partea apărării, 7 recuzări (24%) – judecătorilor de către partea vătămată, 2 recuzări (7%) – procurorilor de către partea apărării, 2 recuzări (7%) – judecătorului de către partea acuzării și 2 recuzări (7%) – grefierii de către partea apărării.

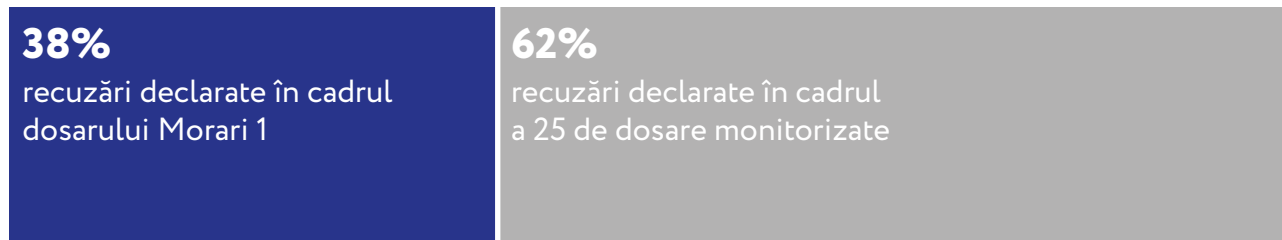
Ponderea recuzărilor în cadrul dosarelor monitorizate

Trebuie menționat că o pătrime din recuzările judecătorilor de partea apărării (25%) s-au făcut pe dosarul lui Ilan Șor, aflat de mai mulți ani peste hotare, în timp ce prima instanță l-a condamnat la 7 ani de închisoare cu executare, iar cauza sa este examinată timp îndelungat în instanța de apel.

Un fenomen curios este că numărul de recuzări de către partea vătămată este neobișnuit de mare, la fel de o pătrime (25%) din totalul recuzărilor surprinse în cadrul monitorizării. Toate recuzările judecătorilor de către partea vătămată au fost făcute pe dosarul inculpării fostului șef al PA, Viorel Morari, în care partea vătămată este Veaceslav Platon. De asemenea, toate recuzările judecătorilor formulate de procurori (7%), surprinse în cadrul monitorizării, la fel au fost făcute în cadrul aceluiași dosar, Morari 1. În total, din toate recuzările pe toate cele 26 de dosare monitorizate în instanță, o treime (28%) revin părții vătămate și procurorilor în cadrul doar acestui singur dosar. Partea apărării a mai declarat 1 recuzare acuzatorului de stat și 1 recuzare grefierii în acest dosar (7% din toate recuzările pe dosarele monitorizate). Astfel, dosarul Morari 1 se află în topul dosarelor în care s-au declarat cele mai multe recuzări – 38% din toate recuzările doar într-un singur dosar, restul 62% din recuzări fiind declarate în celelalte 25 de dosare supuse monitorizării.

Recuzările în cadrul dosarului Morari 1 în comparație cu restul dosarelor

De rând cu partea vătămată Veaceslav Platon, și procurorii au declarat recuzări din motive similare. În general, recuzările din partea procurorilor și a părții civile aveau temeuri aparent repetitive sau generale, ceea ce trebuia să însemne că ei nu puteau să nu își dea seama că rezultatul examinării lor va fi identic, caz în care multiplele cereri de recuzare pot fi considerate, în mod rezonabil, procedeu de tergiversare deliberată a examinării și, evident, de amânare a soluției instanței. La rândul său, inculpatul Morari a recuzat acuzatorul de stat o singura dată, fără a depune noi recuzări din motive similare după respingerea cererii sale.

STUDIU DE CAZ 20.

Recordul recuzărilor în dosarul Morari

Pe dosarul Morari 1, Veaceslav Platon l-a denunțat la DIICOT, România, pe Vladimir Plahotniuc, învinuindu-l de organizarea unei grupări criminale și delapidare, iar Plahotniuc, l-a rândul său, l-a denunțat pe Platon la PA, acuzându-l de denunț calomnios la DIICOT. Ulterior, Platon l-a denunțat pe Morari că ar fi antedatată pornirea urmăririi penale împotriva sa în baza denunțului lui Vladimir Plahotniuc, considerând că astfel a ajuns să fie vizat ilegal în dosarul fraudei bancare, să piardă 300 de milioane de dolari și să suporte un prejudiciu moral de 1 milion de lei.

La examinarea cauzei în instanță, Veaceslav Platon a recuzat de 7 ori judecătorii din complet și completul de judecată în ansamblu, acuzatorii de stat au recuzat judecătorii de încă 2 ori, inculpatul Morari a recuzat 1 dată pe acuzatorul de stat și 1 dată – grefiera, din următoarele motive:

- 1) La ședința din 10.07.2020, inculpatul Viorel Morari a cerut recuzarea procurorului de la PCCOCS Elena Ceruță, pe motiv că ea a fost anterior acuzator de stat al omului de afaceri Valentin Eșanu, învinuit într-un dosar, calificat apoi drept motivat politic. După plecarea PDM de la guvernare, PA a pornit un dosar penal privind schemele de spălare de bani la întreprinderea de stat Metalferos, în baza denunțului făcut de Eșanu;
- 2) La ședința din 11.12.2020, procurorul Elena Ceruță a solicitat recuzarea completului de judecată pentru lipsă de imparțialitate, pe motiv că acesta i-ar fi aplicat neîntemeiat o amendă (amenda fusese aplicată ca urmare a neprezentării procurorului la ședința din 10.12.2020, fără anunțarea instanței);
- 3) La ședința din 17.12.2020, partea vătămată Veaceslav Platon a solicitat recuzarea completului de judecată pentru lipsă de imparțialitate față de partea apărării, inclusiv pe motivul aplicării neîntemeiate a amenzii față de acesta (amendă aplicată din același motiv ca și procurorului, pentru neprezentarea părții vătămate la ședința din 10.12.2020);

- 4) La ședința din 21.12.2020, procurorul Renata Anici a înaintat cerere de recuzare judecătorilor Vasilisa Muntean și Irina Păduraru, pe motiv că nu i-au acordat suficient timp pentru a se pregăti de ședința de judecată;
- 5) La ședința din 03.02.2021 inculpatul Viorel Morari a înaintat cerere de recuzare grefierei Ana Scutaru, pe motiv de incompetență (a indicat greșit 21 mln în loc de 1 mln), neexecutare a indicațiilor președintelui ședinței contrar art.83 alin.(2) pct.6) CPP și traducere contrar art.85 alin.2 CPP (recuzarea a fost admisă de completul de judecată care examinează cauza);
- 6) La ședința din 03.02.2021, partea vătămată Veaceslav Platon, după recuzarea admisă a grefierei, a înaintat recuzarea judecătorului Vasilisa Muntean, invocând că aceasta îi încalcă drepturile procesuale, dar nu a specificat care anume;
- 7) La ședința din 15.04.2021, partea vătămată Veaceslav Platon a înaintat cerere de recuzare față de judecătoarea Vasilisa Muntean pe motiv că i-a fost respinsă cererea de amânare. Amânarea a fost solicitată din cauza faptului lipsei avocatului părții vătămate, fapt ce, în opinia lui Veaceslav Platon, i-a îngrădit dreptul de a formula și pune întrebări martorului audiat;
- 8) La ședința din 19.04.2021, partea vătămată Veaceslav Platon a înaintat cererea de recuzare față de judecătorii Vasilisa Muntean și Irina Păduraru, pe motiv că au scos mai multe întrebări adresate martorului de către partea vătămată;
- 9) La ședința din 22.04.2021, partea vătămată Veaceslav Platon a înaintat cerere de recuzare judecătorului Vasilisa Muntean, pe motiv că aceasta i-a respins cererea de amânare;
- 10) La ședința din 22.06.2021, partea vătămată Veaceslav Platon a cerut recuzarea întregului complet de judecată, pe motiv că din procesul-verbal au fost scoase unele întrebări adresate martorului la audierile care au avut loc în aprilie 2021;
- 11) La ședința din 23.06.2021, partea vătămată Veaceslav Platon a înaintat cerere de recuzare împotriva președintelui completului de judecată, Vasilisa Muntean, motivând că aceasta îi îngreădește drepturile procesuale.

În comparație cu un alte două dosare în care Veaceslav Platon ar trebui să aibă un interes cu mult mai mare – cel al revizuirii dosarelor în care fusese anterior condamnat (frauda bancară și Moldasig), nici partea apărării în acele dosare, nici partea acuzării nu au depus vreo o cerere de recuzare.

IV.5 Schimbarea judecătorului/procurorului

Conform acestui criteriu, în cadrul monitorizării au fost verificate următoarele ipoteze de selectivitate favorabilă exponenților grupurilor de interese și selectivitate nefavorabilă concurenților lor:

Selectivitate favorabilă subiectului – abordare blândă	Selectivitate nefavorabilă subiectului – abordare dură
<ul style="list-style-type: none"> - în perspectiva unei eventuale condamnări, judecătorul/procurorul cu atitudine obiectivă este transferat, promovat sau altfel înlăturat de la examinarea cazului, fiind înlocuit cu un judecător/procuror cu atitudine blândă.	<ul style="list-style-type: none"> - în perspectiva unei eventuale achitări, judecătorul/procurorul cu atitudine obiectivă este transferat, promovat sau altfel înlăturat de la examinarea cazului, fiind înlocuit cu un judecător/procuror cu atitudine dură.

Judecătorul sau completul de judecată care examinează cauza trebuie să rămână același în tot cursul judecării cauzei. Dacă acest lucru nu este posibil, completul poate fi schimbat doar până la începerea cercetării judecătorești. După începerea cercetării judecătorești, orice schimbare intervenită în completul de judecată impune reluarea de la început a cercetării judecătorești.⁵⁵ Judecătorul se poate schimba în caz de abținere și recuzare, în caz de transfer la o altă instanță, suspendare din funcție pentru a pleca în concediu social îndelungat, demisie, concediere, degrevare, detașare din funcție, strămutare a cauzei etc.

Din perspectiva studierii fenomenului justiției selective, schimbarea judecătorului/procurorului interesează în măsura în care schimbarea judecătorului/procurorului depinde de decizii luate direct sau indirect de către exponenții grupului de interese și/sau de către decidenții politici. Astfel, dacă apare presupunerea că un anumit judecător/procuror care examinează o cauză penală cu miză politică este inconvenabil pentru decidenții politici din cauză că este corect sau pur și simplu apare interesul politic în tergiversarea examinării unui dosar, o eventuală schimbare a judecătorului/procurorului ar putea fi privită ca o formă de implicare a politicului în justiție.

În cadrul monitorizării nu au fost surprinse multe cazuri de schimbare a judecătorului sau a procurorului, fapt care rezultă în mod firesc din faptul că nici una din cele 27 de recuzări declarate judecătorilor și procurorilor din cele 26 de dosare monitorizate nu au fost admise.

Astfel, schimbarea judecătorului a fost surprinsă într-un singur caz din cele monitorizate, în cadrul reexaminării dosarului Platon 1: judecătoarea Tatiana Bivol din complet și-a luat abținere, declarând că este rudă cu 1 din cei peste 25 de martori aduși de acuzare să facă depoziții, fiind înlocuită cu judecătoarea Lilia Lupașco.

O altă tentativă de schimbare a judecătorului a avut loc în cadrul examinării dosarului Platon 2 (Moldasig). La una din ședințe judecătoarea Stella Bleșceaga a examinat solicitarea avocaților lui Veaceslav Platon de conexare la dosar a altor două cauze penale în care este vizat inculpatul și care s-au aflat în gestiunea judecătorilor Eugeniu Beșelea și Elena Ungureanu de la Judecătoria Chișinău. Apărarea lui Platon a susținut conexarea celor trei dosare, precizând însă că acestea ar trebui examinate de către Beșelea, or, potrivit procedurii, dosarele trebuie conexe la dosarul care a intrat primul în instanță și care a ajuns pe masa judecătorului Beșelea. După deliberări, judecătoarea Bleșceaga a decis să respingă sesizările judecătorilor Beșelea și Ungureanu cu privire la conexarea dosarelor la cel care se află în gestiunea judecătoarei Bleșceaga, remițând dosarele înapoi celor doi judecători. Aceasta a mai emis o încheiere prin care cauza penală urmează a fi remisă spre conexare judecătorului Eugeniu Beșelea. Ultimul, la rândul său, a declinat competența către Stella Bleșceaga, care astfel a continuat examinarea.

55 Art.31 CPP.

În cadrul eșantionului monitorizat a fost depistat un singur caz de schimbare a procurorului care susține acuzarea de stat: în dosarul lui Oleg Melniciuc a fost schimbat pentru o singură ședință procurorul Irina Ghergheștean, care s-a îmbolnăvit de COVID-19, cu procurorul Mariana Bocșanean.

IV.6 Tergiversarea procesului

Conform acestui criteriu, în cadrul monitorizării au fost verificate următoarele ipoteze de selectivitate favorabilă exponenților grupurilor de interese și selectivitate nefavorabilă concurenților lor:

Selectivitate favorabilă subiectului – abordare blândă	Selectivitate nefavorabilă subiectului – abordare dură
<ul style="list-style-type: none"> - procesul este tergiversat din cauza participanților la proces, în interesul inculpatului (de ex.: apărătorii inculpatului depun cereri de amânare, procurorul care nu se poate prezenta la ședință nu este înlocuit de alt procuror sau procurorul nou-numit solicită termene mari de pregătire etc.); - judecătorul acceptă suspendarea procesului de judecată pe perioada campaniei electorale, în cazul în care inculpatul este candidat; - judecătorul numește ședințele de judecată la intervale foarte mari de timp. 	<ul style="list-style-type: none"> - procesul este tergiversat din cauza apărării, însă inculpatul/apărătorii lui sunt admonestați de către judecător; - procurorul care nu se poate prezenta la ședință este înlocuit de alt procuror; - judecătorul refuză suspendarea procesului de judecată pe perioada campaniei electorale, în cazul în care inculpatul este candidat; - ședințele de judecată se fixează la intervale scurte de timp.

În situația în care cauza nu poate fi judecată din motivul neprezentării în ședință a uneia din părți sau a martorilor ori din alte motive întemeiate, instanța, în urma consultării părților, decide amânarea ședinței. Tergiversarea examinării din cauza neprezentării anumitor participanți în proces (de ex.: apărătorul, martorul, expertul, traducătorul etc.) legal citați sau tergiversarea la efectuarea anumitor acte de procedură dispuse de instanță (de ex.: efectuarea unei expertize) poate atrage aplicarea unei amenzi. Hotărârea instanței privind amânarea ședinței se adoptă prin încheiere motivată, care se consemnează în procesul-verbal al ședinței.⁵⁶

În cadrul dosarelor din eșantionul de 26 de dosare monitorizate în faza judiciară examinate în ședințe publice, din 331 de ședințe numite spre examinare, ședințe efectiv s-au desfășurat în 138 de cazuri (44%), iar în 173 de cazuri (56%) au fost înregistrate amânări, dintre care: 41% din inițiativa instanței (în mare parte din cauza regimului restricționat de lucru din cauza situației pandemice și a îmbolnăvirilor în lanț de COVID-19), 8% din inițiativa procurorului sau a părții vătămate, iar 51% din inițiativa părții apărării. Chiar dacă monitorizarea s-a desfășurat în perioada pandemiei, în mod paradoxal, ponderea ședințelor amânate este mai mică în comparație cu eșantionul ședințelor monitorizate în perioada precedentă, în care 69% din ședințe au fost amânate, din care 21% din cauza judecătorului, 13% – procurorului și părții vătămate, iar 42% – părții apărării.

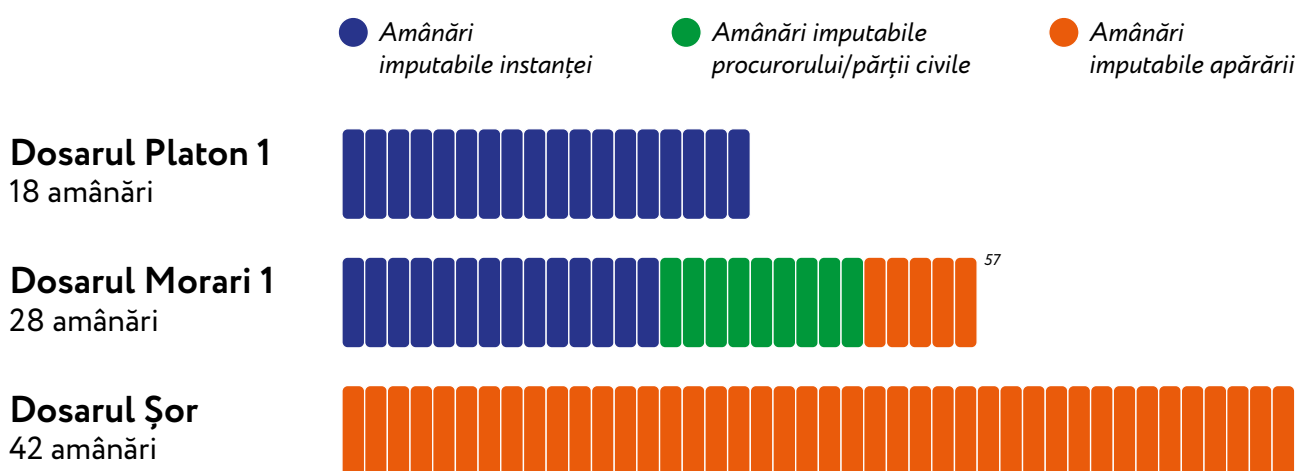
Așa cum s-a arătat la început, jumătate din toate ședințele de judecată examinate în ședințe publice ținute în cadrul a 26 de dosare monitorizate s-au desfășurat pe 3 cauze: Platon 1 (revizuirea condamnării pentru implicare în fraudă bancară), Morari 1 și cauza Ilan Șor. Respectiv, cel mai mare număr de amânări a avut loc în cadrul acestor 3 dosare: pe dosarul Platon 1 – 18 amânări, pe dosarul Morari 1 – 28 de amânări, iar pe dosarul Șor – 42 de amânări.

⁵⁶ Art.331 CPP și art.201 CPP

Practic, doar pe un singur dosar, Ilan Șor, examinat în ordine de apel, s-au înregistrat 24,3% din toate amânările, în comparație cu restul 25 de dosare, ședințele de judecată în cadrul cărora au fost monitorizate. În total, în cadrul acestui dosar în perioada de referință au fost fixate 51 de ședințe, dintre care 42 (sau 82%) au fost cu succes amânate de apărătorii lui Ilan Șor.

Din perspectiva verificării ipotezelor de selectivitate a justiției trebuie să analizăm cui revine inițiativa amânărilor în aceste 3 dosare, ca să putem stabili care este interesul procesual al apărării și al acuzării în cadrul acestor procese.

Tergiversările în dosarele Platon 1, Morari 1 și Ilan Șor

Este neobișnuită situația amânărilor pe dosarele Platon 1 și Ilan Șor. Desfășurat în plină pandemie, procesul de revizuire a dosarului Platon 1 a fost amânat doar în perioadele în care instanța s-a aflat în carantină/ existau îmbolnăviri în instanță, nefiind înregistrate nici o îmbolnăvire, recuzare sau alte temeuri de tergiversare a procesului nici în rândul acuzării, nici în cel al apărării lui Veaceslav Platon.

STUDIUL DE CAZ 21.

Ședințe pe bandă rulantă în dosarul lui Veaceslav Platon

Examinarea cererii de revizuire a dosarului Platon în instanța de judecată a început la 24 septembrie, iar câteva zile mai târziu, după derularea a șapte ședințe, instanța a admis solicitarea înaintată de PCCOCS și a dispus rejudecarea dosarului. Solicitarea procurorilor cu privire la revizuirea dosarului lui Platon a fost motivată prin faptul că, între timp, au fost stabilite circumstanțe de care instanța de fond nu a avut cunoștință la adoptarea sentinței, iar unii martori nici nu au fost audiați în primă instanță. În aceste condiții „procurorul conchide că prin probele acumulate în cadrul procedurii de revizuire este confirmată nevinovăția condamnatului în comiterea infracțiunilor pentru care a fost condamnat”.

57 Îmbolnăviri de COVID-19 ale inculpatului, apărătorilor, urmate de reținerea inculpatului pe un alt dosar.

Revizuirea dosarului a continuat ulterior într-un ritm alert, fiind stabilite ședințe de judecată practic în fiecare săptămână. În total, timp de șapte luni, în acest dosar au fost programate 44 de ședințe, dintre care 16 au fost ineficiente, de fiecare dată, din cauza instanței.

Nu crede că dosarul e examinat într-un ritm alert nici Veaceslav Platon, care susține că, dimpotrivă, „oponenții încearcă să tergiverseze examinarea la maxim”.

Pentru comparație, în dosarul lui Ilan Șor, care se află pe masa magistraților de la Judecătoria Cahul, în această perioadă au fost programate 29 de ședințe, iar în cel de-al doilea dosar în care este vizat fostul premier Vladimir Filat au fost stabilite doar 6 ședințe din septembrie anul trecut și până în prezent.⁵⁸

La cealaltă extremă se află examinarea dosarului Ilan Șor – în plină pandemie, când nu s-a înregistrat nici o îmbolnăvire în cadrul instanței, judecătoria nu a intrat în carantină, nici unul dintre acuzatorii de stat nu s-a îmbolnăvit și nu au oferit vreun motiv de tergiversare, toate motivele de tergiversare au fost generate doar de echipa apărării care, pe lângă îmbolnăviri și antrenarea în cadrul altor dosare, a declarat recuzări, a solicitat strămutarea dosarului și a ridicat excepții de neconstituționalitate. Practic, echipa apărării lui Ilan Șor blochează examinarea dosarului.

STUDIUL DE CAZ 22.

Amânări interminabile în examinarea dosarului Ilan Șor

Cele mai importante motive de amânare solicitate de echipa de avocați a lui Ilan Șor, dosarul căruia de examinează la Curtea de Apel Cahul, sunt expuse în continuare, după cum au fost surprinse de către echipele de monitori în perioada septembrie 2020 – mai 2021:

„În cadrul ședinței din 8.09.2020 a fost audiat martorul N.A., care, după ce a povestit vreo 4 ore despre modul în care participa la luarea creditelor, a refuzat să semneze declarațiile făcute în lipsa avocatului său. Totodată, judecătorul a uitat să-i explice martorului drepturile sale. Procurorul a înaintat un demers cu privire la anexarea mai multor înscrisuri. Partea apărării a solicitat termen pentru a studia înscrisurile și a se expune cu privire la demers, la care erau anexate peste 1000 de pagini (informații bancare, extrase din rapoarte etc.). Procurorul a prezentat actele doar într-un exemplar și doar pentru judecător. Apărării i s-a propus să vină și să facă cunoștință cu actele prezentate la Curtea de Apel Cahul. Inițial, apărării i s-a acordat termen doar o săptămână pentru a-și formula poziția asupra demersului. Partea apărării a obiectat că termenul este foarte mic. Instanța a acceptat examinarea demersului procurorului la ședința din 21.09.2020”.

„La ședința din 14.09.2020 este prezent martorul I.I.. Avocatul inculpatului, Denis Calaida, a înaintat demers de amânare a procesului, pe motiv că o parte din materialele cauzei au fost expediate la CSJ la examinarea demersului de strămutare. Cu titlu informativ au mai comunicat că, în perioada dintre ședințe, 07.09-14.09.2020, avocații inculpatului au formulat în adresa CSJ o cerere de strămutare a cauzei în altă instanță. La fel, au formulat și o excepție de neconstituționalitate. Pentru a fi examinată cererea de strămutare, CSJ a solicitat dosarul

58 <https://www.zdg.md/stiri/stiri-justitie/video-rejudecarea-lui-platon-cu-martorii-acuzarii-care-i-incrimineaza-pe-sor-si-plahotniuc/>

de la CA Cahul. Avocații au invocat lipsa parțială a dosarului ca motiv obiectiv de imposibilitate de examinare a cauzei. Instanța a dispus pe loc respingerea demersului, invocând că partea de materiale rămase permite instanței să continue procesul și să audieze martorii. Instanța a început audierea martorului N.A. (repetat). S-a dat citire procesul-verbal de audiere a acestuia. La apărare au apărut mai multe întrebări de concretizare. În cadrul audierii și acordării întrebărilor, apărarea a acuzat greșirea de fixare incorectă a declarațiilor martorului în procesul verbal. Apărarea a solicitat să fie audiată înregistrarea audio a ședinței din 07.09.2020 pentru a fi făcute corectările de rigoare în procesul-verbal. Instanța a refuzat, din motiv că o asemenea procedură nu este prevăzută. Apărarea a formulat recuzarea greșierului, în temeiul art.84 alin.(4) CPP (incompetența). Cererea de recuzare a fost respinsă. Imediat avocații apărării au formulat demers de recuzare a completului de judecătorească. Recuzarea completului a fost examinată în ședință închisă, după care s-a continuat cu audierea martorului I.I.”.

„La 17.12.2020 ședința a avut loc. Inițial, avocatul din oficiu Nicolaie Bojenco a înaintat cerere solicitând să fie exclus din proces pe motiv că inculpatul are apărători aleși în bază de contract. Cererea a fost respinsă. Bojenco a formulat cerere de recuzare completului. Cererea de recuzare a fost respinsă. În continuare, avocații au înaintat recuzare procurorilor Irina Gherghișteanu și Mariana Botezatu, pe motivul că acuzarea a înaintat acte/probe noi pe acuzare. Cererea de recuzare a fost respinsă. Ulterior avocații au înaintat cerere de recuzare instanței pe motiv că se încalcă regimul de muncă, căci s-a intrat în ședință, după examinarea recuzărilor, la ora 17.20. Întrucât nu mai era nimeni pentru a fi format completul care să examineze recuzarea, ședința s-a amânat pentru 21.12.2020”.

„La 21.12.2020 urma să fie examinată recuzarea înaintată la data de 17.12.2020. Însă apărătorii au înaintat o excepție de neconstituționalitate în art.35 alin.(2) CPP, care prevede că examinarea cererii de recuzare se face în aceeași zi cu ascultarea persoanelor a cărei recuzare se cere. Apărarea, având în vedere practica de examinare a astfel de cereri, a considerat că este necesar de a se face o claritate cu privire la prevederile art.35 alin.(2) din CPP privind obligativitatea participării în ședință a persoanei a cărei recuzare se cere. Totodată ședințele au fost suspendate până se pronunță Curtea Constituțională”.

„22.01.2021. La începutul ședinței apărarea a solicitat instanței să fie stabilit programul de lucru până la ora 12.00, întrucât apărătorii sunt antrenați la examinarea unui demers de arest la Judecătoria Chișinău sediul Ciocana, numit spre examinare la ora 15.00. Potrivit CPP, examinarea cererilor de arest au prioritate. Instanța nu a anunțat că se va expune asupra demersului mai târziu, or, ea consideră că urmează mai întâi să se examineze demersurile de anexare a probelor înaintate anterior de către procuror și apărare. După examinarea demersurilor, instanța a intrat în deliberare, fără a se expune asupra demersului apărării de stabilire a programului de examinare. Întrucât deliberarea a durat până la 13.00, apărarea a plecat înregistrând în cancelarie o declarație de părăsire a ședinței. Aparent instanța intenționat a creat situație de tensiune și nu s-a expus asupra demersului, or, știa că procedural arestul are prioritate și s-a reținut în deliberare pentru a provoca apărarea să părăsească ședința. Cât privește soluția adoptată pe demersurile de anexare a probelor, instanța a respins total demersul apărării și a admis parțial demersul procuraturii. La fel, după ce instanța a luat act de demersul apărării de părăsire a ședinței pe motiv că urmează să se prezinte la examinarea demersului de arest, instanța a continuat tensionarea desfășurării ședinței, dispunând întreruperea ședinței pentru 30 de minute și invitarea în ședință a avocatului din oficiu N. Bojenco. Indicăm că avocatul N. Bojenco încă la începutul ședinței

a anunțat instanța că nu se poate înfățișa la ședință pentru că este antrenat într-un alt caz numit anterior și că inculpatul Ilan Șor are avocați angajați prin contract. Întrucât N. Bojenco nu a fost găsit și deoarece între timp avocații Colenco și Calaida au înaintat cerere de recuzare a judecătorilor pe motivul încălcării dreptului la apărare, ședința a fost amânată”.

„În perioada 27.01.2021 – 26.03.2021 nu au avut loc 8 ședințe, deoarece urma să se examineze recuzarea înaintată la 22.01.2021, însă între timp a fost depusă o excepție de neconstituționalitate, înaintată de către avocații inculpatului. Ședințele nu au loc, dat fiind faptul că nu a fost examinată cererea de recuzare”.

„26.03.2021. A fost respinsă cererea de recuzare”.

„13.04.2021. Avocatul Nicolae Bojenco a înaintat o cerere de recuzare a judecătorului Tudor Berdilă. Motivele nu sunt cunoscute, întrucât recuzarea este examinată în ședință închisă. În cadrul examinării recuzării, din informațiile obținute de la apărători, avocații au formulat o cerere de ridicare a excepției de neconstituționalitate a prevederilor art.35 alin.(1) CPP. Atât cererea de recuzare, cât și de ridicare a excepției de neconstituționalitate au fost respinse. Ulterior, revenind în sală, avocații au solicitat stabilirea programului de lucru în legătură cu prevederile pct.5.3 din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale nr.1 din 01.04.2021, afirmând că ședința de judecată durează mai mult de 60 de minute. Judecătorii au avut o reacție neadecvată, ridicând vocea la apărători, nepermitându-le să se expună la demersurile formulate, ceea ce a provocat părăsirea ședinței de către avocați. Instanța le-a aplicat amendă judiciară”.

„Între 23.04.2021 și 20.05.2021 n-au avut loc 11 ședințe de judecată, din cauza examinării cererilor de strămutare și deoarece dosarul penal se află la CSJ, în legătură cu judecarea recursurilor înaintate împotriva încheierilor instanței de apel”.

„La 20.05.2021 avocatul Bojenco în numele inculpatului Ilan Șor a formulat o cerere de ridicare a excepției de neconstituționalitate a prevederilor art.7 alin.(33) Cod de procedură penală (în redacția Legii nr.99 din 11.06.2020) în partea care prevede: «Încheierea instanței de judecată este definitivă, însă argumentele privind dezacordul cu aceasta pot fi invocate în apel sau, după caz, în recurs împotriva hotărârii în fond». Cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate a fost acceptată”.

IV.7 Inegalitatea armelor în proces

Conform acestui criteriu, în cadrul monitorizării au fost verificate următoarele ipoteze de selectivitate favorabilă exponenților grupurilor de interese și selectivitate nefavorabilă concurenților lor:

Selectivitate favorabilă subiectului – abordare blândă	Selectivitate nefavorabilă subiectului – abordare dură
<ul style="list-style-type: none"> - judecătorul nu acceptă probe suplimentare solicitate de acuzare (inclusiv numirea unei expertize, transmiterea unei cereri de comisii rogatorii etc.); - judecătorul respinge martorii acuzării; - judecătorul tratează martorii apărării mai binevoitor (nu îi întrerupe, le ascultă gândurile până la capăt, pune întrebări de concretizare) decât martorii acuzării. 	<ul style="list-style-type: none"> - judecătorul nu acceptă probe suplimentare solicitate de apărare (cum ar fi numirea unei expertize, transmiterea unei cereri de comisii rogatorii etc.); - judecătorul respinge martorii apărării; - judecătorul tratează martorii acuzării mai binevoitor (nu îi întrerupe, le ascultă gândurile până la capăt, pune întrebări de concretizare) decât martorii apărării.

Potrivit principiului fundamental al contradictorialității, apărarea și acuzarea au drepturi egale și sunt învestite cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor. Instanța de judecată pune la baza sentinței numai acele probe, la cercetarea cărora părțile au avut acces în egală măsură. La rândul ei, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii. Apărarea și acuzarea își aleg poziția, modul și mijloacele de susținere a ei de sine stătător. Instanța de judecată acordă ajutor oricărei părți, la solicitare, pentru administrarea probelor necesare.⁵⁹ Instanța este obligată, în cursul judecării cauzei, să cerceteze nemijlocit, sub toate aspectele, probele prezentate de părți sau administrate la cererea acestora. Instanța creează părții acuzării și părții apărării condițiile necesare pentru cercetarea multilaterală și în deplină măsură a circumstanțelor cauzei.⁶⁰

Egalitatea armelor părții apărării și părții acuzării este esențială pentru asigurarea unui proces echitabil. Procurorul, partea vătămată, partea civilă, apărătorul, inculpatul, partea civilmente responsabilă și reprezentanții lor beneficiază de drepturi egale în fața instanței de judecată în ce privește administrarea probelor, participarea la cercetarea acestora și formularea cererilor și demersurilor.⁶¹

Aspectul egalității armelor în proces este relevant în contextul studierii fenomenului justiției selective, deoarece instanța de judecată și organul de urmărire penală sunt exponenți ai statului. În pofida legislației care îi garantează independența, atunci când există indicii ale admiterii de către instanță a dezechilibrului dintre posibilitățile apărării și acuzării de a-și susține poziția și de a administra probe, apar și dubii în privința independenței judecătorilor și a justiției. În special, în situațiile ce prezintă sensibilități politice sau legate de interesele grupurilor cu influență asupra justiției, atunci când pe cauze similare sau conexe abordările judecătorilor în procesul de administrare a probelor sunt diferite pot apărea temeuri de a bănui amestecul puterii în procesele justiției.

În cadrul monitorizării celor 26 de dosare aflate la faza judiciară, au fost surprinse 14 cazuri de solicitare a posibilității de administrare de probe de către partea apărării, instanța satisfăcând 8 din ele (57%). Pe de altă parte, partea acuzării a solicitat administrarea a 13 noi mijloace de probă, instanța acceptând demersurile în 10 cazuri (69%). Având în vedere diferența notabilă de 12% în favoarea acuzării, putem conchide ca partea

59 Art.24 CPP

60 Art.314 CPP

61 Art.315 CPP

acuzării tinde să aibă o pondere mai mare în comparație cu partea apărării. Totodată, trebuie menționat că 4 mijloace noi de probă au fost solicitate de către apărători pe dosarul Ilan Șor, iar altele 3 mijloace de probă – de către acuzatori în același dosar – instanța de judecată refuzând toate demersurile în acest sens. Având în vedere tergiversările notorii în examinarea acestui dosar, presupunem că instanța califică solicitările de administrare a probelor noi ca tentative de tergiversare, iar procedura totuși nu se află la examinare în fond, ci în apel. Astfel, dacă excludem dosarul Ilan Șor, rezultă că pe celelalte dosare atât apărarea, cât și acuzarea au solicitat aducerea a 10 probe noi, instanța acceptând 8 asemenea demersuri în cazul apărării și 9 asemenea demersuri în cazul acuzării.

IV.8 Etica judecătorului

Conform acestui criteriu, în cadrul monitorizării au fost verificate următoarele ipoteze de selectivitate favorabilă exponenților grupurilor de interese și selectivitate nefavorabilă concurenților lor:

Selectivitate favorabilă subiectului – abordare blândă	Selectivitate nefavorabilă subiectului – abordare dură
<ul style="list-style-type: none"> - judecătorul are un comportament etic; - judecătorul are un comportament vizibil loial apărării.	<ul style="list-style-type: none"> - judecătorul nu are un comportament etic; - judecătorul are un comportament vizibil ostil apărării.

Comportamentul judecătorului în cadrul ședințelor de judecată trebuie să corespundă rigorilor de etică, stabilite prin Codul de etică și conduită profesională a judecătorului, adoptat de Adunarea Generală a Judecătorilor în anul 2015. În special, comportamentul etic al judecătorului presupune, între altele, imparțialitatea.

Prin urmare, comportamentul lipsit de etică al judecătorului, împărtășirea predilecției sale față de una din părți, înainte să dea soluția asupra cazului, poate fi un indicator al justiției selective, în special dacă inculpatul are afiliere politică.

În cadrul eșantionului monitorizat nu s-au constatat abateri grave de la etica judecătorilor, care ar vorbi despre favorizarea vre-o uneia dintre părți.

IV.9 Intimidarea părților în proces (apărătorului, procurorului, judecătorului)

Conform acestui criteriu, în cadrul monitorizării au fost verificate următoarele ipoteze de selectivitate favorabilă exponenților grupurilor de interese și selectivitate nefavorabilă concurenților lor:

Selectivitate favorabilă subiectului – abordare blândă	Selectivitate nefavorabilă subiectului – abordare dură
<ul style="list-style-type: none"> - procurorul este intimidat (disciplinar, contravențional, penal); - judecătorul dispus să adopte soluție de condamnare față de inculpat este intimidat (disciplinar, contravențional, penal); - împotriva procurorului sau judecătorului dispus să adopte soluții de condamnare este pornită o campanie de denigrare în presa afiliată grupului de interese/puterii.	<ul style="list-style-type: none"> - apărătorul inculpatului este intimidat (disciplinar, contravențional, penal); - judecătorul dispus să adopte soluție de achitare față de inculpat este intimidat (disciplinar, contravențional, penal); - împotriva apărătorului sau judecătorului dispus să adopte soluții de achitare este pornită o campanie de denigrare în presa afiliată grupului de interese/puterii.

Independența apărătorului, procurorului și judecătorului sunt esențiale în garantarea drepturilor fundamentale de care se bucură inculpatul, partea vătămată, alți participanți la proces. Legislativ, toate aceste categorii de participanți la proces se bucură de garanțiile necesare exercitării independente a funcțiilor ce le revin.

În cadrul celei de-a doua monitorizări au fost identificate 2 cazuri de intimidare a judecătorilor de către procuratură: pe cauza Politov-Cangaș și pe cauza Metalferos, precum și alte 2 situații de intimidare a judecătorilor în afara eșantionului cauzelor monitorizate.

STUDIU DE CAZ 23.

Procuratura examinează tragerea la răspundere a judecătorului care a anulat ordonanța de disjungere a cauzei penale în privința Nataliei Politov-Cangaș

În toamna anului 2020, Procuratura Anticorupție anunța că a finalizat urmărirea penală în dosarul privind implicarea în fraudă bancară a unei bănci comerciale (Victoriabank). Rechizitoriul procurorilor viza atât instituția bancară, ca persoană juridică – învinuită de spălare de bani, cât și fosta președintă a Consiliului de Direcție al bancii, Natalia Politov-Cangaș, acuzată de escrocherie în proporții deosebit de mari și spălare de bani în interesul unei organizații criminale.

Ulterior, Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, a anulat ordonanța Procuraturii Anticorupție de disjungere a cauzei penale în privința Nataliei Politov-Cangaș.

Într-un comunicat de presă, Procuratura Generală a anunțat că Politov-Cangaș urma încă acum două luni să ajungă în instanța de judecată pentru două capete de acuzare și că ar fi „o premieră pentru justiția din Republica Moldova când un magistrat anulează ordonanța de disjungere a unui dosar în care procurorii au acumulat suficiente probe pentru a fi deferit justiției”. Procuratura a considerat că judecătorul și-a depășit limitele atribuțiilor în acest caz.

„Chiar dacă judecătorul a indicat că decizia este irevocabilă, Procuratura Anticorupție consideră decizia judecătorului ilegală și anunță că o va contesta la Curtea de Apel Chișinău, instanța de recurs urmând să corecteze greșeala admisă de judecătorul de instrucție. În plus, Procuratura consideră că prin decizia adoptată, judecătorul ar fi urmărit scopul «scăpării» învinuitei de răspundere penală, motiv pentru care instituția examinează posibilitatea tragerii magistratului la răspundere”, se arată într-un comunicat de presă al Procuraturii Generale.

STUDIU DE CAZ 24.

Judecătorii regretă declarațiile procurorului general pe cauza Metalferos

La 20 august 2020, procurorul general a făcut o declarație de presă pe marginea dosarului Metalferos: *„Instanțele de fond și cea de apel nu au ținut cont nici de gravitatea infracțiunilor incriminate, nici de rezonanța socială a cazului, nici de circumstanțele care ar putea determina persoanele să împiedice urmărirea penală și posibilitatea eschivării lor de răspundere penală. La fel, nu s-a ținut cont nici de faptul că anterior, o parte dintre figuranți, deși au fost arestați, și-au continuat activitatea criminală. Ca urmare, magistrații au respins demersurile procurorilor de arestare preventivă a învinuiților, soluțiile judecătorilor fiind în contradicție cu propriile lor poziții anterioare”*.⁶²

În replică, magistrații de la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, și-au exprimat regretul față de declarațiile procurorului general și au depus un demers la CSM, cerându-i să ia atitudine. *„Vremea solicitărilor abuzive ale aresturilor a trecut, indiferent cât de «importante» și «de rezonanță» pentru procurori ar fi cauzele penale. E timpul pentru procurori să accepte și să înțeleagă faptul că în aplicarea normelor privind reținerea, arestarea preventivă sau arestarea la domiciliu (măsurile preventive excepționale), inclusiv autorizarea perchezițiilor efectuate și a altor acțiuni de urmărire penală sau măsuri speciale de investigație, instanțele judecătorești sunt obligate să-și desfășoare activitatea astfel încât să fie evitată ingerința nejustificată și nicio persoană să nu fie lipsită de libertate în mod arbitrar sau fără ca acest lucru să fie absolut necesar”, se arată în plângerea judecătorilor*.⁶³

De asemenea, au fost sesizate alte două cazuri de posibilă intimidare a magistraților pe dosare din afara eșantionului monitorizat, dar în legătură cu subiecții monitorizați în cadrul eșantionului – Viorel Morari și Veaceslav Platon.

Este vorba despre cazul judecătoarei Maria Terteza, reținută la un interval de două luni după ce a respins demersul procurorilor de aplicare a arestului preventiv în cel de-al treilea dosar intentat de Procuratura Generală lui Viorel Morari, în cadrul căruia a fost învinuit că în anul 2018 Procuratura Anticorupție i-a persecutat, reținut, arestat, deposedat de avere și tras ilegal la răspundere penală pe frații Igor și Adrian Borș, co-proprietarii rețelei de benzinării Vento.

62 <https://www.zdg.md/stiri/stiri-justitie/video-procurorul-general-alexandr-stoianoglo-prejudiciul-provocat-de-schemele-de-la-metalferos-este-de-circa-12-miliarde-de-lei-plahotniuc-ar-fi-organizat-prin-intermediul-companiilor-nerezidente-al-c/>

63 <https://www.zdg.md/stiri/reactia-magistratilor-judecatoriei-ciocana-la-discursul-procurorului-general-este-o-critica-care-nu-poate-fi-admisa-in-mediul-profesionistilor-din-justitie/>

Maria Terteza a fost reținută într-un pretins caz de corupție, fără vre-o legătură aparentă cu examinarea demersului procurorilor de aplicare a arestului lui Morari. Însă la scurt timp după respingerea demersului procurorilor, procurorul general a criticat în public judecătoria în cauză. La timpul respectiv, președintele Centrului de Resurse Juridice (ONG), Vladislav Gribincea, a remarcat într-un comentariu că reținerea lui Viorel Morari vine la scurt timp după ce acesta a adus noi acuzații grave în adresa procurorului general. Juristul consideră că nu există condiții legale pentru arestarea lui Morari, iar acuzația care îi este adusă e „halucinantă”. *„Arestarea suspectului complică foarte mult investigarea oricărui dosar penal. Nu găsesc o motivare plauzibilă pentru această reținere, decât închiderea gurii care critică”*, concluziona Vladislav Gribincea.⁶⁴

STUDIU DE CAZ 25.

Dosar penal pe numele judecătorei Maria Terteza

Maria Terteza este judecătoria care a respins în ianuarie 2021 demersul acuzatorilor de a-l plasa pe Viorel Morari, fostul șef al Procuraturii Anticorupție, în arest preventiv.

Ulterior, PCCOCS a atacat încheierea respectivă, *„în condițiile existenței conflictului de interese între judecătoria și învinuit”, după ce, acum trei ani, „sub conducerea lui Viorel Morari, Procuratura Anticorupție a dispus scoaterea judecătorei Maria Terteza de sub urmărire penală și clasarea dosarului în care aceasta era cercetată pentru fals în declarații”*.

Dosarul penal pe numele Mariei Terteza (Țugui), deschis la 22 decembrie 2017, a fost clasat la mai puțin de două luni de la pornire. Maria Terteza fusese învinuită că a tănuit din declarația de venituri și proprietăți pentru 2016 sume mari de bani pe care le datora unor creditori. Cauza penală a fost pornită în urma unui articol de presă bazat pe declarațiile fostului soț al magistratului.⁶⁵

Un alt caz din afara eșantionului monitorizat, dar de interes pentru cazul Platon în dosarul Moldasig, în care acesta este inculpat. La 17 iulie 2021, pachetul majoritar de acțiuni al Moldasig a revenit în gestiunea statului. O decizie în acest sens a fost luată de magistrații Curții de Apel Chișinău, care au dat câștig de cauză Comisiei Naționale a Pieței Financiare împotriva unei încheieri a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani. Într-un comunicat emis de CNPF se menționează că decizia Curții de Apel este irevocabilă din momentul emiterii.

Anterior, în presă s-a publicat un material în care se arată că Veaceslav Platon ar fi cumpărat în 2012 compania de asigurări Moldasig tot cu banii Moldasig. Platon ar fi reușit acest lucru prin intermediul unor firme interpose. El a comentat atunci că informațiile apărute în presă sunt false.

În decembrie 2020, Veaceslav Platon a încercat să intre cu forța la o ședință a CNPF, când se discuta despre Moldasig, dar a fost oprit de paza instituției. Potrivit CNPF, Veaceslav Platon nu a figurat și nu figurează cu statut de „acționar” în actuala componență a companiei de asigurări.⁶⁶

În perioada examinării cazului respectiv în procedura contenciosului administrativ la Curtea de Apel Chișinău, s-a depistat că magistrata Angela Bostan, din completul care examina speța, ar fi fost filată de persoane din anturajul lui Veaceslav Platon, interesat de rezultatele examinării dosarului respectiv la instanța de apel.

⁶⁴ <https://moldova.europalibera.org/a/duelul-procurorilor-stoianoglo-morari-a-trecut-la-o-nou%C4%83-etap%C4%83/31055793.html>

⁶⁵ <https://anticoruptie.md/ro/dosare-de-coruptie/ar-fi-pretins-16000-de-dolari-judecatoarea-maria-terteza-a-fost-pusa-sub-invinuire>

⁶⁶ https://www.publika.md/pachetul-majoritar-de-actiuni-al-moldasig-a-revenit-in-gestiunea-statului_3106693.html

STUDIU DE CAZ 26.

Magistrat de la Curtea de Apel, filat la comanda lui Veaceslav Platon

La 17 iunie curent cinci persoane au fost reținute de către PCCOCS, în comun cu ofițerii SIS, într-un dosar penal care vizează inviolabilitatea vieții personale a unui judecător.⁶⁷

Totodată, în media s-a vehiculat că filarea ar fi avut loc la comanda lui Veaceslav Platon. Prin intermediul avocatului său, acesta a negat vreo legătură cu situația în cauză.⁶⁸ Potrivit sursei, cei recrutați aveau misiunea să-l fileze pe unul dintre judecătorii de la Curtea de Apel, în gestiunea căruia se afla contestația CNPF în dosarul Moldasig, după ce Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a emis o încheiere prin care Veaceslav Platon ar fi putut obține control asupra Moldasig.⁶⁹

Potrivit magistratei, ea nu a văzut din partea Procuraturii Generale o implicare promptă în acest caz, deși trebuia, considerând că a rămas cu multe semne de întrebare în urma acestei situații.⁷⁰

67 <https://realitatea.md/angela-bostan-banuiesc-de-ce-am-fost-filata-comanda-lui-platon-voi-face-un-demers-procurorilor-spune-magistrata/>

68 <https://realitatea.md/angela-bostan-banuiesc-de-ce-am-fost-filata-comanda-lui-platon-voi-face-un-demers-procurorilor-spune-magistrata/>

69 <https://deschide.md/ro/stiri/social/86959/BREAKING-NEWS--Interlopi-reținuți-de-SIS-în-Chișinău-Ar-fi-filat-un-judecător-de-la-Curtea-de-Apel-la-indicațiile-lui-Platon.htm>

70 *Ibidem.*

V. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Prezentul Raport de monitorizare a selectivității justiției penale (perioada iunie 2020–iulie 2021) este cel de al doilea de acest gen realizat în Republica Moldova, iar metodologia de monitorizare a justiției selective a fost elaborată, testată și adaptată după prima monitorizare din 2019, în cadrul proiectului „Mobilizing civil society to support judicial integrity in the Republic of Moldova”, implementat de Asociația Obștească „Juriștii pentru Drepturile Omului”, cu sprijinul financiar al Freedom House.

Pornind de la acest fapt, în acest capitol sunt prezentate concluzii și recomandări de fond cu privire la constatările monitorizării propriu-zise a selectivității justiției (**secțiunile V.1 și V.2**).

V.1 Garanțiile anti-justiție ale partidelor politice și grupurilor de influență

Raportul de față a arătat că, spre deosebire de perioada de monitorizare precedentă (ianuarie–iulie 2019), persoanele apolitece cercetate penal nu mai sunt, de regulă, tentate să devină membri de partid sau să se apropie de partidele aflate la guvernare în scopul de a-și rezolva problemele din justiție.

În urma monitorizării au fost depistate trei cazuri din eșantionul de 43 în care apropierea subiecților de partidul aflat la guvernare a coincis cu perioada în care pe cauzele lor penale au fost adoptate soluții favorabile acestora.

Nu a fost identificat niciun caz în care un subiect al monitorizării să acuze presiuni politice de a adera la partidele de guvernare prin intermediul dosarelor penale, fapt constatat în cadrul primului Raport de monitorizare a justiției selective.

De asemenea, nu au fost depistate cazuri în care bănuiții sau inculpații în cauzele monitorizate să acuze că dosarele lor au fost instrumentate la comandă politică.

Pe de altă parte, au fost constatate cazuri în care organul de urmărire penală s-a eschivat să examineze în cadrul unor procese penale cazuri evidente pentru societate de corupție politică, în care erau vizați reprezentanți ai partidului de guvernare. Procurorul general s-a expus asupra lipsei unui temei de urmărire penală pe aceste cazuri, înainte ca procurorii de caz să examineze faptele.

În acest sens, se recomandă partidelor politice aflate la guvernare și/sau care și-au asumat într-o anumită măsură funcționarea organelor de forță:

- i. să nu accepte oferirea garanțiilor anti-justiție de către exponenții sistemului judiciar, cum este procurorul general, procurorii din subordine, CSP, CSM și judecătorii;*
- ii. să nu accepte și să nu extindă garanții anti-justiție din partea grupurilor de interese cu influențe asupra justiției;*
- iii. să nu accepte noi membri de partid sau susținători din rândul persoanelor cercetate penal;*
- iv. să suspende calitatea de membru de partid și/sau să determine persoanele cercetate penal să plece din partid pentru a nu-i prejudicia imaginea;*
- v. să trateze cu respect independența actorilor din justiție și să accepte soluțiile lor, fără imixtiuni, indiferent de afilierea politică și grupurile de interese ale subiecților vizați în anchetele penale.*

Procuraturii și organului de urmărire penală i se recomandă:

- vi. să trateze la fel toate semnalele publice cu privire la implicarea unor actori politici sau din grupuri de influență în acte de corupție;**
- vii. să evite disculparea persoanelor anterior expuse public ca fiind implicate în acte de corupție, înainte de a verifica temeinicia acestor alegeri;**
- viii. să verifice bănuielile expuse public în cadrul unor procese penale în vederea luării unei decizii de pornire sau nu a unei cauze penale.**

Raportul indică asupra existenței mai multor indicii că Procuratura Generală și instanțele de judecată au fost expuse unei influențe neconforme din partea unui grup de interese, intitulat generic „grupul Platon”.

Influența a fost observată atât în comunicarea publică a Procuraturii Generale și a procurorului general, cât și în atitudinea și deciziile organului de urmărire penală și a instanțelor de judecată față de dosarele penale ale exponenților acestui grup, în raport cu alte dosare penale similare. Un fenomen nou constatat în cadrul monitorizării ține de întocmirea de către procurorul general a unei liste de 38 de dosare pretins politice, fără a fi clare criteriile și condițiile în care au fost selectate dosarele.

În acest context, suplimentar se recomandă organului de urmărire penală:

- ix. să evite întocmirea de liste de dosare pentru care anunță din start că va avea o atitudine preferențială. O astfel de abordare indică direct asupra selectivității în activitatea procuraturii;**
- x. să asigure maximă transparență asupra criteriilor și modului în care a fost întocmită lista celor 38 de dosare pretins politice;**
- xi. să se abțină de la declarații publice în susținerea nevinovăției unor subiecți vizați în dosare penale care se mai află în gestiunea procurorilor sau pe rol în instanțele de judecată.**

V.2 Confirmarea ipotezelor de selectivitate în comunicarea publică

Ipoteza principală a acestui Raport în ceea ce ține de selectivitatea în comunicarea publică este că subiecții afiliați grupului de interese cu influență asupra justiției au avut parte de o atitudine binevoitoare din partea Procuraturii Generale și a procurorului general în mod special. Soluțiile pe cauzele lor, acolo unde a fost vorba de renunțarea la învinuire pentru a demonstra nevinovăția unui subiect, au avut parte de mediatizare sporită din partea organului de urmărire penală și de mediatizare redusă în cazurile de clasare a dosarelor. Ipoteza complementară este că în cazul oponentilor grupului de interese cu influență asupra justiției, aceștia au avut parte de o atitudine ostilă din partea Procuraturii Generale și a procurorului general. În privința lor, șeful Procuraturii Generale a neglijat principiul de prezumție a nevinovăției, cauzele lor au fost intens mediatizate la etapa de urmărire penală și examinare în judecată, iar în cazul clasării dosarelor în privința lor din lipsă de probe sau depășirea termenului, organul de urmărire penală a evitat să comunice aceste informații.

Ambele ipoteze de selectivitate convin grupului de influență asupra justiției și, prin urmare, confirmă indirect existența acestei influențe necorespunzătoare.

Monitorizarea a confirmat că presa află despre soarta dosarelor penale de rezonanță în cele mai multe cazuri pe surse. Mai cu seamă, acest lucru a fost observat în cazul renunțării la învinuire în privința persoanelor afiliate grupului de interese cu influență asupra justiției, atunci când reprezentanților acestui grup de influență le convine o mediatizare redusă. A crescut însă considerabil, față de perioada de monitorizare precedentă, numărul de cazuri în care Procuratura Generală a informat oficial prin comunicate

de presă sau conferințe despre soarta unor dosare penale. Comunicarea organului de urmărire penală a fost însă vădit tendențioasă, trădând atitudine binevoitoare a instituției și procurorului general față de unele cauze și subiecții urmăriți sau judecați penal și atitudine dușmănoasă față de alții. În lipsa unor probe elocvente prezentate de procuratură în cadrul unor dosare concrete, procurorul general a declarat în plenul Parlamentului că unii deputați fac parte dintr-o grup criminal condus de un deputat fugar, iar alți deputați fac parte dintr-o organizație criminală, condusă de un fost deputat fugar.⁷¹

Este de apreciat faptul că în perioada de monitorizare au fost depistate doar 2 cazuri în care presa a aflat despre existența unor cauze penale sau detalii din dosare prin scurgeri de informații, față de 6 cazuri în cadrul monitorizării anterioare. De asemenea, nu a fost înregistrat niciun caz în care presa să fi aflat despre existența unui dosar penal din declarații ale politicianilor aflați la guvernare. Pentru comparație – în cadrul monitorizării anterioare au fost depistate două astfel de cazuri.

Pentru a evita suspiciunile și acuzațiile de justiție selectivă, se recomandă organelor de drept:

- xii. să comunice echilibrat, prin metode oficiale, în toate cazurile de rezonanță sporită în societate, indiferent de afilierea subiectului față de anumite grupuri de interese/politice, deoarece o comunicare dezechilibrată alimentează percepția controlului anumitor grupuri de interese din politic sau business asupra urmăririi penale;**
- xiii. procurorul general să evite luarea de atitudine pozitivă publică față de unii subiecți ai dosarelor de urmărire penală, pentru a nu crea impresia de favorizare a unor învinuiți și pentru a nu influența prin atitudinea sa procurorii care instrumentează dosarele sau judecătorii care urmează să se expună pe aceste cauze penale;**
- xiv. să nu comunice persoanelor neîmputernicite procesual, în special demnitarilor cu funcții politice sau reprezentanților unor grupuri identificate public ca având influență asupra justiției, detalii despre anchetele penale care nu au fost anunțate public, deoarece anunțarea planurilor de pornire a urmăririi penale sau a detaliilor din anchetă care nu sunt cunoscute publicului denotă control din exterior și lipsă de independență a organului de urmărire penală;**
- xv. să investigheze pe intern situațiile de scurgeri de informații și de comunicare în extern a detaliilor procesuale, scurgeri care periclitizează mersul anchetei și creează impresia că organul de urmărire penală nu este independent în acțiuni.**

Monitorizarea a mai confirmat că în 70 la sută din cazurile selectate încălcările care au fost investigate au fost anterior mediatizate de jurnaliști. În 14% din cazuri, în dosarele penale inițiate de procurori se face trimitere directă la investigațiile jurnalistice. Pentru comparație, în perioada de monitorizare precedentă, niciun dosar penal inițiat nu făcea trimitere la investigațiile de presă, chiar dacă se referea la aceleași ilegalități sau probe. În majoritatea cazurilor, organul de urmărire penală însă nu s-a autosesizat imediat, dar cu anumite întârzieri considerabile. În aceste condiții, momentul pornirii urmăririi penale a fost deseori asociat convenienței politice de moment a guvernării sau unor grupuri de interese cu influență asupra justiției.

Monitorizarea a relevat câteva cazuri îngrijorătoare în care investigațiile de presă par să fi fost folosite ca pretext pentru sesizarea imediată și pornirea urmăririi penale în privința unor actori din justiție.

Pentru a evita suspiciunile și acuzațiile de justiție selectivă, se recomandă organelor de drept:

- xvi. să se autosesizeze cu privire la infracțiuni imediat ce apare informația despre săvârșirea lor, cu informarea publicului.**

⁷¹ <https://www.jurnal.md/ro/news/6a5c3bc593c1b938/deputatul-jordan-fara-imunitate-urmeaza-ulanov-stoianoglo-un-grup-criminal-condus-de-sor-din-organizatia-lui-plahotniuc.html>

De asemenea, pentru a evita suspiciunile de utilizare a presei drept instrument de influență în cazurile de justiție selectivă, se recomandă instituțiilor mass-media și jurnaliștilor:

- xvii. să trateze cu prudență maximă informațiile care le sunt oferite de surse din cadrul organului de urmărire penală sau anumite grupuri de influență, cu privire la ilegalitățile comise de anumiți subiecți;**
- xviii. să evite expunerea dezechilibrată a unor scurgeri de informații cu privire la detalii din dosarele instrumentate de procurori.**

O altă constatare ține de faptul că în cazul unor cauze penale sau bănuieli de corupție care vizează exponenții partidului aflat la guvernare, Procuratura Generală (prin comunicate de presă) și procurorul general (prin conferințe de presă și interviuri) au intrat în polemici publice cu exponenții partidelor din opoziție care au semnalat lipsa de progrese în examinarea acestor dosare, acuzându-i că ar fi influențați de forțe obscure.

În alte cazuri, în care procurorul general a fost vizat de acuzații privind lipsa de integritate sau legături cu Veaceslav Platon, ultimul a ieșit în apărarea procurorului general, prin conferințe, postări pe rețele de socializare și interviuri, sporind percepția existenței unei legături dintre ei.

Astfel, se recomandă organelor de drept:

- xix. să evite polemicile cu exponenții politici, mai cu seamă cu cei din opoziție, și comunicările improprii unui organ de urmărire penală;**
- xx. să manifeste detașare totală și imediată de expuneri de susținere din partea unor persoane controversate, percepute public drept exponenți ale unor grupuri cu influență asupra justiției;**

În majoritatea cazurilor monitorizate, s-a confirmat că presa este informată despre locul și momentul reținerii subiecților prin comunicate de presă sau pe surse. Ulterior, dacă persoanele reținute sunt duse în fața unui judecător pentru a le fi aplicat arestul, la fel presa este informată.

În cazurile în care presa a aflat pe surse, anticipat, despre faptul că anumiți subiecți urmează a fi reținuți și încătușați, aceste informații au fost transmise unor posturi TV independente, cu audiență înaltă, și au vizat subiecți ostili grupurilor de interese care influențează justiția.

Pentru a evita suspiciunile și acuzațiile de justiție selectivă, se recomandă organelor de drept:

- xxi. să evite scurgerea informațiilor despre dosarele aflate în procedură și acțiunile procesuale preconizate pe marginea lor, inclusiv reținerile și arestările;**
- xxii. să comunice echilibrat, prin metode oficiale, în toate cazurile cu implicarea subiecților pe dosare de rezonanță, indiferent de afilierea lor, despre arestările efectuate. În orice caz, abordarea urmează a fi uniformă, pentru a evita speculații de tratament diferențiat explicat politic;**
- xxiii. să investigheze pe interior cazurile când apar asemenea scurgeri și să tragă la răspundere persoanele responsabile.**

Urmărirea penală este faza secretă a procesului penal, motiv din care comunicarea procurorilor și anchetatorilor se face, tradițional, prin intermediul comunicatelor oficiale, declarațiilor și comentariilor pentru presă, dar au fost și cazuri în care au fost organizate conferințe de presă. În cadrul monitorizării, toți inculpații au fost judecați în stare de libertate și au avut posibilitatea de a comunica cu presa.

Cât privește atitudinea instanței de judecată față de jurnaliști, în cadrul monitorizării, aceasta a fost în general bună. Au fost constate mai multe cazuri în care judecătorii au respins solicitările avocaților învinuiților de a înlătura presa de la examinarea dosarului.

Într-un singur caz de rezonanță (dosarul expulzării profesorilor turci) s-a atestat lipsa de voință de comunicare atât din partea organului de urmărire penală, cât și din partea instanței de judecată, sub pretextul secretizării dosarului. Presa a fost în imposibilitatea de a afla detalii despre cauza penală și examinarea acesteia în judecată, întrucât și singurul învinuit pe dosar a refuzat să comunice cu presa. Drept urmare, s-a creat senzația că justiția încearcă să mușamalizeze acest caz.

În acest sens, se recomandă organelor de drept și instanțelor de judecată:

xxiv. să asigure cel puțin o comunicare minimă pe dosarele de rezonanță, chiar și în cazurile în care a fost dispusă secretizarea ședințelor de judecată.

La fel ca și cazul primului raport de monitorizare, observăm că interesul jurnaliștilor pentru a asista la ședințele de judecată a fost foarte mic. În 90% din ședințe, monitorii au semnalat că ei erau singurii jurnaliști prezenți la proces. Pierderea interesului pentru ședințele de judecată pe aceste cazuri a fost determinată de mai mulți factori – pandemia, deseale amânări pe unele procese de judecată, numirea la interval de câteva zile a ședințelor de judecată pe alte dosare, dar și de distanța mare până la instanța în care era examinată cauza (dosarul Ilan Șor, judecat la Curtea de Apel Cahul, circa 140 km de la Chișinău).

În acest sens, se recomandă instanțelor de judecată și instituțiilor de presă:

xxv. instanțele de judecată să asigure, prin intermediul comunicatorilor săi, informarea publicului despre lucruri generale care au avut loc în cadrul ședințelor de judecată desfășurate pe dosarele de rezonanță;

xxvi. instituțiile de presă să continue să monitorizeze dosarele de rezonanță, participând la ședințe de judecată și comunicând cu părțile.

V.3 Confirmarea ipotezelor de selectivitate în procesul penal

Ipoteza principală de selectivitate în procesul penal a Raportului este că unii subiecți ai anchetelor penale aliniați intereselor grupului de interese cu influență asupra justiției, inclusiv din partea guvernării din perioada de monitorizare (PSRM-PDM-Partidul Șor), au parte de anumite indulgențe procesual-penale în raport cu subiecții cu interese contrare. Cu toate că absolut fiecare situație examinată în Raport poate fi explicată și motivată juridic în limitele prevederilor Codului de procedură penală, abordările aparent mai blânde față de unii și mai dure față de alții generează calificări de justiție selectivă.

În general, au fost depistate mai multe **cazuri cu circumstanțe asemănătoare, dar cu abordări procesuale diferite**. În cadrul monitorizării asemenea dosare sunt 9 din 43 (21%), plus 6 cazuri neincluse în eșantionul de monitorizare, care oferă posibilitatea comparării situațiilor. Diferențele de abordări se referă la:

- tratarea neuniformă a existenței unui act de constatare a încălcării regimului de averi și interese sau, din contra, existența unui act de constatare privind lipsa unor asemenea încălcări drept criteriu determinant pentru pornirea urmăririi penale pe bănuiala de îmbogățire ilicită. Astfel, în privința a 2 judecători și a 1 procuror din eșantionul monitorizat asemenea investigații au demarat în prezența unui act de control al ANI care nu a relevat încălcări sau în lipsa unui control prealabil al ANI în acest sens. Pe de altă parte, în privința a cel puțin 3 procurori aflați în situații similare, despre care au fost publicate materiale jurnalistice de investigații, procuratura a utilizat argumentul lipsei unui

V. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

act al ANI ca motiv pentru a nu demara investigarea averilor, preferând să transmită sau, după caz, să aștepte rezultatele controlului ANI;

- tratarea neuniformă a materialelor publicate în mass-media ca teme pentru autosesizarea procuraturii în vederea investigării unei activități care apare ca infracțională în opinia publică. Astfel, deși pe pagina web oficială a Procuraturii Generale au fost găsite cel puțin 3 cazuri în care procuratura a anunțat că s-a autosesizat din presă în vederea declanșării investigațiilor, în 1 din cazurile monitorizate (punga transmisă fostului Președinte Igor Dodon) s-a evitat autosesizarea, Procuratura Generală publicând un comunicat prin care anunța că nu se poate autosesiza și explica deputatului care a publicat imaginile în ce mod să depună un denunț oficial, or, în caz contrar, acesta a fost calificat că ar fi întreprins acele acțiuni în favoarea unor grupuri de interese;
- soluții judiciare diferite: de condamnare și de achitare – în cazul judecătorilor pretins implicați în Laudromat-ul rusesc prin sistemul bancar al Republicii Moldova, chiar dacă tipologia comiterii infracțiunii pentru care au fost inculpați era aceeași. Totodată, magistratul care a pronunțat soluția de achitare a judecătorului din Laudromat a fost într-un alt proces solicitat de avocații lui Veaceslav Platon, care controla banca implicată în Laudromat, ca în procedura sa să fie conexe câteva dosare în privința lui Platon;
- solicitarea de către procurorul general a suspendării executării pedepsei înainte de finalizarea revizuirii dosarului în care Veaceslav Platon fusese condamnat, anunțarea publică despre faptul că dosarul în baza căruia fusese condamnat Platon a fost în totalitate contrafăcut (chiar dacă ulterior nu a demarat urmărirea penală a ofițerilor de investigații, de urmărire penală, a procurorilor și judecătorilor care ar fi fabricat dosarul), nerecunoașterea efectivă a unei hotărâri judecătorești irevocabile, deși o asemenea apreciere poate fi dată doar de către o instanță de judecată. Nu se știe dacă anterior procurorul general a mai solicitat suspendarea executării pedepselor privative de libertate în cazul altor condamnați, dar este cert că declarațiile publice făcute în sensul schimbării percepției asupra vinovăției unei persoane, fără a lăsa vre-o șansă instanțelor de judecată de a decide altfel, fără a respecta prezumția de nevinovăție a ofițerilor, procurorilor și judecătorilor care au instrumentat acel dosar – constituie o implicare personală din partea unui procuror general.

Toate aceste abordări diferențiate au trădat o atitudine mai blândă față de persoanele considerate afiliate grupului de interese Platon și guvernării PSRM (partid de guvernare la momentul monitorizării).

În virtutea discreției acordate judecătorilor, procurorilor și ofițerilor de urmărire penală prin codurile penal și de procedură penală, abordările diferențiate ar putea fi explicate. Cu toate acestea, faptul că toate discrepanțele sunt avantajoase persoanelor cu afilierea grupului de interese sau cu afilierea politică asociată guvernării de la acel moment – induce aceeași percepție îngrijorătoare de justiție selectivă.

În acest sens, se recomandă organelor de drept, procuraturii și instanțelor de judecată:

- să evite abordările diferențiate ale persoanelor implicate în săvârșirea faptelor similare și/sau conexe, în special dacă persoanele afiliate grupului de interese și/sau politic guvernării au parte de cele mai benefice abordări comparativ cu persoanele văzute drept concurente;***
- să prezinte explicații publice ale motivelor din care abordările persoanelor implicate în săvârșirea faptelor similare și/sau conexe diferă, mai ales dacă persoanele afiliate unui grup de interese proeminent, inclusiv guvernării, sunt avantajate procesual în comparație cu persoanele considerate concurente.***

V. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

În cadrul monitorizării, au fost depistați coparticipanți la faptele penale incriminate subiecților monitorizării, dar în privința cărora urmărirea penală nu s-a îndreptat deloc sau a încetat, aceștia fiind tratați ca martori ai acuzării. În cadrul monitorizării a 4 din 43 de dosare s-a stabilit existența a în jur de 60 de martori, în privința cărora pot exista suspiciuni întemeiate că ar fi putut fi tratați mai degrabă ca făptuitori, nu ca martori. În 2 cazuri este vorba despre dosare de interes pentru PSRM (Bahamas și expulzarea profesorilor turci), iar în alte 2 cazuri fiind vorba de dosare de interes pentru Veaceslav Platon (unul în care apărea ca inculpat, fiind achitat în cadrul revizuirii, pentru el mărturisind circa 25 de martori aduși de partea acuzării, iar în alt dosar Veaceslav Platon apare ca parte vătămată).

La etapa examinării în instanța de judecată, în cele 26 de cazuri monitorizate s-au desfășurat 331 de ședințe care au fost monitorizate, dintre care 86% s-au desfășurat în sala de judecată, 24% în biroul judecătorului, dar acest lucru, chiar dacă a incomodat, totuși nu a afectat posibilitatea publicului de a asista la proces. Au fost constatate două procese închise pentru public (în cazul unuia din cei 13 judecători din Laundromat și în cazul ex-directorului SIS Vasile Botnari). Spre deosebire de perioada precedentă, în care a fost surprins un singur caz de neanunțare pe portalul instanțelor a ședințelor de judecată, în cadrul acestei monitorizări au fost depistate 2 cazuri de nepublicare a informației despre ședința de judecată, iar în 1 caz – publicul a fost dezinformat despre sediul instanței unde urma să aibă loc ședința. În toate 3 cazuri de nepublicare/publicare incorectă a fost vorba despre ședințele de judecată în cadrul aceluiași dosar, în care Veaceslav Platon este parte vătămată și la care acesta făcea depoziții. Pentru comparație, în cadrul monitorizării anterioare, a fost omisă publicarea pe portalul instanțelor a informației despre anumite ședințe pe cazul Ilan Șor.

Astfel, chiar dacă există instanțe în care nu este posibilă examinarea tuturor cauzelor în sălile de judecată datorită volumului de lucru mare și numărului insuficient de încăperi, dosarele de rezonanță trebuie întotdeauna să aibă prioritate pentru a fi examinate în sălile de judecată. Or, faptul că sunt de rezonanță implică automat interesul publicului de a asista, interes pe care justiția nu-l poate neglija, căci neglijarea acestui interes legitim alimentează neîncrederea societății în justiție și în conexiunile ei cu grupurile de interese și decidenții politici. Pe de altă parte, imixtiuni din partea grupurilor de interese și a celor de natură politică pot fi, pe bună dreptate, suspectate și atunci când informația despre câteva ședințe de judecată pur și simplu nu a fost făcută publică, astfel încât cetățenii interesați să asiste la proces le-a fost îngădită această posibilitate.

În acest sens, se recomandă instanțelor de judecată:

- iii. fixarea examinării cauzelor de rezonanță cu implicarea persoanelor de interes public sporit, fie în virtutea apartenenței la un grup de interese proeminent sau exponent al unor interese politice considerabile, în sălile de judecată și nu în birourile personale ale judecătorilor;*
- iv. publicarea corectă, în toate cazurile, a informației despre data, ora și locul ședinței de judecată, îndeosebi pe cazurile de rezonanță.*

În aproape 40% din cazurile monitorizate, inculpații, acuzatorii de stat sau partea vătămată **solicită recuzarea judecătorului, procurorului sau a grefierului**, cereri permanent respinse, sub pretextul că astfel se încearcă tergiversarea examinării. Motivarea cea mai frecventă a cererilor de recuzare este: refuzul de amânare a ședinței, refuzul instanței de a permite adresarea unor întrebări martorilor, încălcarea drepturilor procesuale, aplicarea amenințării de către instanță, atitudine evident ostilă a judecătorului față de partea apărării, sau, după caz, a acuzării, incompetența (în cazul grefierului) etc.

În cadrul eșantionului monitorizat s-a observat o tendință mai puțin obișnuită, în care partea vătămată reprezentativă grupului de interese depune un număr mare de recuzări, creându-se impresia că încearcă tergiversarea unei finalități care nu îi convine, iar aceeași persoană, în cadrul unui proces în care, deși este inculpat, fiind sigură de finalitatea favorabilă a procesului, nu înaintează nici o cerere de recuzare. În

general, majoritatea cazurilor de recuzare lăsau impresia că sunt mai degrabă o modalitate de amânare a eventualelor soluții pe care partea care le depune sistematic le anticipează ca nefavorabile intereselor sale.

În acest sens, se recomandă instanțelor de judecată și procuraturii:

- v. **examinarea mai minuțioasă a cererilor de recuzare depuse de apărare, în special pe dosarele de rezonanță;**
- vi. **atenționarea sau, după caz, sancționarea abuzurilor de drept atunci când recuzările sunt utilizate ca modalitate evidentă de tergiversare a soluției care nu pare să convină exponenților grupurilor de interese, inclusiv politice.**

Lăsând la o parte examinarea recuzărilor de către alți judecători decât cei recuzați, în cadrul monitorizării a fost stabilit un singur caz în care a fost **schimbat judecătorul din complet, urmare a abținerii pe care și-a luat-o judecătorul din cauza relației personale cu unul dintre martori**. A mai existat o tentativă de schimbare a judecătorului, în unul din dosarele în care este vizat Veaceslav Platon, atunci când apărătorii lui au solicitat conexarea câtorva dosare la dosarul unui anume judecător care, întâmplător sau nu, este cel care a pronunțat singura soluție de achitare a judecătorilor implicați în Laundromat.

Astfel, se recomandă instanțelor de judecată:

- vii. **evitarea schimbării judecătorului/completului de judecată, în special pe dosarele de rezonanță politică, din alte cauze decât de incompatibilitate.**

S-a stabilit că 56% din toate ședințele de judecată monitorizate au fost amânate, ceea ce a condus la **tergiversarea examinării proceselor**. Monitorizarea a confirmat ipoteza că dosarele cu perspectivă procesuală optimistă pentru inculpat s-au desfășurat rapid, dacă acesta era afiliat grupului de interese cu influență asupra justiției, în pofida pluralității de participanți pe dosar și chiar a schimbării judecătorilor. Atunci când perspectiva procesuală pare favorabilă pentru inculpații neafiliați și incomozi grupului de interese – examinarea a fost tergiversată, din motive imputabile instanței de judecată, acuzatorului de stat sau părții civile. Monitorizarea a confirmat și ipoteza inversă: în privința inculpaților cu perspective procesuale pesimiste, dacă inculpatul este afiliat grupului de interese influent sau guvernării – examinarea a fost tergiversată, în special din motive imputabile inculpatului. Astfel, și în baza acestui criteriu ipotezele cu privire la o justiție care acționează convenabil grupului de interese/guvernării și-a găsit confirmare.

Spre deosebire de perioada precedentă de monitorizare, nu apar îngrijorări nici cu privire la asigurarea egalității armelor în proces, nici cu privire la conduita etică a judecătorilor în proces.

În cele 43 de cazuri monitorizate, au fost surprinse 2 situații de intimidare a judecătorilor, precum și observate alte 2 cazuri de intimidare a judecătorilor pe cazuri din afara eșantionului monitorizat, dar care oricum prezintă interes pentru subiecții cauzelor monitorizate. În 3 cazuri, sursa intimidărilor erau procurorii, care fie amenințau public judecătorii cu intentarea dosarelor penale la adoptarea de către aceștia a soluțiilor care nu le convin, fie chiar au instrumentat dosare penale judecătorilor, după ce aceștia le-au refuzat aplicarea măsurilor preventive. Într-un caz judecătorii s-au solidarizat, adresând declarații publice din partea Asociației Judecătorilor, fie au trimis denunțuri la CSM.

În acest sens, se recomandă instanțelor de judecată:

- viii. **examinarea dosarelor de corupție și/sau cu implicarea exponenților grupurilor de interese/ partidelor politice cu celeritate, dat fiind interesul public sporit față de ele, asigurând totodată respectarea drepturilor și garanțiilor procesuale ale tuturor inculpaților, indiferent de afilierea la partidele de guvernare;**

- ix. expunerea publică și/sau la Consiliul Superior al Magistraturii a încercărilor de influențare a judecătorilor de către președinții de instanță în legătură cu soluționarea cazurilor concrete, în special a celor legate de exponenții grupurilor de interese și partidelor politice, precum și denunțarea la organele de drept a cazurilor de intimidare directă a judecătorilor;**
- x. sancționarea disciplinară până la demisie a judecătorilor și procurorilor care exercită influențe asupra judecătorilor și procurorilor în legătură cu interesele grupurilor influente, inclusiv ale politicianilor, precum și sancționarea disciplinară a judecătorilor și procurorilor care acceptă asemenea influențe.**

În cadrul monitorizării, așa cum s-a arătat în compartimentul de mai sus, Procuratura Generală a avut o comunicare publică intensă, în cadrul căreia, nu de fiecare dată a fost respectat principiul prezumției nevinovăției,⁷² a fost sfidată autoritatea judecătorească prin comentarii cu privire la soluții greșite ale instanțelor de judecată, în contextul în care există hotărâri definitive,⁷³ în baza cărora condamnății își executau pedeapsa privativă de libertate (dosarul de revizuire Platon 1). Ulterior, nu a urmat nici o autosesizare sau vreo investigație a acțiunilor pretins ilegale ale responsabililor, aferente afirmațiilor grave de fabricare a dosarelor penale (ofițeri de investigații, ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători).⁷⁴ În perioada de monitorizare, nici unul dintre membrii CSP, ai Colegiului său de disciplină și etică și nici ai Inspecției Procurorilor nu s-a autosesizat cu privire la eventualele încălcări etice din activitatea procurorului general. Nu se cunoaște dacă au fost înregistrate plângeri în acest sens. Mai mult decât atât, mecanismele actuale prevăzute de Codul de etică al procurorilor, aprobat prin Hotărârea Adunării generale a procurorilor nr.4 din 27 mai 2016 nu prevede un mecanism de responsabilizare a conducerii Procuraturii Generale, a conducerii procuraturilor specializate și/sau a oficiilor teritoriale ale procuraturilor pentru eventualele încălcări etice. Sfidarea normelor etice de către conducerea procuraturilor de orice nivel este contrară obligațiilor conducătorilor entităților publice de a cultiva climatul de integritate, în primul rând prin exemplul personal și poate afecta astfel integritatea instituțională a procuraturii, în sensul Legii integrității nr.82/2017.

În acest sens, se recomandă Consiliului Superior al Procurorilor:

- xi. să examineze eventualele derapaje de la cerințele Codului de etică în activitatea procuraturii;**
- xii. să elaboreze un mecanism clar de responsabilizare a conducătorilor din organele procuraturii de orice nivel pentru încălcarea normelor de etică și să suplimenteze, după caz, prevederile Codului de etică.**

72 Codul de etică al procurorilor, pct.6.1 Principiul supremației legii, pct.6.1.3 – să respecte prezumția nevinovăției; pct.6.4 Principiul imparțialității, pct.6.4.1 – să respecte egalitatea tuturor persoanelor în fața legii, asigurându-le un tratament nediscriminatoriu, indiferent de naționalitate, origine etnică și statut social, sex, rasă, dezabilitate, avere, limbă, vîrstă, religie, viziuni politice, orientare sexuală sau alte criterii;

73 *Ibidem*, pct.6.1.1 – să respecte legislația națională și actele internaționale la care Republica Moldova este parte, principiile judecătii echitabile cum sunt prevăzute în articolul 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului, actele normative ale Procuraturii, și ale organelor de autoadministrare a procurorilor;

74 *Ibidem*, pct. 6.5. Principiul profesionalismului, pct.6.5.4 – să ia atitudine față de orice încălcare a legii, a normelor de etică și conduită admisă de către judecători, avocați, ofițeri de urmărire penală și alte părți sau participanți la proces;

ANEXA 1: LUAREA ÎN CONSIDERARE A RECOMANDĂRILOR RAPORTULUI DIN ANUL 2019

Se recomandă partidelor politice aflate la guvernare și/sau care și-au asumat într-o anumită măsură funcționarea organelor de forță să nu accepte oferirea garanțiilor anti-justiție prin:

Recomandări 2019	Aprecierea implementării recomandării din anul 2019
i. neacceptarea noilor membri de partid din rândul persoanelor cercetate penal;	Există progrese.
ii. suspendarea calității de membru de partid și/sau determinarea persoanelor cercetate penal să plece din partid pentru a nu-i prejudicia imaginea;	Nu există progrese.
iii. evitarea promisiunilor că aderarea la partid poate fi răsplătită cu funcții publice ce pot fi eliberate prin intermediul dosarelor penale și sancționarea membrilor de partid responsabili de asemenea promisiuni;	Astfel de cazuri nu au mai fost constatate.
iv. tratarea cu respect a independenței actorilor din justiție și acceptarea soluțiilor ei, fără imixtiuni, indiferent de afilierea politică a subiecților vizați în anchetele penale.	Există progrese, deși recomandarea nu este implementată integral.

Pentru a evita suspiciunile și acuzațiile de justiție selectivă, se recomandă organelor de drept:

Recomandări 2019	Aprecierea implementării recomandării din anul 2019
v. să comunice echilibrat, prin metode oficiale, în toate cazurile cu implicarea subiecților politici, indiferent de afilierea lor opoziției sau guvernării, deoarece apariția scurgerilor prin intermediul mass-media afiliată guvernării și în cazurile convenabile politic guvernării alimentează percepția controlului politic asupra urmăririi penale;	Fără progrese, cu singura deosebire că selectivitatea în comunicare s-a observat mai mult în raport cu grupul de interese cu influență asupra justiției.
vi. să nu comunice persoanelor neîmpuțernicite procesual, în special demnitarilor cu funcții politice, despre anchetele penale care nu au fost anunțate public, deoarece anunțarea planurilor de pornire a urmăririi penale sau a detaliilor din anchetă care nu sunt cunoscute publicului, denotă control politic și lipsă de independență a organului de urmărire penală;	Astfel de cazuri nu au mai fost constatate.

ANEXA 1: LUAREA ÎN CONSIDERARE A RECOMANDĂRILOR RAPORTULUI DIN ANUL 2019

Recomandări 2019	Apresiasi implementării recomandării din anul 2019
vii. să investigheze pe intern situațiile de scurgeri de informații și de comunicare către decidenți politici a detaliilor procesuale, care periclitează mersul anchetei și creează impresia că organul de urmărire penală nu este independent în acțiuni.	Nu există progrese.
viii. să se autosesizeze cu privire la infracțiuni imediat ce apare informația despre săvârșirea lor, cu informarea publicului.	Nu există progrese.
ix. să instrumenteze dosarele penale de corupție în privința actorilor politici în condiții de celeritate și transparență, cu respectarea termenului rezonabil de acumulare a probelor,	Dosare penale noi în privința actorilor politici nu au existat.
x. să evite perioadele lungi de repaus în acumularea probelor, perioade urmate de anunțarea publică a dosarului după ce a fost ținut secret, care pot fi tratate ca așteptare a momentelor prielnice guvernării din punct de vedere politic.	Nu există progrese.
xi. să evite scurgerea informațiilor despre dosarelor aflate în procedură și acțiunile procesuale preconizate pe marginea lor, inclusiv reținerile și arestările, în special în momente care prezintă sensibilități de natură politică;	Există progrese, numărul de cazuri de scurgeri de informații s-a redus, dar fenomenul mai există.
xii. să comunice echilibrat, prin metode oficiale, în toate cazurile cu implicarea subiecților politici, indiferent de afilierea lor opoziției sau guvernării, despre arestările efectuate. În orice caz, abordarea urmează a fi uniformă, pentru a evita speculații de tratament diferențiat explicat politic;	S-a observat o înrăutățire a situației, din contul expunerilor publice ale procurorului general în cadrul conferințelor de presă, emisiuni, interviuri.
xiii. Să investigheze pe interior cazurile când apar asemenea scurgeri și tragerea la răspundere a persoanelor responsabile.	Nu există progrese.

Se recomandă organelor de drept și instanțelor de judecată:

Recomandări 2019	Apresiasi implementării recomandării din anul 2019
xiv. Să asigure oportunități egale de comunicare a inculpaților cu presa.	Recomandarea a fost respectată.

ANEXA 1: LUAREA ÎN CONSIDERARE A RECOMANDĂRILOR RAPORTULUI DIN ANUL 2019

Recomandări 2019	Aprecierea implementării recomandării din anul 2019
xv. Să evite abordările diferențiate ale persoanelor implicate în săvârșirea faptelor similare și/sau conexe, în special dacă persoanele afiliate politic guvernării au parte de cele mai benefice abordări comparativ cu persoanele considerate concurenți politici guvernării;	Nu există progrese.
xvi. Oferirea de explicații publice pe motivele din care abordările persoanelor implicate în săvârșirea faptelor similare și/sau conexe diferă, mai ales dacă persoanele afiliate guvernării sunt avantajate procesual în comparație cu persoanele considerate concurenți politici guvernării.	Nu există progrese.

Se recomandă instanțelor de judecată:

Recomandări 2019	Aprecierea implementării recomandării din anul 2019
xvii. Fixarea examinării cauzelor de rezonanță cu implicarea politicienilor și, mai ales, în cazul dosarelor politicienilor care ocupă funcții publice/funcții de demnitate publică – în sălile de judecată și nu în birourile personale ale judecătorilor;	Există progrese considerabile, deși recomandarea nu este implementată integral.
xviii. Publicarea corectă, în toate cazurile, a informației despre data, ora și locul ședinței de judecată, îndeosebi pe cazurile de rezonanță.	Nu există progrese. Eexistă, în continuare, probleme la publicarea corectă, în cazuri izolate, sensibile, a informației date.

Se recomandă instanței de judecată și procuraturii:

Recomandări 2019	Aprecierea implementării recomandării din anul 2019
xix. Examinarea mai minuțioasă a cererilor de recuzare depuse de apărare, în special pe dosarele de rezonanță politică.	Nu există progrese.

Se recomandă instanțelor de judecată:

Recomandări 2019	Aprecierea implementării recomandării din anul 2019
xx. Evitarea schimbării judecătorului / completului de judecată, în special pe dosarele de rezonanță politică, din alte cauze decât de incompatibilitate;	Există progrese.

ANEXA 1: LUAREA ÎN CONSIDERARE A RECOMANDĂRILOR RAPORTULUI DIN ANUL 2019

Recomandări 2019	Aprecierea implementării recomandării din anul 2019
<p>xxi. Examinarea dosarelor de corupție și/sau cu implicarea exponenților partidelor politice cu celeritate, dat fiind interesul public sporit față de ele, asigurând totodată respectarea drepturilor și garanțiilor procesuale ale tuturor inculpaților, indiferent de afilierea la partidele de guvernare.</p>	<p>Fără schimbări. Aprecierea progresului este dificilă din cauza restricțiilor pandemice impuse.</p>
<p>xxii. Unificarea abordărilor față de asigurarea egalității armelor în proces în raport cu inculpații exponenți ai intereselor politice, indiferent de asocierea lor partidelor de guvernare (spre ex.: să nu fie refuzată administrarea unei probe exponentului partidului politic concurent, pe când aceeași probă este permisă să fie administrată exponentului partidului afiliat guvernării).</p>	<p>Există progrese.</p>
<p>xxiii. Acceptarea cererilor de recuzare a magistraților care exprimă o atitudine ostilă față de inculpații exponenți ai partidelor politice, în special dacă aceste procese sunt monitorizate public, iar mass-media au reflectat în repetate rânduri atitudinea aparent lipsită de imparțialitate a judecătorilor.</p>	<p>Progrese dificil de măsurat, deoarece situațiile din 2019 sunt greu de comparat cu cele din 2021.</p>
<p>xxiv. Expunerea publică și/sau la Consiliul Superior al Magistraturii a încercărilor de influențare a judecătorilor de către președinții de instanță în legătură cu soluționarea cazurilor concrete, în special a celor legate de exponenții partidelor politice.</p>	<p>Progrese dificil de măsurat, deoarece situațiile din 2019 sunt greu de comparat cu cele din 2021.</p>
<p>xxv. Sancționarea disciplinară până la demisie a președinților de judecată care exercită influențe asupra judecătorilor în legătură cu interesele politicienilor, precum și sancționarea disciplinară a judecătorilor care acceptă asemenea influențe din partea președintelui instanței.</p>	<p>Progrese dificil de măsurat, deoarece situațiile din 2019 sunt greu de comparat cu cele din 2021.</p>

ANEXA 2: LISTA CAZURILOR MONITORIZATE

Dosarele în privința lui Veaceslav Platon și anturajului său:

1. Dosarul "Moldasig"

Faptele: Veaceslav Platon și mai multe persoane interpușe sunt învinuite că au elaborat un plan infracțional de sustragere a mijloacelor financiare care se aflau pe conturile unei companii din România (peste 205 milioane lei), dispunând inițierea procedurii de separare de S.A. „Moldasig”. În decembrie 2016, la indicațiile lui V. Platon, persoane interpușe, care ar fi deținut asupra lor procesul-verbal falsificat al Consiliului S.A. „Moldasig” și alte documente perfectate cu depășirea cadrului legal, s-au deplasat în România. Directorul general al companiei de asigurare din România însă ar fi refuzat schimbarea fictivă a acționariatului companiei de asigurări în vederea sustragerii mijloacelor financiare. La întoarcerea în țară, persoanele au fost reținute de către procurori.

Platon ar fi implicat în comiterea faptei infracționale pe încă două persoane în calitate de autori, care nemijlocit urmau să realizeze planul criminal elaborat în vederea obținerii bunurilor ce nu li se cuvin. Grupul nu ar fi reușit să-și pună în aplicare schema, fiind reținuți.

Rezumatul monitorizării: Dosarul penal a fost pornit de Procuratura Anticorupție în baza art. 190-5, 243-3 Cod Penal – Escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate. La 12 decembrie 2017, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, l-au condamnat pe Veaceslav Platon la 12 ani de închisoare în dosarul deschis pe numele său pentru corupere activă și escrocherie. La 30 ianuarie 2020, Curtea de Apel Chișinău a casat sentința Judecătoriei Chișinău. Cauza urmează a fi transmisă la rejudecare. Admiterea revizurii a avut loc la data de 7 octombrie 2020.

2. Dosarul fraudei bancare (Zenit)

Faptele: Potrivit învinuirii, Platon l-ar fi impus pe Șor să scoată din cadrul Băncii de Economii credite în suma de 1,7 miliarde de lei prin companiile din așa-zisul Grup Șor, iar ulterior să transfere acești bani companiei *Zenit Management* din Marea Britanie. Pentru aceste fapte, Platon a fost condamnat penal, în 2017, la 18 ani de închisoare pentru escrocherie și spălare de bani în proporții deosebit de mari. În septembrie 2019, după plecarea de la putere a regimului lui Vlad Plahotniuc, Platon a depus cerere de revizuire a procesului penal în această cauză.

Prin Ordonanța procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Dumitru Raileanu, din 24 aprilie 2020, a fost admisă cererea lui Platon din 11 septembrie 2019, privind deschiderea procedurii de revizuire a procesului penal în această cauză în care Platon a fost condamnat la 18 ani de închisoare pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 190 alin. (5) și art. 243 alin. (3) lit. b) Cod penal.

În mai 2020, procurorul general Alexandr Stoianoglo a declarat public în cadrul unei conferințe de presă că dosarul lui Platon a fost fabricat în totalitate.

Prin Încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 7 octombrie 2020 cererea de revizuire înaintată de către PCCOCS prin care se solicită revizuirea sentinței de condamnare a lui Platon a fost admisă de principiu, fiind dispusă rejudecarea în ordine de revizuire a cauzei.

Rezumatul monitorizării: În baza ordonanței Procurorului General al RM, Alexandr Stoianoglo din 3 martie 2020, s-a stabilit competența PCCOCS la examinarea cererii de revizuire înaintată de către Veaceslav Platon

împotriva hotărârilor judecătorești irevocabile pronunțate în cauza sa de condamnare în baza art. 190 alin. (5) și art. 243 alin. (3) lit. b) Cod penal. Prin Ordonanța procurorului în PCCOCS, Dumitru Raileanu, din 24 aprilie 2020, a fost admisă cererea lui Platon Veaceslav privind deschiderea procedurii de revizuire a procesului penal pe motiv că au fost stabilite alte circumstanțe de care instanța nu a avut cunoștință la emiterea hotărârii.

Fiind pusă în discuție în ședința de judecată publică (07.10.2020), în cadrul examinării cererii de revizuire declarate de către PCCOCS, procurorul Elena Ceruța a susținut integral cererea de revizuire, explicând că, în rezultatul acțiunilor de urmărire penală suplimentare efectuate în cadrul procedurii de revizuire au fost stabilite circumstanțe de care instanța de fond nu a avut cunoștință la adoptarea sentinței, fapt ce servește temei la inițierea procedurii de revizuire în instanța de judecată. Circumstanțe de fapt și de drept au fost expuse în cererea condamnatului Platon Veaceslav și apreciate în concluziile acuzatorului de stat.

La 14 iunie 2021, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Platon Veaceslav, a fost achitat și considerat reabilitat, pe motiv că fapta nu a fost săvârșită de inculpat, ca urmare a renunțării integrale a procurorului de la învinuire.

3. Olga Pungă – Moldindcombank

Faptele: Olga Pungă, fostă angajată a Moldindconbank S.A. este învinuită că în perioada anilor 2013 – august 2016, activând în funcții de șefă a mai multor secții și direcții din cadrul Moldindconbank, acționând în interesul grupului criminal organizat condus de către Elena Platon, la indicația și coordonarea lui Veaceslav Platon – acționarul majoritar al BC „Moldindconbank” SA, în participație cu avocatul Ion Dorogoi, care acorda servicii juridice băncii prin intermediul întreprinderii SRL „LEGALTRIUMF”, a comis infracțiunea de escrocherie în proporții deosebit de mari având rolul juridic de autor. Infracțiunea a avut drept scop însușirea mijloacelor bănești în proporții deosebit de mari, destinate achitării taxelor de stat pentru litigiile cu caracter patrimonial ale BC „Moldindconbank” SA în calitate de creditor.

Rezumatul monitorizării: Dosarul penal a fost pornit de PCCOCS în baza art. 190 al. (5) Cod Penal – Escrocherie, fiind arestată la 20 ianuarie 2017. Ea a fost condamnată definitiv, prin decizia Curții Supreme de Justiție din 18 decembrie 2018, la opt ani și șase luni de închisoare într-un dosar de escrocherie în proporții deosebit de mari, care ar fi fost deschis pe criterii politice.

La data de 9 iunie 2020, Procurorul General anunța că Procuratura a deschis procedura de revizuire a procesului penal în privința Olgăi Punga și a inițiat procedura de suspendare a executării pedepsei.

Judecătorii au decis, la 25 iunie 2020, eliberarea din arest a Olgăi Punga, după ispășirea unei pedepse de trei ani și cinci luni de detenție.

Judecătorii Laundromatului rusesc:

Liliana Andriaș, Ghenadie Bîrnaz, Garri Bivol, Valeriu Gîscă, Gheorghe Gorun, Serghei Gubenco, Iurie Hârbu, Gheorghe Marchitan, Mihai Moraru, Ștefan Niță, Serghei Popovici, Aurica Us, Igor Vornicescu.

Faptele: Magistrații sunt învinuiți că ar fi fost parte a unei scheme criminale care a permis spălarea, prin sistemul bancar din Republica Moldova, a circa 20 de miliarde de dolari, proveniți din Federația Rusă.

„Schema moldovenească” de legalizare a miliardelor de dolari provenite din Rusia funcționa în felul următor: în baza solicitărilor unor firme off-shore din Marea Britanie, Belize, SUA, Africa de Sud, Noua Zeelandă sau Scoția, magistrații din Moldova obligau firme rusești, dar și cetățeni moldoveni să le întorcă datorii de sute de milioane sau chiar miliarde de dolari. Schema a funcționat în perioada 2012-2014.

Creditorii – companii și/sau persoane fizice străine solicitau prin intermediul instanței de judecată restituirea unor datorii fictive de la cetățeni ai Republicii Moldova, în calitate de debitori sau de garanți ai acelor datorii. Acești cetățeni acceptau participarea lor în schemă pentru niște sume simbolice, nu cunoșteau și nu înțelegeau schema la care participă. De fapt, necesitatea implicării cetățenilor moldoveni era necesară doar pentru stabilirea instanței competente pe teritoriului Republicii Moldova. Totodată, procedura judiciară era simplificată, fiind suficientă verificarea actelor care confirmă existența și scadența datoriei. În rezultat, judecătorii emiteau ordonanțe prin care dispuneau încasarea datoriei. Specificul proceselor a constat în neatragerea în proces a preținșilor debitori, nesolicitarea de către instanță a prezentării originalelor contractelor civile care demonstau existența datoriilor și viteza mare cu care instanța dispunea emiterea ordonanțelor (1 zi – câteva săptămâni), astfel încât, în pofida sumelor impresionante de bani implicați, se mulțumeau cu niște copii neautentificate și nu mai citau în instanță debitorii, înainte de emiterea ordonanțelor judecătorești, ce aveau valoare de titlu executoriu. Ulterior, din numele acestor persoane, sumele dispuse spre executare prin ordonanțele judecătorești erau transferate în jurisdicțiile străine, din care erau originari preținșii creditorii. Astfel, complicitatea judecătorilor în schema de spălare a peste 20 de miliarde de dolari a constat în pronunțarea cu bună-știință a hotărârilor contrare legii, soldate cu urmări grave.

Rezumatul monitorizării: Pe acest caz, urmărirea penală a fost pornită la 15 septembrie 2016 de către Procuratura Anticorupție, 15 magistrații și 3 executori fiind reținuți la 20 septembrie 2016. Dintre aceștia, Iurie Țurcan, fost magistrat al judecătoriei Râșcani, a decedat în penitenciar la sfârșitul lui 2016. Un alt judecător vizat în acest dosar – Victor Orândaș, care era plecat din țară în timpul reținerilor, așa și nu a mai revenit în Republica Moldova. Un alt magistrat, Serghei Lebediuc, activa în cadrul judecătoriei militare, desființate în anul 2017.

La 27 ianuarie 2017 aceștia au fost puși sub învinuire, iar în februarie 2017 dosarele au fost transmise în instanța de judecată. Conform rechizitoriului, Procuratura Anticorupție a învinuit judecătorii de emiterea ordonanțelor judecătorești, devenite irevocabile prin neatacare, emise contrar prevederilor Codului de procedură civilă și ale Legii cambiei nr.1527 din 22.06.1993 (art. 307 alin. (2) lit. c) Cod penal), precum și de complicitate la schema criminală de spălare, prin sistemul bancar din Republica Moldova, a circa 20 de miliarde de dolari, proveniți din Federația Rusă (art.243 Cod penal).

Dosarele foștilor magistrați la moment se află în curs de examinare, pe unele dintre ele fiind deja date soluții:

1. **Liliana Andriaș**, judecător la Judecătoria sectorului Centru, a fost acuzată de complicitate la spălarea a 1,24 miliarde de dolari – soluția lipsește, dosarul fiind încă în curs de examinare.
2. **Ghenadie Bîrnaz**, judecător la Judecătoria sectorului Rîșcani, a fost acuzat de complicitate la spălarea a 400 de milioane de dolari – a fost achitat.
3. **Garri Bivol**, judecător la Judecătoria sectorului Centru, a fost acuzat de complicitate la spălarea a 640 de milioane de dolari – soluția lipsește, dosarul fiind încă în curs de examinare.
4. **Valeriu Gîscă**, judecător la Judecătoria sectorului Rîșcani, acuzat de complicitate la spălarea a 2,1 miliarde de dolari – soluția lipsește, dosarul fiind încă în curs de examinare.
5. **Gheorghe Gorun**, fost judecător la Judecătoria sectorului Rîșcani, acuzat de complicitate la spălarea a 790 de milioane de dolari – soluția lipsește, dosarul fiind încă în curs de examinare.
6. **Serghei Gubenco**, judecător la Judecătoria Comrat, acuzat de complicitate la spălarea a 200 de milioane de dolari – soluția lipsește, dosarul fiind încă în curs de examinare.

7. **Iurie Hârbu**, judecător la Judecătoria Telenești, a fost acuzat de complicitate la spălarea a 500 de milioane de dolari – soluția lipsește, dosarul fiind încă în curs de examinare.
8. **Gheorghe Marchitan**, judecător la Judecătoria Căușeni, a fost acuzat de complicitate la spălarea a 200 de milioane de dolari – soluția lipsește, dosarul fiind încă în curs de examinare.
9. **Mihai Moraru**, judecător la Judecătoria Ungheni, a fost acuzat de complicitate la spălarea a 300 de milioane de dolari – soluția lipsește, dosarul fiind încă în curs de examinare.
10. **Ștefan Niță**, judecător la Curtea de Apel Chișinău, acuzat de complicitate la spălarea a 200 de milioane de dolari – soluția lipsește, dosarul fiind încă în curs de examinare.
11. **Serghei Popovici**, Președinte al Judecătoriei Comrat, a fost acuzat de complicitate la spălarea a 1,2 miliarde de dolari – soluția lipsește, dosarul fiind încă în curs de examinare.
12. **Aurica Us**, fost judecător la Judecătoria sectorului Rîșcani, a fost acuzată de complicitate la spălarea a 500 de milioane dolari – soluția lipsește, dosarul fiind încă în curs de examinare.
13. **Igor Vornicescu**, acuzat de complicitate la spălarea a 200 de milioane de dolari – recunoscut vinovat de pronunțarea cu bună-știință a unei încheieri contrare legii, dar eliberat de răspundere penală în legătură cu survenirea prescripției de tragere la răspundere penală.

Între timp, la 27 octombrie 2020, cererile de repunere în funcție a cinci judecători vizați în dosarul „Laundromat” au fost acceptate de CSM: Sergiu Lebediuc – judecător la Judecătoria Chișinău, Serghei Gubenco – în funcția de președinte a Curții de Apel Comrat, Serghei Popovici – judecător, Judecătoria Comrat, Iurie Hârbu – judecător la Judecătoria Telenești și Garri Bivol – judecător la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani. De asemenea, CSM a aprobat achitarea salariilor judecătorilor pentru perioada în care au fost suspendați din funcții.

Dosarele lui Viorel Morari și a procurorilor din Procuratura anticorupție

1. Dosarul Morari-Plahotniuc-Platon

Faptele: Viorel Morari, fostul șef al Procuraturii Anticorupție, este învinuit că la sfârșitul lunii decembrie 2016 a recepționat personal de la fostul președinte al PDM, Vladimir Plahotniuc, o plângere, datată cu 26 decembrie 2016, prin care liderul PDM solicita tragerea la răspundere penală a lui Veaceslav Platon pentru un denunț calomnios, depus la Direcția de Investigare a Infracrișunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT) din România. Plângerea lui Plahotniuc ar fi fost adusă la sediul Procuraturii Anticorupție chiar de către șeful acestei procuraturi specializate, care însă „a uitat” de denunț până în martie 2017. În luna martie 2017, pentru a-și ascunde neglijența în raport cu atribuțiile funcționale și solicitarea lui Vladimir Plahotniuc, cunoscând cu certitudine că plângerea nu corespunde rigorilor legale, i-a cerut unui subaltern să „repare greșeala” prin înregistrarea plângerii cu data de 28 decembrie 2016 și a dispus, printr-o rezoluție, la fel antedatată, examinarea plângerii lui Plahotniuc de către un procuror din subordine. I-a ordonat procurorului să pornească antedatată (30 decembrie 2016), urmărirea penală în privința lui Veaceslav Platon pentru denunț calomnios, să pregătească proiectul ordonanței de stabilire a competenței pentru exercitarea urmăririi penale pe acest caz Procuraturii Anticorupție, precum și proiectul ordonanței de formare a grupului de urmărire penală, dându-i asigurări că problema cu data înregistrării sesizării și pornirii urmăririi penale este o chestiune pur tehnică, neînsemnată, el ca procuror-șef asumându-și toată responsabilitatea, atenționându-l despre importanța semnatarului plângerii. Astfel, în rezultatul acestor acțiuni, toate plângerile și declarațiile depuse anterior și ulterior de Veaceslav Platon împotriva lui Plahotniuc au fost calificate de Procuratura Anticorupție ca fiind false și calomnioase, fără a se interveni cu verificări asupra faptelor semnalate, în repetate rânduri, de către acesta.

Rezumatul monitorizării: La 26 decembrie 2019, procurorul general, în temeiul a 2 acte de sesizare înregistrate la Procuratura Generală, a pornit urmărirea penală în baza articolului 327 alin.(2) lit.b) și b1) – abuzul de serviciu și articolului 332 alin.(2) lit.b) – falsul în acte publice,, bănuît în comiterea acestor fapte fiind procurorul-șef al Procuraturii Anticorupție Viorel Morari. La 10 ianuarie 2020, Viorel Morari a fost recunoscut în calitate de bănuît, audiat asupra circumstanțelor cauzei și reținut. În februarie 2020 dosarul a fost expediat în instanța de judecată. În aprilie 2021, avocatul Crețu Ion, în numele lui Platon Veaceslav, a înaintat o cerere prin care solicita strămutarea judecării cauzei penale privindu-l pe Morari Viorel, de la Judecătoria Chișinău la o altă instanță egală în grad. În argumentarea solicitării făcute, Ion Crețu, susținea că acțiunile unor judecători care examinează dosarul lui Morari „trezesc suspiciuni de lipsă de imparțialitate”. Magistrații Curții Supreme de Justiție au respins la 19 mai 2021 solicitarea apărătorului lui Platon, ca fiind neîntemeiată. Încheierea CSJ este irevocabilă. Dosarul se examinează la Judecătoria Chișinău.

2. Dosarul îmbogățirii ilicite – Viorel Morari

Faptele: La 12 februarie 2020, procurorul general anunța, în cadrul unei conferințe de presă, despre un dosar, inițiat pe numele fostului șef al Procuraturii Anticorupție, Viorel Morari, recunoscut în calitate de bănuît de „îmbogățire ilicită” și „spălare de bani în proporții deosebit de mari, cu folosirea situației de serviciu”. Temei pentru inițierea acestui dosar au servit materialele jurnalistice, verificate și confirmate în cadrul procesului penal de către instituțiile de stat abilitate, care relatează despre caracterul disproporționat al veniturilor declarate de ex-procurorul-șef al Procuraturii Anticorupție în raport cu situația materială reală a membrilor familiei și rudelor acestuia.

Fostul șef al Procuraturii Anticorupție, Viorel Morari, era bănuît de acțiuni de spălare de bani care se prezumau a fi comise prin intermediul membrilor familiei sale, dar și ale altor persoane apropiate, înrudite, interpușe, inclusiv persoane juridice. Aria de acțiune era una transnațională și se extindea atât pe teritoriul Republicii Moldova, cât și ale altor state europene, cum ar fi: Polonia, Germania, Marea Britanie, Canada, Ucraina, fiind implicate persoane fizice și juridice rezidente ale statelor menționate, fapt ce a determinat complexitatea anchetei și necesitatea formulării mai multor comisii rogatorii.

Rezumatul monitorizării: Acțiunile de urmărire penală au fost declanșate în decembrie 2019 de către PCCOCS pe faptele de „îmbogățire ilicită” (art. 330² Cod Penal) și „spălare de bani în proporții deosebit de mari, cu folosirea situației de serviciu” (art. 243 Cod Penal). Anunțul a fost făcut la 12 februarie 2020 de către Procurorul General, Alexandru Stoianoglo.

La data de 18 iunie 2020, Morari Viorel a fost scos de sub urmărire penală în dosarul intentat pentru îmbogățire ilicită. O ordonanță în acest sens a fost semnată de către Stela Barbă, procuror în PCCOCS. Motivul scoaterii lui Morari de sub urmărire penală a constat în faptul că procurorii nu au reușit să acumuleze probele necesare pentru a-l învinui pe fostul procuror.

Svetlana Barbă a mai invocat că, în perioada februarie-martie, organul de urmărire penală a expediat comisii rogatorii în șase țări, au fost dispuse expertize judiciare în domeniul energiei și contabilității, tehnico-criminalistice, pentru acumularea probatoriului, însă acestea nu au fost executate, iar termenul de șase luni de aflare a lui Viorel Morari în calitate de bănuît, care a expirat la 19 iunie 2021.

În dosarul respectiv mai rămân sub urmărire penală cumnatul și mama lui Viorel Morari, cărora le-a fost stabilit statutul de bănuiți mai târziu. Anterior, a avut statut de bănuît și Oleg Morari, fratele fostului șef de la Procuratura Anticorupție. Acesta a fost scos de sub urmărire penală în aprilie 2021, din lipsa probelor.

3. Mihai Ivanov, procuror în Procuratura Anticorupție

Faptele: Mihai Ivanov, procuror în Procuratura Anticorupție și doi ofițeri din cadrul Centrului Național Anticorupție sunt cercetați penal pentru constrângere la recunoașterea infracțiunii. Părțile care se consideră vătămate sunt foștii procurori din sectorul Ciocana al capitalei, Roman Clim și Eugen Tifoi, învinuți într-un dosar de estorcare a mitei în sumă de 200 de mii de euro de la doi oameni de afaceri.

La 22 mai 2020, PCCOCS a efectuat acțiuni de urmărire penală în incinta Procuraturii Anticorupție și Centrului Național Anticorupție, în cadrul cauzei penale din gestiune, pe faptul falsificării probelor, constrângerea de a face declarații de către persoana care constată infracțiunea, ofițerul de urmărire penală, procuror, evenimente din perioada 2017-2018.

Procurorii au efectuat mai multe percheziții, cu ridicare de probe. Mihai Ivanov se afla în concediu de boală și nu a asistat la percheziție.

Rezumatul monitorizării: Anunțul despre desfășurarea unor acțiuni de urmărire penală de către procurorii PCCOCS pe faptele acțiunilor unor angajați ai CNA și Procuraturii Anticorupției a fost făcut de Procuratura Generală printr-un comunicat de presă la data de 22 mai 2020.

Acțiunile procurorului din cadrul Procuraturii Anticorupție, Mihail Ivanov, sunt investigate pentru pretinsa comitere a infracțiunilor privind constrângerea de a face declarații și divulgarea intenționată a datelor urmăririi penale. Până la aceasta etapă, nu a fost adoptate vreo decizie pe dosarul în speță. Actualmente, urmărirea penală este în desfășurare.

4. Roman Statnii, procuror în Procuratura Anticorupție

Faptele: Roman Statnii, procuror în cadrul Procuraturii Anticorupție, este bănuit de escrocherie în proporții deosebit de mari și exces de putere, săvârșite în interesul unui grup criminal organizat. Acesta e suspectat că l-ar fi deposedat de bunuri pe un om de afaceri, cetățean rus, de la conducerea unei fabrici de conserve din Moldova, S.A. „Natur Bravo”.

Cauza penală a fost inițiată pe fapte ilegale și abuzive ale succesorilor cetățeanului rus la conducerea S.A. „Natur Bravo”, care, prin intermediul procurorilor din cadrul Procuraturii Anticorupție, ar fi intrat în posesia bunurilor materiale ce-i aparțin.

Totul s-a întâmplat în anul 2018, atunci când Procuratura Anticorupție i-a deschis un dosar penal, iar pentru „a-l ajuta” să-și rezolve problemele de ordin juridic, au intrat în posesia a practic tuturor proprietăților pe care acesta le deținea, în valoare de peste 1,8 milioane de euro. Toate proprietățile au fost transferate în timp ce cetățeanul Federației Ruse se afla în arest preventiv la Chișinău, negocierile și actele de transmitere a drepturilor de proprietate pe respectivele bunuri fiind efectuate și semnate atât în incinta Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, cât și în birourile Procuraturii Anticorupție.

Rezumatul monitorizării: Roman Statnii a fost reținut la 17 iunie 2020, iar complicele acestuia – conducătorul S.A. „Natur Bravo”, a fost anunțat în căutare, după ce, aflând din presă despre reținerea fostului procuror, s-a eschivat de la organul de urmărire penală. Fostul procuror a fost plasat în arest, iar apoi măsura a fost schimbată prin arest la domiciliu.

În iunie 2021, fostul procuror anticorupție, Roman Statnii, a fost surprins într-o casă de lux în care locuiește, amplasată într-o suburbie a capitalei. Casa nu s-a regăsit niciodată în declarațiile sale de avere, fiind înregistrată pe fratele acestuia. La finele anului trecut, imobilul ar fi fost pus sub sechestru în dosarul în care Statnii este cercetat penal. Actualmente, urmărirea penală pe acest caz este în derulare.

Dosare de interes pentru politicieni:

1. Iurie Bolboceanu – fost deputat PDM

Faptele: Fostul deputat a fost învinuit de spionaj și trădare de patrie, după ce ar fi furnizat informații cu caracter secret de stat Federației Ruse. Dosarul a fost pornit la scurt timp după ce deputatul a părăsit fracțiunea PDM și majoritatea parlamentară. Iurie Bolboceanu a fost acuzat de faptul că, fiind racolat de ofițerii Direcției Principale de Informații a Statului Major General al Ministerului Apărării al Federației Ruse (GRU), ce constituie un serviciu de spionaj străin, în perioada 5 octombrie 2016 – 17 martie 2017, urmărind un scop material, la însărcinarea acestora, a cules, precum și a livrat informații de interes național, pasibile de a fi utilizate în dauna intereselor Republicii Moldova.

Rezumatul monitorizării: Urmărirea penală în privința lui Bolboceanu a fost pornită la 15 septembrie 2016 de către PCCOCS. Jumătate de an mai târziu, pe 17 martie 2017, Bolboceanu a fost reținut de către PCCOCS, după care, a fost arestat, condamnat la 14 ani închisoare, în total, aflându-se în detenție 2 ani 3 luni și 2 zile, până când Curtea de Apel Chișinău a dispus reexaminarea dosarului, după plecarea PDM de la guvernare.

La 16 octombrie 2020, la faza de cercetare a probelor în instanța de judecată în cadrul reexaminării, PCCOCS a ajuns la concluzia că fapta ce i-a fost incriminată lui Iurie Bolboceanu nu întrunește elementele infracțiunii și și-a retras învinuirea de "trădare de patrie", adusă lui Iurie Bolboceanu, solicitând achitarea lui în instanța de judecată. Drept urmare, magistrații au emis sentință de achitare.

Dosarul lui Iurie Bolboceanu a fost inclus de procurorul general Alexandr Stoianoglo în lista celor 38 de dosare pretins politice.

2. Vasile Botnari, ex-director al SIS, condamnat pentru expulzarea profesorilor turci

Faptele: Vasile Botnari, fost director al Serviciului de Informații și Securitate, este acuzat că ar fi organizat, coordonat și dirijat în septembrie 2018 o operațiune secretă de îndepărtare de pe teritoriul R. Moldova a șapte cetățeni turci, profesori la un liceu privat. Cei șapte au fost ridicați de la domiciliu și transportați la aeroport unde au fost urcați într-un avion închiriat de SIS și duși în Turcia, unde au fost dați pe mâinile autorităților locale. Ulterior, cei șapte profesori au fost condamnați la ani grei de pușcărie.

Inițial, la momentul pornirii cauzei penale, Botnari nu a avut nicio calitate procesuală în dosar. Bănuți fiind doi adjuncți ai directorului SIS și șefa Biroului de Migrație și Azil. La începutul anului 2020, procurorul general Alexandr Stoianoglo a anunțat în cadrul unei conferințe că dosarul penal a fost finalizat, iar singurul bănuț este Botnari care și-a recunoscut vina.

Rezumatul monitorizării: Procuratura Generală a anunțat despre pornirea unui dosar penal pe faptul excesului de putere sau depășirii atribuțiilor de serviciu, comis de angajații Biroului Migrație și Azil al MAI, dar și de către angajații Serviciului de Informații și Securitate, pe 2 august 2019, la 2 luni după plecarea PDM de la guvernare. În cadrul dosarului au fost reținuți directorul Biroului de Migrație și Azil și un vicedirector al SIS. Pe 5 februarie 2020, procurorul general a anunțat despre finalizarea urmăririi penale și transmiterea dosarului în judecată. Vasile Botnari a fost recunoscut ca singurul vinovat pe dosar. Acestuia i-a fost incriminată infracțiunea – abuz în serviciu. Procurorii au stabilit că toată operațiunea a fost dispusă, coordonată și dirijată nemijlocit de către învinuit, iar adjuncții i-au executat ordinele și dispozițiile, fără a ști că acestea sunt ilegale, primind asigurări că totul decurge într-un cadru perfect legal. Pe toată perioada instrumentării dosarului și examinării în judecată, Botnari s-a aflat în libertate. Pe 15 iulie 2020 a fost emisă sentința de către Judecătoria Chișinău – Botnari a fost condamnat cu suspendare și a achitat prejudiciile aduse familiilor profesorilor turci stabilite de CEDO – în total 125 de mii de euro, plus 380 de mii de lei,

cheltuieli pentru cursa charter cu care au fost îndepărtați de pe teritoriul R. Moldova cei șapte cetățeni turci. Procesul de judecată a fost secretizat la solicitarea acuzării. Potrivit procurorului general, procurorul de caz nu a contestat în apel sentința primei instanțe. S-a reușit contestarea ulterioară a sentinței. Dosarul se află în examinare la Curtea de Apel Chișinău.

3. Chiril Lucinschi, fost deputat PLDM

Faptele: Ex-deputatul PLDM a fost învinuit că între anii 2012-2014 ar fi spălat sume mari de bani prin intermediul a trei firme care-i aparțin, dar și prin câteva companii off-shore și persoane interpuse. Și anume, mai multe companii off-shore, în temeiul unor contracte fictive de prestare a serviciilor de consultanță, au transferat companiei nerezidente IPA International Project Agency, cu conturi deschise în Liechtenstein, 440 000 de dolari. Analizând traseul banilor, procurorii susțin că au constatat că banii provin din creditele neperformante, sustrate în perioada 2012-2014 de la BEM, Unibank și Banca Socială, prin intermediul unor off-shoruri. Totodată, în 2013, compania Toast Delux SRL, beneficiar al căreia este fostul deputat, ar fi beneficiat de la Unibank de un alt credit, fără gaj, în valoare de 5 000 000 de lei. Ulterior, mijloacele financiare au fost convertite și transferate prin intermediul unui grup de companii către o companie nerezidentă. În final, 401 650 de dolari ajung pe conturile Rouseau Alliance LP care, la rândul ei, transferă acești bani către Banca de Economii, având ca scop cesionarea creditelor neperformante. Fostul deputat PLDM pledează nevinovat și susține că banii reprezintă returnarea unui împrumut anterior oferit lui Ilan Șor.

Rezumatul monitorizării: Chiril Lucinschi a fost reținut la 25 mai 2017, iar 2 luni mai târziu, la 1 august 2017, cauza a fost transmisă în judecată. Lucinschi s-a aflat 10 luni în arest la domiciliu. La 4 aprilie 2018 a fost condamnat de instanța de fond la 5 ani și 6 luni de închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe o perioadă de 4 ani. Din 2018, dosarul se află la Curtea de Apel. În perioada de monitorizare au fost numite 4 ședințe de judecată, dintre care niciuna nu a avut loc.

4. Dorin Chirtoacă, ex-primarul mun. Chișinău (dosarul parcărilor)

Faptele: Ex-primarul general al mun. Chișinău Dorin Chirtoacă a fost inculpat pentru că i-ar fi dat indicații viceprimarului Capitalei, care era președinte al Comisiei de selectare a companiilor ce urmau să implementeze proiectul parcărilor în municipiul Chișinău, să semneze contractul cu firma EME PARKLEITSYSTEM GmbH fără avizul Consiliului Municipal Chișinău. Totodată, primarul nu ar fi avizat pozitiv certificatele de urbanism pentru proiectarea lucrărilor, în conformitate cu contractul de parteneriat public-privat dintre Primăria municipiului Chișinău și nerezidenta EME PARKLEITSYSTEM GmbH. La rândul său, această companie ar fi devenit câștigătoare în urma unor acțiuni concertate dintre responsabili din Primăria capitalei, agenți economici și omul de afaceri care gestiona din umbră EME PARKLEITSYSTEM GmbH. Pe parcursul anchetei au fost documentate mai multe întâlniri dintre gestionarul din umbră al companiei câștigătoare și șeful Direcției transport public și căi de comunicații a Primăriei – întâlniri în cadrul cărora a fost discutată schema de trulare a licitației, participarea primarului general la urgentarea semnării contractului, dar și un „bonus” pentru serviciile prestate.

Rezumatul monitorizării: Dosarul penal în privința lui Dorin Chirtoacă a fost pornit pe 25 septembrie 2015, iar pe 26 mai 2017 primarul a fost reținut de procurori. Este învinuit de trafic de influență. Dosarul a fost transmis în judecată pe 21 iulie 2017 și continuă să fie examinat în instanța de fond. În perioada monitorizării, au fost fixate 16 ședințe, dintre care jumătate au fost amânate, mare majoritate – din motive de neprezentare, concediu, boală etc. a inculpatului sau avocaților. Au existat și ședințe amânate la solicitarea procurorului și a judecătorului. Pe perioada examinării dosarului, Dorin Chirtoacă a fost suspendat din funcția de primar al mun. Chișinău.

5. Vlad Filat, ex-priministru al R. Moldova (spălare de bani)

Faptele: Vladimir Filat este învinuit de Procuratura Anticorupție de săvârșirea infracțiunii de spălare de bani în proporții deosebit de mari (art.243 alin.(3) CP). Fostul premier este acuzat că, în campania electorală parlamentară din noiembrie 2014, ar fi încheiat un contract de asistență pentru PLDM cu o companie de consultanță din Washington, SUA. Pentru serviciile contractate, fostul premier ar fi achitat către compania nerezidentă suma totală de 12 847 902 lei, efectuând periodic transferuri din conturile companiilor gestionate prin intermediar, în care erau depozitate mijloace financiare obținute prin infracțiuni de corupție din Banca de Economii.

Rezumatul monitorizării: Dosarul în privința lui Vlad Filat a fost inițiat de procurori încă în octombrie 2015. Cu toate acestea, el a fost transmis în judecată abia în ianuarie 2019. În perioada de monitorizare au fost numite opt ședințe de judecată dintre care niciuna nu a avut loc. Filat este judecat în stare de libertate și are posibilitate de a comunica cu presa, dosarul este public. Dosarul se află la examinare în Judecătoria Chișinău.

6. Ilan Șor (furtul miliardului)

Faptele: Ilan Șor este acuzat de escrocherie în proporții deosebit de mari și spălarea de bani în proporții deosebit de mari din funcția de președinte al Consiliului de Administrare al BEM (se predinte că Șor a obținut prin înșelăciune peste 5 miliarde de dolari). La 13 aprilie 2017, BNM a publicat informații privind progresul raportului Kroll 2, care confirmă implicarea în fraudă bancară a unor companii afiliate grupului Șor. Documentele obținute demonstrează implicarea în fraudă bancară a unui grup mare de companii din Republica Moldova care au acționat concertat și care aveau legătură cu Ilan Șor ("Grupul Șor"). Din acest grup coordonat făceau parte cel puțin 75 de companii, potrivit raportului.

Rezumatul monitorizării: Dosarul penal în privința lui Ilan Șor a fost pornit în anul 2016, și în același an (august 2016) a fost transmis în judecată. La cinci ani de la examinarea dosarului în instanță nu există încă o decizie definitivă pe caz. Ilan Șor a fost condamnat în iunie 2017 la închisoare pe un termen de 7 ani și jumătate pentru cauzare de daune prin înșelăciune sau abuz de încredere în proporții deosebit de mari (recalificat din escrocherie) și spălare banilor în proporții deosebit de mari. Procurorii cereau în instanță închisoare pe un termen de 19 ani pentru Șor, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții în sistemul bancar pe un termen de 5 ani, pentru escrocherie și spălare de bani. Motivul pentru care judecătorii au recalificat pedeapsa nu este cunoscut, pentru că decizia motivată a instanței de fond este secretizată. Timp de mai bine de jumătate de an, dosarul a fost suspendat pe motiv că instanța de fond nu găsea un traducător pentru a traduce hotărârea motivată. Examinarea dosarului în apel a fost strămutată la Cahul pe motiv că la Curtea de Apel Chișinău toți judecătorii au declarat că se află în incompatibilitate pentru a examina dosarul. Dosarul s-a aflat la Curtea de Apel Cahul din aprilie 2018 și până în august 2021. În această perioadă de timp au fost numite 82 de ședințe de judecată dintre care doar 4 au avut loc, celelalte au fost anulate sau amânate la solicitarea avocaților sau în legătură cu examinarea unor contestații la Curtea Supremă de Justiție. În ianuarie 2021, judecătorul-raportor în dosarul lui Ilan Șor, Nina Veleva, și-a dat demisia din sistem în baza cererii depuse și dosarul a fost redistribuit unui alt magistrat. În august 2021, Curtea Supremă de Justiție a decis, la solicitarea avocaților lui Șor, strămutarea dosarului la Curtea de Apel Chișinău, unde acesta urmează a fi reluat. Examinarea cauzei în apel la Chișinău a început cu amânări. Din iunie 2019, Ilan Șor a părăsit teritoriul R. Moldova, fiind anunțat în căutare națională și internațională. Cu toate acestea, Șor a deținut în toată această perioadă de timp statut de deputat.

7. Constantin Țuțu, fost deputat PDM (dosarul omorului din Orhei)

Faptele: Constantin Țuțu a fost învinuit că, împreună cu mai multe persoane, a participat la omorul lui Alexei Veretca, în Codrii Orheiului, lângă restaurantul Doi Haiduci. Pe 28 aprilie 2012, lângă restaurantul „Doi Haiduci” din Codrii Orheiului, un grup de persoane, printre care și Constantin Țuțu, devenit ulterior deputat, a participat la o altercație soldată cu focuri de armă și cu un deces. Alexei Veretca, alias „Krasavcik”, a fost ucis pe loc, iar fostul polițist Iurie Matcovschi, care era împreună cu victima, a fost rănit. După incident, pe numele mai multor participanți au fost eliberate mandate de arestare, inclusiv pe numele fostului deputat democrat, Constantin Țuțu. Toți au fost dați în căutare, dar Țuțu nu a fost de găsit. A apărut abia după ce magistrații Judecătoria Centru din Chișinău i-au schimbat măsura de arest. Țuțu a fost trimis mai întâi în arest la domiciliu, ulterior fiind lăsat în libertate, sub control judiciar. În iulie 2012, anchetatorii au renunțat la acuzațiile de omor împotriva lui Vasile Cojocaru, care activa ca polițist, după ce au acceptat versiunea acestuia, precum că nu și-ar fi coordonat acțiunile cu Ion Corcodel, persoana care a împușcat victima. La scurt timp, pe 9 august, anchetatorii au renunțat la acuzațiile de omor și împotriva lui Constantin Țuțu și Oleg Pruteanu, după ce au acceptat versiunea lor despre cele întâmplate, precum că ar fi tras focuri de armă în aer și nu spre victimă. La 28 august 2012, un procuror ierarhic superior a anulat aceste decizii, constatând că ele se bazează pe o „apreciere arbitrară a faptelor”. Cei trei au contestat ordonanța la judecătorul de instrucție, care, în cadrul unei ședințe din 17 octombrie 2012, a admis recursurile depuse și a dispus încetarea urmăririi penale pe omor în privința lor.

Rezumatul monitorizării: Constantin Țuțu este judecat pentru huliganism, chiar dacă inițial procurorii l-au acuzat de omor, iar ordonanța procurorului a fost contestată în judecată și anulată. Judecătoria Orhei, iar apoi și Curtea de Apel Chișinău l-au achitat pe Țuțu. Aproape pe toată perioada examinării dosarului, Constantin Țuțu a fost deputat în Parlamentul R. Moldova din partea PDM. În perioada examinării dosarului, atât în prima instanță, cât și la Curtea de Apel Chișinău, doi judecători din complet au fost schimbați. Doi judecători s-au ales inclusiv cu dosare penale. Biroul unui alt judecător a fost incendiat. Până în 2019, ședințele de judecată se amânau foarte des. Prin decizia CSJ din 3 decembrie 2019, cauza penală a fost trimisă la rejudecare în instanța de apel. În perioada de monitorizare în dosar au fost numite 4 ședințe de judecată, toate amânate.

8. Constantin Țuțu – 2

Faptele: Ex-deputatul ar fi pretins și primit 20 de mii de euro de la rudele unui bărbat. Potrivit oamenilor legii, Constantin Țuțu este cercetat pentru că ar fi pretins banii de la apropiatii unui bărbat care se afla în arest, în toamna anului 2017. Țuțu ar fi promis că ar avea influență asupra procurorilor, astfel încât aceștia să nu prelungească termenul arestului preventiv în privința bărbatului.

Rezumatul monitorizării: Urmărirea penală a fost pornită la data de 18 septembrie 2019, pe faptul traficului de influență în proporții deosebit de mari, iar la 11 mai 2020 dosarul a fost transmis în judecată. Pe 27 septembrie 2019, Țuțu a fost anunțat în urmărire de către procurori, în martie 2020, fostul deputat, fugit din R. Moldova în contextul căderii guvernării PDM, a revenit și s-a predat oamenilor legii. În perioada de monitorizare au fost numite zece ședințe de judecată, dintre care doar două ședințe au avut loc. Restul au fost amânate sau anulate la solicitarea apărării sau în contextul pandemiei.

9. Vladimir Plahotniuc, fost președinte al Partidului Democrat

Faptele: Fostul lider al PDM este cercetat penal pentru spălare de bani în proporții deosebit de mari. Drept temei pentru pornirea urmăririi penale a servit atât adresarea autorităților elvețiene, parvenită într-un schimb spontan de informații din iunie 2019, cât și analiza Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor privind activitatea agenților economici, afiliați cetățeanului Vladimir Plahotniuc.

Rezumatul monitorizării: Urmărirea penală a fost începută la data de 23 septembrie 2019 de către Procuratura Anticorupție, în temeiul bănuielii rezonabile privind săvârșirea infracțiunii prevăzută de art.243 alin.(3) lit. b) din Codul penal. În cadrul urmăririi penale, în privința acestuia a fost emisă ordonanța de punere sub învinuire în contumacie și au fost dispuse investigații în vederea căutării acestuia. La 10 octombrie 2019 a fost aplicată măsura de arest preventiv cu eliberarea mandatului de arestare pentru 30 zile, ulterior, fiind anunțat în căutare internațională.

La 15 mai 2020, respectiva cauză penală a fost conexată la dosarul denumit generic "frauda bancara", iar la 18 mai 2020 a fost emisă ordonanța de punere sub învinuire și completarea acuzării acestuia, fiindu-i incriminată comiterea infracțiunilor de creare sau conducere a organizației criminale; de participare în calitate de organizator și de escrocherie săvârșită de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală; spălarea banilor săvârșită de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală. Urmărirea penală este în desfășurare. În scopul administrării probelor pertinente cauzei, au fost expediate mai multe cereri de asistență juridică internațională în 10 state pentru verificarea tranzacțiilor financiare investigate.

În cadrul procesului penal, grupul de urmărire penală investighează faptele comise de mai multe persoane, care începând cu anul 2009, ar fi creat o comunitate criminală, cu un înalt grad de organizare, au atras mai mulți membri din mediul infracțional și de afaceri în scopul de a acumula surse bănești ilegale rezultate din controlul mai multor segmente ale criminalității economice, comiterea infracțiunilor de sustragere a mijloacelor financiare din sistemul bancar al Republicii Moldova, al spălării acestor bani, preluarea afacerilor altor persoane, crearea și controlul monopolurilor economice în diverse sfere de interese, escrocherie, șantaj, precum și a altor infracțiuni, cu scopul de a genera fonduri bănești pentru organizare.

La data de 18 mai 2020, în cadrul urmăririi penale, Plahotniuc a fost pus sub învinuire în contumacie, fiind anunțat din nou în căutare, pe motiv că se ascunde de organul de urmărire penală.

La data de 22 mai 2020, în privința învinuitului a fost aplicat arestul preventiv pentru 30 de zile.

Actualmente, urmărirea penală continuă, fiind întreprinse măsuri proactive de cercetare a cauzei.

10. S.A. Metal Feros

Faptele: În perioada anilor 2015-2019, factori de decizie de la SA Metalferos au elaborat și au implementat o schemă infracțională bazată pe achiziționarea și comercializarea deșeurilor de metale feroase și neferoase, prin intermediul unor activități de intermediere fictive, cu falsificarea documentelor de procurare și de livrare a metalelor feroase și neferoase. Astfel, a fost majorat artificial prețul la cumpărare și micșorat la vânzare, diferența fiind încasată de către actorii implicați în schemă. În perioada respectivă, această diferență ar fi constituit 2 miliarde 169 milioane 646 mii de lei, suma prejudiciului adus bugetului fiind de peste 215 milioane lei.

Membrii grupului, chiar dacă asigurau livrarea mărfurilor direct în adresa colectorilor specializați în metale feroase și neferoase din Turcia, Germania, Austria și Olanda, în lipsa unei justificări economice, au organizat semnarea unor contracte fictive de intermediere între SA Metalferos și câteva companii nerezidente. Ultimele

aveau rolul de a procura fictiv metalele feroase și neferoase de la Metalferos la un preț redus, iar mai apoi efectuau vânzarea metalului la prețurile deja majorate de pe piața Turciei, Germaniei, Austriei și Olandei.

Dosarul a fost inițiat în anul 2019 de Procuratura Anticorupție și instrumentat de procurorul Eugeniu Rurac. La 23 ianuarie 2020, Eugeniu Rurac, procuror în cadrul Procuraturii Anticorupție, a plecat din sistem. Acesta a demisionat din funcție, însă a evitat să precizeze motivele. Totuși, unele surse au declarat atunci că acesta ar fi fost amenințat de către conducerea „Metalferos”.

În urma realizării acestei scheme, statul ar fi fost prejudiciat cu aproximativ 1,2 miliarde de lei.

Rezultatul monitorizării: La 3 august 2020, Procuratura Generală, de comun cu Serviciul de Informații și Securitate, cu suportul Serviciului Protecție Internă și Anticorupție al MAI, au desfășurat, o serie de acțiuni de urmărire penală la sediul Inspectoratului Național de Investigații al MAI, precum și la sediile firmelor-căpușe și intermediare din jurul companiei Metalferos, prin care erau achiziționate metalele, iar banii – lichefiați. În consecință, au fost realizate 31 de percheziții, 16 persoane au fost reținute, printre care 4 polițiști din cadrul Direcției Investigare a Fraudelor Economice a INI. De asemenea, au fost ridicate mai multe obiecte și acte, relevante pentru această cauză penală. Măsurile întreprinse au fost condiționate de rezultatele obținute în urma unui șir de acțiuni de urmărire penală și măsuri speciale de investigații, analiza unui spectru larg de documentație financiară și juridică, pentru viitor fiind preconizate și alte acțiuni de urmărire penală care vor viza și alte persoane implicate în fraudarea companiei.

La data de 5 august 2020, Procuratura Generală anunța că 16 figuranți, reținuți cu două zile mai devreme, în dosarul privind fraudarea SA „Metalferos”, au fost puși oficial sub învinuire. Procuratura Generală le-a înaintat învinuirea pentru escrocherie și spălare de bani, ambele infracțiuni săvârșite în proporții deosebit de mari, în interesul unei organizații criminale. Fiind audiați de procurori, învinuiții, printre care și patru polițiști, nu și-au recunoscut vina. Procurorii au depus în instanța de judecată demersuri, solicitând aplicarea, în privința tuturor persoanelor învinuite, a măsurii preventive – arestul preventiv pentru 30 de zile. Magistrații de la Judecătoria Chișinău, oficiul Ciocana au decis ca 9 învinuiți, printre care și cei 4 polițiști INI, să fie eliberați provizoriu sub control judiciar, iar ceilalți 7 figuranți – să fie cercetați în arest la domiciliu pentru o lună.

De asemenea, procurorii au înaintat Ministerului Afacerilor Interne demersuri cu privire la suspendarea provizorie din funcție a polițiștilor vizați în anchetă.

Concomitent, ancheta a mai stabilit că, în lipsa unei justificări economice, în intervalul anilor 2012 – 2019, cetățeanul Plahotniuc ar fi organizat, prin intermediul companiilor nerezidente, al căror beneficiar efectiv era chiar el, exportul de metale feroase și neferoase către colecători specializați din Turcia, Austria, Olanda și Germania. În baza unor contracte fictive, semnate între SA Metalferos și reprezentanții firmelor nerezidente, dirijate și controlate de Plahotniuc, metalele erau achiziționate la un preț redus, iar mai apoi, revândute beneficiarilor finali, la un preț majorat cu 27 la sută.

La moment, toți figuranții, învinuiți de escrocherie și spălare de bani, săvârșite în proporții deosebit de mari și în interesul unei organizații criminale, sunt cercetați în libertate.

Urmărirea penală se află la etapa de finalizare, procurorii fiind în așteptarea rezultatelor unor expertize și analize ale actelor relevante pe dosar.

11. Dosarul „Bahamas”

Faptele: Centrul Național Antocorupție a pornit la 1 iulie 2016 un dosar penal în cazul finanțării PSRM de către Westrby Limited în temeiul bănuielii rezonabile despre săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 243 alin. (3) lit. b) din Codul Penal, pe faptul spălării banilor în proporții deosebit de mari, cu implicarea SRL „Exclusiv Media”, a companiei nerezidente „Westerby Limited” și a altor entități și persoane fizice încă neidentificate.

În 2019, fostul șef al Procuraturii Anticorupție, Viorel Morari, a retras dosarul de la CNA, urmărirea penală în această cauză fiind exercitată de Procuratura Anticorupție.

La 2 decembrie 2019, la cauza penală indicată a fost conexas procesul penal, inițiat în baza unui raport de autosesizare, privind pretinsele acțiuni ilegale de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 1812 alin. (1) din Codul Penal, pe faptul unei eventuale finanțări din exterior a formațiunii politice – Partidul Socialiștilor din Republica Moldova.

La începutul anului 2020, odată cu venirea noului procuror general, cele două dosare au fost disjuse în două proceduri separate.

Rezultatul monitorizării: După preluarea puterii de către PSRM, în noiembrie 2019, dosarul Bahamas a trecut pe linie moartă, deși Procurorul General Stoianoglo dădea asigurări într-o emisiune televizată, în toamna anului 2020, că la el se lucrează: „Pe Bahamas am făcut mult mai mult decât toți dinaintea mea. Am audiat 29 de persoane, e un dosar de spălare de bani, nu e despre finanțare ilegală. Sunt sute de astfel de dosare pe bani veniți din off-shore și aceste dosare stau în aer. Am audiat 29 de oameni, am cerut informații de la fisc, ANI. Verificăm dacă înseamnă asta declarație incompletă, este încălcare a legii? Avem suficientă informație, iar acum avem nevoie de un răspuns din Elveția și cum vine, vom lua o decizie pe caz. Asta poate dura și o lună, dar poate dura și un an. Au fost audiați și 3 deputați din Parlament: Corneliu Furculiță, Vladimir Odnostalco și Vasile Bolea”.

Procuratura Generală nu a mai oferit informații despre careva progrese în dosarul Bahamas, menționând doar că se află în faza urmăririi penale.

12. Airmoldova S.A.

Faptele: La 2 octombrie 2018, Agenția Proprietăți Publice a vândut prin contract de privatizare cea mai mare întreprindere de stat din domeniul avia – Air Moldova. Cumpărătorul, compania Civil Aviation Group SRL, a plătit statului 50 de milioane de lei, asumându-și prin contract să returneze și mai multe datorii ale Air Moldova. Compania Civil Aviation Group SRL a fost înființată, la 23 august 2018, de un grup de investitori. Potrivit uneia dintre versiunile procurorilor, banii ar fi ajuns în vistieria statului din valiza unui moldovean care, în ajun, aterizase la Chișinău din Dubai, cu escală în Istanbul. O altă versiune a provenienței banilor implică un împrumut de la Moldasig (companie de asigurare), acordat unei companii afiliată lui Ilan Șor, care ulterior ar fi transferat banii către o femeie de 62 de ani care a scos banii cash de la bancă, iar mai târziu acești bani au fost transmiși către unul dintre acționarii Civil Aviation Grup SRL care a folosit banii pentru a cumpăra Air Moldova.

Rezultatul monitorizării: Dosarul a fost intentat pe 26 iulie 2019 de către Centrul Național Anticorupție pe fapta de spălare de bani în proporții deosebit de mari. La 23 septembrie 2019, Procuratura Anticorupție a anunțat aplicarea, de comun cu Agenția pentru recuperarea bunurilor infracționale a CNA, a sechestrului pe capitalul statutar al întreprinderii în valoare de 301,6 milioane de lei în cadrul unui dosar de spălare de bani în proporții deosebit de mari la privatizarea Î.S. „AIR Moldova”. În cadrul dosarului penal s-au făcut audieri ale martorilor, persoane bănuite, s-au făcut percheziții și colectare de probe. Mai multor persoane li s-a atribuit calitatea de bănuite, două persoane sub învinuire.

13. Aeroport concesionare

Faptele: La 19 septembrie 2019, procurorul general interimar, Dumitru Robu, a venit cu un demers în Parlament pentru ridicarea imunității deputatului Vladimir Cebotari, având bănuieli concludente precum că deputatul Vladimir Cebotari, în anul 2013, folosindu-se de situația de serviciu, reprezentând interesele unui grup criminal, a contribuit la inițierea contractului de parteneriat public-privat privind concesionarea aeroportului Internațional Chișinău pentru predarea spre concesiune unui agent economic afiliat grupului criminal.

O cauză penală pentru abuz de serviciu legat de concesionarea Aeroportului Internațional Chișinău exista la Procuratura Anticorupție încă din 28 octombrie 2014. La cauza penală menționată, prin ordonanța din 5 septembrie 2019 au fost conexeate alte 3 cauze penale pornite la 13.05.2015, 19.08.2019 și 05.09.2019 conform elementelor componentelor de infracțiuni prevăzute de art. 190 – escrocheria, art. 191 alin. (3) – delapidarea averii străine săvârșite de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală, art. 243 alin. (3) lit. a) și b) – spălarea banilor săvârșită de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală, în proporții mari; art. 327 alin. (3) – abuzul de putere sau abuzul de serviciu, săvârșit în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale, art. 328 alin. (3) lit. b) și c) excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu săvârșit de o persoană cu înaltă funcție de răspundere; c) săvârșit în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale, art. 335 alin. (3) – abuzul de serviciu săvârșit în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale; soldat cu urmări grave, din Codul Penal ce vizează acțiunile persoanelor publice și de demnitate publică, cât și alte persoane, la concesionarea Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”.

Urmare a administrării probelor de către organul de urmărire penală, au fost puse sub învinuire 8 persoane publice și persoane cu funcție de demnitate publică și o persoană juridică.

Rezultatul monitorizării: La 20 septembrie 2019, procurorii au efectuat opt percheziții la domiciliile și în mașinile unor membri ai Comisiei de concesionare a Aeroportului Internațional Chișinău. Descinderile au avut loc în dosarele în care sunt vizați deputații Vladimir Cebotari și Petru Jardan.

La 10 iulie 2020, Agenția pentru Proprietăți Publice a anunțat despre rezilierea, la 8 iulie, a contractului de concesiune a Aeroportului Internațional Chișinău, motivul fiind că SRL „Avia Invest” nu a executat obligațiile contractuale. Compania a dezmințit informațiile. Ca răspuns la acțiunile autorităților, Komaksavia Airport Invest Ltd, acționarul din Cipru al companiei-concesionar, căruia îi aparțin 95% din acțiunile Avia Invest, a depus o cerere la Curtea de Arbitraj a Camerei de Comerț din Stockholm, în care cere de la stat o compensație de cca 900 mln. euro. În cerere se spune că învinuirile sunt false și au fost făcute sub influența politicului, iar toate condițiile prevăzute de contract se respectă. După adresare la arbitrajul din Stockholm, rezilierea contractului de concesiune a fost suspendată.

La 19 martie 2021, procurorul general Alexandr Stoianoglo a cerut ridicarea imunității parlamentare a deputatului din Partidul Șor, Petru Jardan. Acesta ar fi prejudiciat Aeroportul Internațional Chișinău cu 4,9 mln de lei. 68 de deputați au votat pentru ridicarea imunității. Pentru recuperarea prejudiciului cauzat prin comiterea infracțiunii, procurorii au instituit sechestre pe bunurile acestuia estimate la peste 2,6 milioane de lei.

La 21 iunie 2021, Procuratura Anticorupție anunța despre finalizarea urmăririi penale și trimiterea în judecată a cauzei penale în care deputatul Petru Jardan, ex-director general interimar al Întreprinderii de Stat „Aeroportul Internațional Chișinău”, împreună cu fostul director al departamentului financiar-administrativ al aceleiași instituții erau învinuiți de „abuz de serviciu” în proporții deosebit de mari, în interesul unui grup criminal organizat și în detrimentul intereselor Întreprinderii de Stat „Aeroportul Internațional Chișinău”, aflată în perioada concesionării.

La data de 1 iulie 2021, Procuratura Generală anunța că deputatul Vladimir Cebotari a fost scos de sub urmărire penală în dosarul concesiunii Aeroportului Internațional Chișinău care a fost inițiată pe 19 septembrie 2019, după ce Parlamentul a încuviințat ridicarea imunității, deputatul fiind învinuit de abuz de serviciu la preluarea controlului asupra activelor AIC. Examinând probatoriul administrat în cursul urmăririi penale, Procuratura Anticorupție a ajuns la concluzia că, în calitate de membru al Comisiei de concurs cu privire la concesiunea AIC, Vladimir Cebotari a acționat în limitele atribuțiilor legal acordate, prin urmare, fapta acestuia nu întrunește elementele infracțiunii imputate.

Acțiunile de urmărire penală în acest caz continuă în privința altor cinci persoane fizice și una juridică.

Justiție (comparativ)

1. Melniciuc Oleg, judecător judecătoria Chișinău

Faptele: Oleg Melniciuc, judecător Judecătoria Chișinău, este învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. art. 3302 alin. (2) și art. 3521 alin. (2) Cod Penal al Republicii Moldova. Inculpatul Melniciuc Oleg, în perioada anilor 2013-2017, activând în funcția de Judecător, Vicepreședinte interimar al Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani), ar fi comis infracțiunea de fals în declarații prin includerea intenționată a unor date incomplete sau false în declarația de avere și interese personale și infracțiunea de îmbogățire ilicită caracterizată prin deținerea de către o persoană cu funcție de demnitate publică, personal și prin intermediul unor terți, a bunurilor, valoarea cărora depășește substanțial mijloacele dobândite.

Rezumatul monitorizării: Dosarul penal pe numele lui Melniciuc a fost deschis în vara anului 2017, la solicitarea Procurorului General. Rechizitoriul a fost întocmit la 09.10.2018 în Procuratura Anticorupție și cauză penală a fost expediată spre examinare în Judecătoria Chișinău (sediul Centru), acolo unde activa și Melniciuc, deși era în concediu pentru îngrijirea copilului. La data de 10 octombrie 2018 cauza penală a fost repartizată aleatoriu.

Timp de un an, dosarul a stat pe masa magistraților de la Judecătoria Chișinău și prin Încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 04 decembrie 2019 s-a dispus strămutarea judecării cauzei la Judecătoria Anenii Noi, pe motiv că Melniciuc activează în calitate de judecător în cadrul Judecătoriei Chișinău, iar judecarea cauzei de către instanța respectivă ar putea trezi „suspiciuni la unii observatori independenți cu privire la obiectivitatea instanței”. Cauza penală se află în proces de examinare din data de 11.10.2019 până la 03.09.2021. Prima ședință în dosarul lui Melniciuc la Anenii Noi a avut loc pe 31 decembrie 2019.

Deși Melniciuc avea statut de învinuit în două dosare penale, fiind suspendat din funcție de Consiliul Superior al Magistraturii din acest motiv, judecătorul activa în continuare la Judecătoria Chișinău, după ce Curtea de Apel Chișinău a decis, în octombrie 2019, să anuleze hotărârea CSM prin care acesta a fost suspendat.

La data de 3 septembrie 2021, magistrații de la Judecătoria Anenii Noi, sediul Bender au decis de a înceta cauza penală de învinuire a lui Melniciuc Oleg în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 3521 alin. (2) Cod Penal în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală, iar în cauza privind îmbogățirea ilicită, în baza art. 3302 alin. (2) Cod Penal, de a-i stabili o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 7 (șapte) ani cu ispășirea pedepsei în Penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate în domeniul jurisprudenței pe un termen de 15 ani. Termenul executării pedepsei penale în privința inculpatului se va calcula din data rămânării definitive a sentinței de condamnare. Totodată, conform prevederilor art.1061 Cod Penal se aplică confiscarea extinsă în beneficiul statului de la inculpatul Melniciuc Oleg a contravalorii valorilor valutare în sumă de 640 143 lei MD (ceea ce constituie diferența substanțială între averea dobândită și veniturile obținute de către subiectul declarării împreună cu membrii familiei), cât și banii/valorilor valutare în sumă de 606 000 lei MD. Sentința cu drept de atac.

2. Tizu și alții

Faptele: Magistrații erau cercetați penal pentru că ar fi pretins și primit sume pentru a emite decizii, încheieri favorabile pe mai multe cauze penale aflate în examinare. Avocatul și procurorul implicați în schemă transmiteau mijloacele bănești de la persoanele interesate către magistrați, iar medicul și cealaltă persoană fizică implicate în schemă, erau cei care furnizau mijloacele bănești și în interesul cărora urmau să fie emise decizii favorabile.

Cauza penală privind învinuirea lui:

- 1) **Tizu Svetlana**, învinuită de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de *art. 324 alin. (3) lit. a) Cod penal* (coruperea pasivă manifestată prin acceptarea și primirea, personal, de către o persoană cu funcție de demnitate publică, de bunuri, ce nu i se cuvin, pentru sine, pentru a îndeplini și a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcțiilor sale sau contrar acesteia) și *art. art. 42 alin. (2), 307 alin. (1) Cod penal* (pronunțarea cu bună-știință de către judecător a unei încheieri contrare legii);
- 2) **Hadârca Victoria**, învinuită de săvârșirea infracțiunii prevăzute de *art. 326 alin. (1) Cod penal* (traficul de influență, manifestat prin pretinderea, personal, de bani, pentru sine sau pentru o altă persoană, de către o persoană care susține că are influență asupra unei persoane cu funcție de demnitate publică, pentru a-l face să îndeplinească și să grăbească îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale, indiferent dacă asemenea acțiuni au fost sau nu săvârșite);
- 3) **Furtuna Vitalii** (asistentul judiciar al judecătoarei Brânză), învinuit inițial de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de *art. art. 45 alin. (1) alin. (1), 325 alin. (3) lit. a¹) Cod penal*, și de *art. art. 42 alin. (4), (5), 307 alin. (1) Cod penal*, ulterior fiind modificată învinuirea în instanța de judecată, fiind învinuit de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de *art. 326 alin. (2) lit. d) Cod penal* (traficul de influență, manifestată prin pretinderea și primirea de bani, pentru o altă persoană, de către persoana care susține că are influență asupra unei persoane cu funcție de demnitate publică, pentru a o face să îndeplinească o acțiune contrar funcției sale și să grăbească îndeplinirea acțiunii în exercitarea funcției sale, acțiuni urmate de influența promisă și de obținerea rezultatului urmărit) și *art. art. 42 alin. (4), (5), 307 alin. (1) Cod penal* (ar fi comis acțiuni care au subminat autoritatea și prestigiul justiției, discreditând înalta funcție de asistent judiciar exprimate prin săvârșirea prin participație în calitate de instigator și complice la pronunțarea cu bună-știință de către judecător a unei încheieri contrare legii);
- 4) **Brânza Liubovi**, învinuită de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de *art. art. 45 alin. (1), (2) lit. b), 324 alin. (3) lit. a) Cod penal* (coruperea pasivă, săvârșită de mai multe persoane cu funcții de demnitate publică, manifestată prin acceptarea și primirea, personal, de către mai multe persoane cu funcții de demnitate publică, de bunuri, ce nu li se cuvin, pentru sine și pentru alte persoane, pentru a îndeplini și a grăbi îndeplinirea unor acțiuni în exercitarea funcțiilor sale sau contrar acestora), *art. art. 45 alin. (1), 325 alin. (3) lit. a¹) Cod penal* (participația complexă în calitate de complice la coruperea activă, în privința unei persoane cu funcție de demnitate publică, manifestată prin promisiunea, oferirea și darea, personal și prin mijlocitor, unei persoane cu funcție de demnitate publică, de bunuri, ce nu i se cuvin, pentru aceasta, pentru a îndeplini și a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia), *art. 303 alin. (3) Cod penal* (amestecul, sub orice formă, în judecarea cauzelor de către instanțele de judecată naționale cu scopul de a împiedica examinarea multilaterală, deplină și obiectivă a cauzei concrete și de a obține pronunțarea unei hotărâri judecătorești ilegale, cu folosirea situației de serviciu), *art. art. 44, 307 alin. (1) Cod penal* (pronunțarea cu bună-știință

de către judecători a unei decizii contrare legii), *art. art. 42 alin. (4), (5), 307 alin. (1) Cod penal* (pronunțarea cu bună-știință de către judecător a unei încheieri contrare legii);

- 5) **Ouș Ludmila**, învinuită de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de *art. art. 45 alin. (2) lit. b), 324 alin. (3) lit. a) Cod penal* (coruperea pasivă, săvârșită de mai multe persoane cu funcții de demnitate publică, participație complexă, în calitate de coautor, manifestată prin acceptarea și primirea, personal și prin mijlocitor, de către mai multe persoane cu funcții de demnitate publică, de bunuri, ce nu li se cuvin, pentru sine și pentru alte persoane, pentru a îndeplini și a grăbi îndeplinirea unor acțiuni în exercitarea funcțiilor sale sau contrar acestora), *art. art. 44, 307 alin. (1) Cod penal* (pronunțarea cu bună-știință de către judecător a unei decizii contrare legii);
- 6) **Moscalciuc Galina**, învinuită de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de *art. art. 45 alin. (2) lit. b), 324 alin. (3) lit. a) Cod penal* (coruperea pasivă, săvârșită de mai multe persoane cu funcții de demnitate publică, participație complexă, în calitate de coautor, manifestată prin acceptarea și primirea, personal și prin mijlocitor, de către mai multe persoane cu funcții de demnitate publică, de bunuri, ce nu li se cuvin, pentru sine și pentru alte persoane, pentru a îndeplini și a grăbi îndeplinirea unor acțiuni în exercitarea funcțiilor sale sau contrar acestora), *art. art. 44, 307 alin. (1) Cod penal* (pronunțarea cu bună-știință de către judecător a unei decizii contrare legii).

Rezumatul monitorizării: Urmărirea penală pe cauză a fost dispusă de către Procurorul General conform elementelor infracțiunii de trafic de influență, ulterior, la cauza respectivă fiind conexate cauzele penale privind elementele infracțiunii de corupere pasivă, corupere activă, amestecul în înfăptuirea justiției și pronunțarea cu bună știință a unei hotărâri ilegale.

La data de 24 octombrie, procurorii anticorupție au înaintat, spre examinare, judecătorilor de instrucție din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, demersuri de aplicare a măsurilor preventive în privința celor 5 judecători reținuți la 23.10.2021 și unui procuror, într-un dosar de corupție. În urma examinării demersurilor procurorilor, instanța de judecată a decis plasarea în arest preventiv în izolatorul Centrului Național Anticorupție pe un termen de 30 de zile a unui judecător, alți 2 judecători primind 20 de zile de arest în izolatorul CNA. Ceilalți doi judecători și procurorul implicați pe caz, au fost plasați în arest la domiciliu pentru 30 de zile.

La data de 2 aprilie 2019, Procuratura Anticorupție anunța despre finalizarea urmăririi penale și expedierea în instanța de judecată a dosarului „mitei pentru judecători” pe mai multe capete de acuzare.

La data de 17 martie 2021, magistrații Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) au decis:

1. **Tizu Svetlana** se achită de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (3) lit. a) Cod penal, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii și de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. art. 42 alin. (2), 307 alin. (1) Cod penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.
2. **Hadârca Victoria** se achită de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (1) Cod penal, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.
3. **Furtuna Vitalii** se recunoaște vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (2) lit. d) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa închisorii pe un termen de 3 (trei) ani, cu executare în penitenciar de tip semiînchis. În baza art. 90 Cod penal, se suspendă condiționat executarea pedepsei pe o perioadă de probațiune de 3 (trei) ani.

Furtuna Vitalii se achită de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. art. 42 alin. (4), (5), 307 lin. (1) Cod penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

4. **Brînza Liubovi** se achită de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. art. 45 alin. (1), (2) lit. b), 324 alin. (3) lit. a) Cod penal, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. art. 44, 307 alin. (1) Cod penal (episod numit convențional Roșca), din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 303 alin. (3) Cod penal (episod numit convențional Roșca), din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. art. 42 alin. (4), (5), 307 alin. (1) Cod penal (episod numit convențional Scarlat), din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii. Se încetează procesul penal de învinuirea lui Brînza Liubovi în baza art. art. 45 alin. (1), 325 alin. (3) lit. a1) Cod penal (episod numit convențional Scarlat), din motiv că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.
5. **Ouș Ludmila** se achită de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. art. 45 alin. (2) lit. b), 324 alin. (3) lit. a) Cod penal, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. art. 44, 307 alin. (1) Cod penal (episod numit convențional Roșca), din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.
6. **Moscalciuc Galina** se achită de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. art. 45 alin. (2) lit. b), 324 alin. (3) lit. a) Cod penal, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. art. 44, 307 alin. (1) Cod penal (episod numit convențional Roșca), din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

La data de 12 mai 2021, părțile vătămate au fost depus apel împotriva sentințelor primei instanțe la Curtea de Apel Chișinău, care, însă a fost strămutat la Curtea de Apel Comrat, fiind deja în proces de examinare (6 ședințe numite).

Totodată, în cadrul ședinței CSM din 25 mai 2021, a fost examinată solicitarea Svetlanei Tizu de a fi restabilită în funcția de judecătoare, însă CSM nu a restabilit-o în funcție pe judecătorea Svetlana Tizu. Membrii CSM au menționat că două persoane au atacat la Curtea de Apel sentința în dosarul de corupție în care a fost achitată Tizu. Părțile vătămate au cerut judecătorilor din instanța superioară să o declare vinovată pe magistrata Svetlana Tizu pentru pronunțarea unei hotărâri care contravine legii.

3. Oleg Sternioală, fost judecător la Curtea Supremă de Justiție

Faptele: Fostul judecător al Curții Supreme de Justiție, Oleg Sternioală, este învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute de art.243 alin.(3), lit. b) din Codul penal (spălarea banilor în proporții deosebit de mari) și art.330² alin.(2) din Codul penal (îmbogățirea ilicită de către o persoana cu funcție de demnitate publică).

Potrivit comunicatului de presă al Procuraturii Generale din 4 noiembrie 2019, verificările premergătoare anchetei arată că magistratul a acumulat, împreună cu membrii familiei sale, venituri de circa 7 milioane de lei (pe parcursul unei perioade de referință). În aceeași perioadă, Oleg Sternioală împreună cu membrii familiei sale a cumpărat bunuri de lux în valoare de circa 13,8 milioane de lei.

Bănuiala rezonabilă a organului de urmărire penală este că diferența de circa 6,7 milioane dintre veniturile și cheltuielile bănuitului constituie bunuri ilicite, care au fost tănuite, iar natura și originea acestora este deghizată prin transcrierea dreptului de proprietate pe terțe persoane, fapt care urmează a fi demonstrat în cadrul urmăririi penale.

Rezumatul monitorizării: La data de 21 octombrie 2019, Procuratura Anticorupție a dispus pornirea urmăririi penale în baza art.243 alin.(3), lit. b) din Codul penal (spălarea banilor în proporții deosebit de mari).

Temei pentru pornirea urmăririi penale a servit raportul de autosesizare al procurorului din 16 octombrie 2019, urmare a verificării unui material înregistrat în Registrul CNA de evidență a altor informații cu privire la infracțiuni și incidente la 8 iunie 2016, care, la rândul său, a fost inițiat în baza unei anchete jurnalistice a „Ziarului de Gardă” privind nedeclararea bunurilor de către judecătorul Curții Supreme de Justiție, Oleg Sternioală.

Procurorii Anticorupție, în comun cu ofițerii CNA, au desfășurat pe parcursul zilei de 4 noiembrie 2019, percheziții la domiciliul și locul de muncă al judecătorului Curții Supreme de Justiție, Oleg Sternioală. Ulterior, magistratul a fost reținut pe un termen de 72 de ore. Perchezițiile au avut loc după ce Consiliul Superior al Magistraturii a aprobat solicitarea Procurorului General interimar, Dumitru Robu, privind reținerea, aducerea silită, percheziție și arestarea judecătorului.

Pe parcursul investigațiilor derulate, conturându-se o bănuială rezonabilă privind existența elementelor constitutive ale infracțiunii de îmbogățire ilicită, la 14 noiembrie 2019, Procuratura Anticorupție a dispus pornirea unei alte urmăririi penale în baza art.330² alin.(2) din Codul penal (îmbogățirea ilicită de către o persoana cu funcție de demnitate publică).

Temei pentru pornirea urmăririi penale a servit raportul de autosesizare al procurorului din 14 noiembrie 2019, urmare a obținerii concluziilor analizelor operaționale efectuate de către Centrul Național Anticorupție și procesului-verbal de consemnare a rezultatelor măsurilor preliminare întreprinse în cadrul investigațiilor financiare paralele, efectuate de către Agenția pentru Recuperarea Bunurilor Infracționale.

La 11 decembrie 2019, s-a decis conexarea ambelor cauze penale, investigațiile derulându-se într-o procedură unică.

La 4 noiembrie 2019, Sternioală a fost recunoscut în calitate de bănuț în comiterea infracțiunii prevăzute de art.243 alin. (3) lit. b) din Codul penal.

Prin ordonanța procurorului din 10 decembrie 2019, fostul magistrat a fost recunoscut în calitate de bănuț în comiterea infracțiunii prevăzute de art.330² alin.(2) din Codul penal.

La 30 ianuarie 2020, acesta a fost pus sub învinuire pe ambele capete de acuzare, adică în baza art.243 alin. (3) lit. b) (conform semnelor calificative – convertirea și transferul bunurilor în proporții deosebit de mari, de către o persoana care știe ca acestea constituie venituri ilicite, în scopul de a tănuț și de a deghiza originea ilicită a bunurilor; tănuțirea și deghizarea naturii, originii și dispunerii proprietății reale a bunurilor de către o persoana care știe ca acestea constituie venituri ilicite; dobândirea, deținerea și utilizarea bunurilor de către o persoana care știe ca acestea constituie venituri ilicite) și, respectiv, art.330² alin.(2) din Codul penal (conform semnelor calificative – deținerea de către o persoana cu funcție de demnitate publică personal, precum și prin intermediul unor terți, a bunurilor valoarea cărora depășește substanțial mijloacele dobândite, constatându-se în baza probelor, ca acestea nu aveau cum să fie obținute licit).

La începutul lunii decembrie 2019, Oleg Sernioală a depus cerere de demisie, fiind acceptată de Consiliul Superior al Magistraturii.

Fostul judecător al Curții Supreme de Justiție, Oleg Sternioală, se judecă de peste un an și jumătate cu Consiliul Superior al Magistraturii, pentru anularea hotărârii prin care instituția și-a dat acordul să fie cercetat penal. Litigiul este pe rolul Curții de Apel Chișinău, care anunța pe site-ul său, încă în luna decembrie 2020, că urma ședința de pronunțare. Aceasta însă a fost amânată în repetate rânduri, timp în care fostul magistrat a cerut în repetate rânduri recuzarea judecătorilor și chiar strămutarea cauzei la o altă instanță egală în grad. Printr-o încheiere dictată la 28 iulie curent, Curtea Supremă de Justiție a respins însă cererea depusă de Oleg Sternioală și a restituit cauza pentru continuarea examinării la Curtea de Apel Chișinău.

Până în prezent nu au intervenit modificări în statutul procesual deținut de către Oleg Sternioală, urmărirea penală fiind în curs de desfășurare.

4. Ion Druță, fost președinte al Curții Supreme de Justiție

Faptele: Fostul Președinte al Curții Supreme de Justiție, Ion Druță, este învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art.330² alin.(2) din Codul penal (îmbogățirea ilicită de către o persoană cu funcție de demnitate publică), fiind constatată o discrepanță esențială între proprietățile și veniturile legale declarate în perioada 2016–2019.

Rezumatul monitorizării: La data de 23 septembrie 2019, Procurorul General interimar a pornit urmărirea penală în baza articolului 330² alin. (2) din Codul penal, pe faptul îmbogățirii ilicite comise de către judecătorul Curții Supreme de Justiție, Ion Druță.

La 24 septembrie 2019, Consiliul Superior al Magistraturii a admis ridicarea imunității Președintelui Curții Supreme de Justiție, iar procurorii din cadrul Procuraturii Anticorupție, de comun cu Centrul Național Anticorupție, au efectuat percheziții.

Temei pentru urmărirea penală a servit sesizarea Serviciului de Informații și Securitate, care a analizat proprietățile dobândite de membrii familiei Druță, în perioada 2016–2019, dat fiind că a fost constatată o discrepanță esențială între acestea și veniturile legale declarate.

În cadrul perchezițiilor în biroul de serviciu al judecătorului – efectuate în lipsa acestuia, din motiv că era plecat peste hotarele Republicii Moldova – procurorii au ridicat mijloace bănești provenite din surse necunoscute, un calculator de birou pentru verificarea informației relevante, precum și acte necesare investigației.

La data de 2 octombrie 2019, Procuratura Anticorupție anunța reținerea pentru 72 de ore a Președintelui Curții Supreme de Justiție, Ion Druță, în urma audierii acestuia, în temeiul depistării în cadrul perchezițiilor biroului și domiciliului acestuia a obiectelor de natură să confirme bănuiala rezonabilă privind comiterea faptei de îmbogățire ilicită. Totodată, măsura de reținere a bănuitului se impunea ținând cont de faptul că acesta, profitând de statutul său, ar putea influența alte persoane care urmează a fi audiate în cadrul urmăririi penale.

La 4 octombrie 2019, Procuratura Anticorupție a anunțat punerea sub învinuire a Președintelui Curții Supreme de Justiție, Ion Druță și audierea acestuia, în calitate de învinuit, pentru comiterea infracțiunii de îmbogățire ilicită.

Procuratura Anticorupție a aplicat, la 30 octombrie 2019, sechestrul asupra mai multor bunuri imobiliare și autovehicule în valoare de 12,8 milioane de lei, în dosarul pornit pe faptul îmbogățirii ilicite a lui Druță.

La 1 octombrie 2019, Ion Druță a depus cerere de demisie, care a fost acceptată la 24 octombrie 2019 de către CSM, iar Parlamentul a aprobat unanim în ședința din 19 decembrie eliberarea acestuia din funcția de judecător și Președinte al Curții Supreme de Justiție.

Pe caz, fostul președinte al Curții Supreme de Justiție are statut de învinuit, iar urmărirea penală este în derulare, fiind efectuate acțiuni în scopul cercetării obiective și complete a circumstanțelor cauzei.

5. Nicolae Chitoroagă, fost șef al Procuraturii pentru Combaterea Crimei Organizate și Cazuri Excepționale

Faptele: Fostul șef al Procuraturii pentru Combaterea Crimei Organizate și Cazuri Excepționale (PCCOCS), Nicolae Chitoroagă, este bănuț de comiterea infracțiunii prevăzute de art.330² alin. (2) din Codul penal (îmbogățirea ilicită de către o persoană cu funcție de demnitate publică).

Procuratura Anticorupție a pornit cercetările după ce s-a autosesizat în urma unei investigații, realizate de Centrul de Investigații Jurnalistice din Moldova. Portalul anticoruptie.md a scris că Nicolae Chitoroagă

ar deține o afacere în piscicultură pe teritoriul unui sat din raionul Ungheni. Afacerea este înregistrată pe numele fratelui și a nașului său de cununie și nu este declarată de procuror. Potrivit, însă, martorilor, în spatele afacerii ar sta ultimul.

În cadrul procesului penal a fost stabilit faptul că nașul de cununie al suspectului, cât și SRL-ul ce-i aparține au devenit proprietari la mai multe terenuri din preajma bazinului, a unui teren cu destinație agricolă de peste 8,8 ha, situat într-o localitate din raionul Ungheni, al unei construcții de 6800 m.p. și la 5 terenuri agricole cu suprafața de peste 42 ha, în altă localitate din același raion, a altui teren cu destinație agricolă, cu suprafața de 0,25 ha, situat în a treia localitate din raionul Ungheni, pe care sunt amplasate construcții agroindustriale cu suprafața de peste 300 metri pătrați. În perioada anilor 2016–2018 pe unul din terenurile menționate supra a fost construită o vilă cu suprafața exterioară de 551,4 metri pătrați.

Rezumatul monitorizării: La începutul lunii octombrie 2019, de către Procuratura Anticorupție a fost pornită urmărirea penală în baza articolului 330² alin. (2) din Codul penal, pe faptul îmbogățirii ilicite care ar fi fost comise de către fostul șef al Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Nicolae Chitoroagă.

Procuratura Anticorupție, a descins, la 21 noiembrie 2019, atât la domiciliul fostului șef PCCOCS, cât și în locuințele altor trei persoane, în cauză penală pornită pe faptul îmbogățirii ilicite, conform art.330/2 alin.(2) Cod Penal. Ca rezultat al acțiunilor de urmărire penală efectuate – fostul șef PCCOCS a fost reținut pentru un termen de 72 de ore.

La 23 noiembrie 2019, Procuratura Anticorupție anunța că procurorii anticorupție vor cere aplicarea măsurii preventive – arest preventiv pentru o perioadă de 30 de zile în privința procurorului, ex șef al PCCOCS, reținut la 21 noiembrie 2019 și că persoana a fost pusă sub învinuire, pe faptul îmbogățirii ilicite, conform art.330/2 alin.(2) Cod Penal și audiată în calitate de învinuit.

Actualmente, urmărirea penală continuă, iar procurorii sunt în așteptarea răspunsurilor la două cereri de comisie rogatorie, adresate autorităților competente ale altor state, precum și rezultatelor investigațiilor financiare paralele, efectuate de ARBI, care urmează a fi luate în calcul la adoptarea unei soluții obiective pe dosar.

La 26 iunie 2019, Nicolae Chitoroagă a demisionat din funcția de șef al PCCOCS, funcție pe care a deținut-o timp de trei ani, fiind transferat în funcția de procuror în cadrul Procuraturii municipiului Chișinău.

La 6 decembrie 2019, fostul șef al PCCOCS, a fost suspendat din funcția de procuror, asta după ce procurorul general, Alexandru Stoianoglo, a solicitat suspendarea acestuia Consiliului Superior al Procurorilor după ce pe numele lui Chitoroagă a fost pornit un dosar penal pentru îmbogățire ilicită. CSP a dat curs solicitării lui Stoianoglo.

Nicolae Chitoroagă s-a eliberat din sistem începând cu 23 ianuarie 2020.

Dosarele miliardului

1. Natalia Politov Cangas

Faptele: Natalia Politov-Cangaș, fosta președintă a Comitetului de Direcție a SA „Voctoriabank” este cercetată pentru escrocherie în proporții deosebit de mari și spălare de bani în interesul unei organizații criminale.

Rezultatul monitorizării: Procurorul general Alexandr Stoianoglo a anunțat, la 3 septembrie 2020, despre finalizarea urmăririi penale, în august 2020, de către Procuratura Anticorupție, în dosarul privind implicarea SA „Victoriabank” în „furtul miliardului”. Rechizitoriul procurorilor, care cuprinde 40 de volume ale cauzei penale, vizează atât instituția bancară, în calitate de persoană juridică – învinuită de spălare de bani, cât și fosta președintă a Comitetului de Direcție al acestei bănci, acuzată de escrocherie în proporții deosebit de mari și spălare de bani în interesul unei organizații criminale. Tot atunci, figuranții pe dosar au fost informați despre terminarea urmăririi penale.

La etapa facerii cunoștință cu materialele cauzei penale, învinuita a contestat ordonanța procurorului de disjungere a dosarului. Contestația respectivă a fost respinsă de procurorul ierarhic superior, învinuita contestând-o în instanța de judecată, care a admis plângerea acesteia „împotriva actelor ilegale ale organului de urmărire penală”.

Fosta președintă a Comitetului de Direcție al băncii este cercetată în libertate, după ce încă în luna martie 2020, aceeași instanță de judecată a respins demersurile procurorilor de arestare preventivă a persoanei învinuite.

„Instanța de judecată a autorizat în august 2020 punerea sub sechestru a bunurilor Victoriabank în valoare 1,9 miliarde de lei, și anume: 54 de autoturisme, 24 de imobile și patru autospeciale în valoare de 58 milioane de lei, precum și 114 valori mobiliare de stat în valoare de 1,85 miliarde de lei. Prin aplicarea sechestrului, procurorii urmăresc scopul reparării prejudiciului cauzat prin comiterea infracțiunilor cu eventuala confiscare specială a acestora în folosul statului. Sechestrurile aplicate nu vor influența activitatea cotidiană a instituției bancare”, a subliniat procurorul general.

Procuratura Anticorupție a depus la 13 noiembrie 2020 recurs împotriva deciziei judecătorului de instrucție care, la 10 noiembrie 2020, a anulat ordonanța procurorului de disjungere a dosarului în privința fostei președinte a Comitetului de Direcție al Victoriabank. Procuratura Anticorupție considera că prin această decizie, magistratul a acționat în afara competențelor atribuite prin lege, subrogând atribuțiile procesuale ale procurorului, implicându-se, de facto, în fondul cauzei. Prin urmare, decizia judecătorului de instrucție fiind neîntemeiată și contrară legii, Curtea de Apel Chișinău urmând să corecteze greșeala admisă.

De atunci, acest dosar a rămas blocat, examinarea recursului procurorilor fiind tot amânat.

2. Dorin Drăguțanu

Fapte: Fostul guvernator al BNM Dorin Drăguțanu este cercetat penal pentru escrocherie și spălare de bani în proporții deosebit de mari într-un dosar privind fraudă bancară. Pagubele aduse bugetului de stat s-ar ridica la peste două miliarde de lei. Procurorii spun că în acest dosar figurează peste 40 de persoane care au statut de suspecți sau învinuiți.

Rezultatul monitorizării: Procuratura Anticorupție a desfășurat, pe parcursul zilei de 5 martie 2020, o serie de acțiuni de urmărire penală la sediul Băncii Naționale a Moldovei. Acțiunile procesual-penale au avut loc în contextul investigării dosarului privind fraudă bancară și s-au soldat cu reținerea preventivă, iar ulterior

punerea sub învinuire 6 persoane – foști și actuali factori de decizie din cadrul Băncii Naționale a Moldovei. În concret, este vorba despre un fost Guvernator BNM, un fost viceguvernator, doi actuali viceguvernatori, un șef de direcție și un șef de departament din cadrul BNM. Aceștia sunt bănuți de participare la escrocherie și spălarea de bani, ambele infracțiuni comise în proporții deosebit de mari.

La 5 martie 2020 Drăguțanu a primit mandat de arestare pentru 30 de zile, iar pe 6 aprilie 2020, ex-guvernatorul BNM a fost eliberat din izolator și plasat în arest la domiciliu.

Dosarul în care este anchetat Drăguțanu se află încă la faza de urmărire penală.

Prin ordonanța din 15 ianuarie 2020, în cadrul cauzei penale, procurorul în Procuratura Anticorupție a solicitat autorizarea punerii sub sechestru, în scopul reparării prejudiciului cauzat prin infracțiune, a unor bunuri imobile ale familiei Drăguțanu, fiind autorizată aplicarea sechestrului pe bunurile imobile listate în Ordonanță, cu eliberarea mandatului judecătoresc. Soția lui Drăguțanu a cerut ridicarea sechestrului, deși nu deține nici o calitate procesuală în cauza penală în care s-a dispus aplicarea acestuia, însă la 4 decembrie 2020, instanța a respins cererea ca neîntemeiată.